

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM VE TASARIM ANASANAT DALI
İLETİŞİM SANATLARI VE TASARIM SANAT DALI

**FÜTÜRİZM AKIMININ KOSTÜMLERE YANSIMASI
VE SİNEMADA KULLANIMI**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Sema GURUPLAR

İstanbul, 2017

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLETİŞİM VE TASARIM ANASANAT DALI
İLETİŞİM SANATLARI VE TASARIM SANAT DALI

**FÜTÜRİZM AKIMININ KOSTÜMLERE YANSIMASI
VE SİNEMADA KULLANIMI**

Yüksek Lisans Tezi

Tezi Hazırlayan:

Sema GURUPLAR

Öğrenci No:

150784015

Danışman:

Yrd. Doç. Dr. Yelda ÖZKOÇAK

İstanbul, 2017

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum **“FÜTÜRİZM AKIMININ KOSTÜMLERE YANSIMASI VE SİNEMADA KULLANIMI”** başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere uygun şekilde tarafımdan yazıldığını, yararlandığım eserlerin tamamının kaynaklarda gösterildiğini ve çalışmamın içinde kullanıldıkları her yerde bunlara atıf yapıldığını belirtir ve bunu onurumla doğrularım. 11/07/2017

Sema GURUPLAR

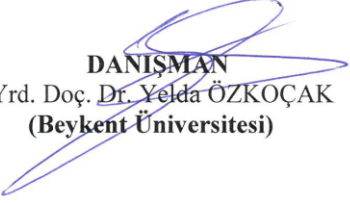

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

11.07.2017

Enstitümüz *İletişim ve Tasarım* Anasanat Dalı *İletişim Sanatları ve Tasarım* Programı yüksek lisans öğrencilerinden **150784015** numaralı **Sema GURUPLAR'ın** "*Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim – Öğretim Yönetmeliği*"nin ilgili maddesine göre hazırlayarak, Enstitümüze teslim ettiği "**Fütürizm Akımının Kostümlere Yansıması Ve Sinemada Kullanımı**" konulu tezini, Yönetim Kurulumuzun 24.06.2017 tarih ve 2017/24 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim Yerleşkesinde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliğinin 29. maddesinin 3. fıkrası gereğince (55) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında ~~oyçokluğu/oybirliği~~ ile **Kabul/Red veya Düzeltme** kararı verilmiştir.

İşbu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Yelda ÖZKOÇAK
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Prof. Esin SARIOĞLU
(Beykent Üniversitesi)

ÜYE
Yrd. Doç. Dr. Mesut AYTEKİN
(İstanbul Üniversitesi)

TEŐEKKÖR METNİ

Bu çalışmanın gerçekleőtirilmesinde iki yıl boyunca değerli bilgilerini benimle paylaőan, kullandığı her kelimenin hayatıma kattığı önemini asla unutmayacağım saygıdeğer danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Yelda Özkoçak'a, çalıőmam boyunca benden bir an olsun yardımlarını esirgemeyen ve çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen aileme teőekkürlerimi sunarım.

Adı ve Soyadı : Sema GURUPLAR
Danışmanı : Yrd. Doç. Dr. Yelda ÖZKOÇAK
Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans, 2017
Alanı : İletişim ve Tasarım Anabilimdalı
Anahtar Kelimeler : Fütürizm, Kostüm, Sinema

ÖZ

FÜTÜRİZM AKIMININ KOSTÜMLERE YANSIMASI VE SİNEMADA KULLANIMI

Fütürizm, 19. yüzyılda İtalya'nın Avrupa'daki teknolojik gelişmelere yetişememesine duyduğu tepkiden kaynaklı, edebiyat alanında dönemin önemli şairi Marinetti tarafından 20. yüzyılda gelişmekte olan endüstriyel yapının da etkisiyle Umberto Boccioni, Luigi Russolo, Carlo Cara, Giacomo Balla ve Gino Severini gibi dönemin diğer sanatçılarının da öncülüğünde ortaya çıkan bir sanat akımıdır. Modern bir sanat hareketi anlayışına sahip olan bu akım, İtalya'yı içinde bulunduğu karamsar günlerden kurtarılmasına destek olmuştur. Fütürizm akımında daha çok edebiyat, resim, heykel, seramik, moda, tiyatro mimari ve gastronomi alanlarında eserlere yer verilmiştir.

Ancak, hayatın gerçekleriyle sanatı bir araya getirerek, yeniçağın temposuna ayak uydurmayı felsefe edinmiş olan Fütüristler sadece edebiyat, resim, heykel, seramik ile sınırlı kalmamıştır.

İtalyan şair Marinetti ve arkadaşları, henüz Birinci Dünya Savaşı başlamadan tiyatro ve sinema için de ilkeler belirlemişlerdir. Fütürizm akımının ilk örneklerinin savaş yıllarında Rus sinemacılar tarafından verildiği bilinmektedir.

Seyirciyi, sıradan insan bakışının ötesine taşımayı amaçlayan sinema, dönemin teknolojisine uygun olarak zaman ve mekân yaratımına gitmiştir. İlk yıllarında tiyatrodan çokça etkilendiği bilinen sinema filmleri, dekor, aksesuar, giysi ve makyajın kullanımı ile birlikte kendine özgü ilkeler yaratmıştır. Sanatı, gerçeklik

tarafından üretilmesinden çok onun dengi hatta ötesi olduğunu düşünen sanatçılar sayesinde Fütürizm akımı, geniş kitlelere sinema filmleri ile ulaşmış doğal olarak akımın etkisi giysilere de yansımıştır.

Bu bağlamda çalışmada, giyim biçimlerinin tarihsel süreçte nasıl bir değişime uğradığı ve Fütürizm akımının giyim biçimlerini nasıl şekillendirdiği irdelenmiştir. Manifestolar ışığında Fütürizm giyim biçimlerinin temel ölçütleri belirlenmiş ve ölçütler çerçevesinde IMDB bilim kurgu alt türünde yer alan en iyi 30 Fütüristik film listesinden ilk beş film akımın sinema sanatında kendine edindiği yer ve kostüm kullanımları açısından değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın temel amacı, modayı ve bir iletişim aracı olan sinemayı birlikte ele alarak, Fütürizm akımının kostümlere yansması ve sinemada kullanım biçimleri ortaya konulmasıdır.

Name and Surname : Sema GURUPLAR

Thesis Advisor : Assistant Professor Yelda ÖZKOÇAK

Thesis Type and Date: Master, 2017

Study Field : Communication and Design Department

Key Words : Futurism, Costume, Cinema

ABSTRACT

REFLECTION OF FUTURISM MOVEMENT ON COSTUMES AND ITS USAGE IN CINEMA

Futurism is an art movement pioneered by Marinetti, an important poet of the period of literature, because of the reaction to the inability of Italy to catch the technological development in Europe in the 19th century and led by other artists such as Umberto Boccioni, Luigi Russolo, Carlo Carrà, Giacomo Balla and Gino Severini by the help of the advanced industrial structure developing in the 20th century.

This movement of modern art helped to save Italy from pessimistic days of that time. The futurism movement included works mostly in literature, painting, sculpture, ceramics, fashion, textile, theatre architecture and gastronomy.

However, the futurists, who acquired the philosophy of keeping up with the tempo of the new age by combining realities of life and art, were not only limited to writing, painting, sculpture, ceramics.

Italian poet Marinetti and his colleagues set principles for theatre and cinema before the beginning of the First World War. It is known that the first examples of futurism movement were given by Russian filmmakers during the war.

The cinema, aiming at moving the viewer beyond ordinary human perspective, went through time and space creation in accordance with the technology of the time. In the first years, the films, known to be highly influenced by theatre, created unique principles with the use of decor, accessories, clothes and make-up. The movement reached broad masses through motion picture films by artists

considering art rather than being produced by genuine, is one of its counterparts, even beyond, and futurist effect naturally reflected in clothes.

In this context, the study examines how clothing style has changed through time and how the futurism movement shaped it. In the light of manifestos fundamental criteria of futuristic clothing have been determined and fifth movie from the list of the best 30 futuristic films in IMDB science fiction subdivision have been tried to be evaluated in terms of the position obtained by the movement in the cinema and the usage of the costumes. The main aim of the study is to reveal the reflection of futurism movement on costumes and the forms of its usage in cinema by discussing both fashion and cinema, which is a means of communication.

İÇİNDEKİLER

Sayfa No:

ÖZ	i
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	v
TABLO LİSTESİ	vi
GÖRÜNTÜ LİSTESİ	viii
KISALTMALAR	xi
GİRİŞ	1
1. FÜTÜRİZM AKIMI (GELECEKÇİLİK)	3
1.1. Fütürizm Akımının Doğuşu ve Fütürist Manifestolar	3
1.2. Fütürist Akımının Genel Özellikleri	10
1.3. Fütürizm Akımının Etkilediği Sanat Alanları.....	11
1.4.1. Heykel Sanatında Fütürizm Akımı	12
1.4.2. Resim Sanatında Fütürizm Akımı.....	14
1.4.3. Seramik Sanatında Fütürizm Akımı	19
1.4.4. Mimari Yapılarda Fütürizm Akımı.....	21
1.4.5. Sahne Sanatlarında Fütürizm Akımı.....	22
2. GİYİM BİÇİMLERİ VE FÜTÜRİZM AKIMI	23
2.1. Geçmişten Günümüze Giyim Biçimleri	23
2.2. Giyim Biçimlerin'e Fütüristik Akımın Etkisi	28
2.2.1 Fütürizm Akımının Öncü Tasarımcıları	30
2.2.2. Fütüristik Kostümlerin Temel Özellikleri.....	54
3. FÜTÜRİSTİK FİLMLERDE KULLANILAN KOSTÜMLERİN İNCELENMESİ	56
3.1. Sinema ve Fütürizm Akımı.....	56

3.2. Sinema Filmlerinde Kostüm Kullanımı ve Fütürizm Etkisi	59
3.2.1.Fütürizm Akımının Yansıdığı Sinema Filmleri	62
3.2.2. Fütürizmin Etkisinin Kostümlere Yansıdığı Filmler	66
3.2.2.1. Matrix 1999 (The Matrix).....	66
3.2.2.2. Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi 2005 (The Hitchhiker’s Guide to the Galaxy).....	71
3.2.2.3. Başlangıç 2010 (Inception).....	76
3.2.2.4. Bulut Atlası 2012 (Cloud Atlas)	80
3.2.2.5. Tetikçiler 2012 (Looper).....	85
3.3. Bulgular ve Değerlendirme.....	89
SONUÇ	93
KAYNAKÇA.....	95
EKLER	101
EK-1: IMDB’ye göre Fütüristik Filmler Listesi	101
EK-2: Fütürist Manifestolar.....	105
ÖZGEÇMİŞ	112

TABLO LİSTESİ

Sayfa No:

Tablo 1.1: Fütürizmin Temel Özellikleri	11
Tablo 3.1: IMDB'ye Göre İlk Beş Fütüristik Film	64
Tablo 3.2: Filmlerdeki Kostümlerin Değerlendirme Ölçütleri	65
Tablo 3.3: Matrix Filminin Künyesi	66
Tablo 3.4: Matrix – Görüntü 3.3 Analiz	67
Tablo 3.5: Matrix – Görüntü 3.4 Analiz	68
Tablo 3.6: Matrix – Görüntü 3.5 Analiz	69
Tablo 3.7: Matrix – Görüntü 3.6 Analiz	70
Tablo 3.8: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi Filminin Künyesi.....	71
Tablo 3.9: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi – Görüntü 3.7 Analiz.....	72
Tablo 3.10: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi – Görüntü 3.8 Analiz.....	73
Tablo 3.11: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi – Görüntü 3.9 Analiz.....	74
Tablo 3.12: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi – Görüntü 3.10 Analiz.....	75
Tablo 3.13: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi – Görüntü 3.11 Analiz.....	76
Tablo 3.14: Başlangıç Filminin Künyesi	77
Tablo 3.15: Başlangıç – Görüntü 3.13 Analiz	79
Tablo 3.16: Başlangıç – Görüntü 3.14 Analiz	80
Tablo 3.17: Bulut Atlası Filminin Künyesi.....	81
Tablo 3.18: Bulut Atlası – Görüntü 3.15 Analiz.....	82
Tablo 3.19: Bulut Atlası – Görüntü 3.16 Analiz.....	83
Tablo 3.20: Bulut Atlası – Görüntü 3.17 Analiz.....	84
Tablo 3.21: Tetikçiler Filminin Künyesi	85
Tablo 3.22: Bulut Atlası – Görüntü 3.18 Analiz.....	86
Tablo 3.23: Bulut Atlası – Görüntü 3.19 Analiz.....	87

Tablo 3.24: Bulut Atlası – Görüntü 3.20 Analiz.....	88
Tablo 3.25: Bulgular	89

GÖRÜNTÜ LİSTESİ

Sayfa No:

Görüntü 1.2: Umberto Boccioni, “Şişenin Boşlukta Oluşumu”, 1912	12
Görüntü 1.3: Umberto Boccioni, “Biçimlerin Sürekliliği”, 1913, (İlk hali alçı; Bronz dökümü 1949)	13
Görüntü 1.4: Marinetti, “Özgür Kelimeler” (1912)	14
Görüntü 1.5: Umberto Boccioni, “Bilinç Devleti II Gidenler”, 1911	15
Görüntü 1.6: Carra Carlo, “Nesnelerin Ritmi”, 1881-1966	16
Görüntü 1.7: Umberto Boccioni, “Bilinç Devleti I Uğurlama”, 1911	16
Görüntü 1.8: Umberto Boccioni, “Elasticità”, 1912	17
Görüntü 1.9: G. Balla, “Tasmalı Köpek”, 1912.....	18
Görüntü 1.10: Greg PAYCE, “Conjunction”, 2005.....	19
Görüntü 1.11: Anthony Bennett, “Three Running Man Teapots”, 1994	19
Görüntü 1.12: Cathy Coöz, 2010	20
Görüntü 1.13: Cathy Coöz, 2010	20
Görüntü 1.14: Citta Nuova (Yeni Kent) Tasarımı, Antonio Sant’ Elia, 1914	22
Görüntü 2.1: Soyulmuş Bufola derisi	24
Görüntü 2.2: Kemik İğne	24
Görüntü 2.3: Hayvansal Lifler	25
Görüntü 2.4: Hussein Chalayan Spring-Summer 2016.....	27
Görüntü 2.5: Hussein Chalayan Spring-Summer 2016.....	28
Görüntü 2.6: Balla 1914.....	31
Görüntü 2.7: Giagoma Balla, Erkek Takım Elbisesi, 1923	31
Görüntü 2.8: Sonia Delunay, 1924.....	32
Görüntü 2.9: Simultane	33

Görüntü 2.10: Tiyatro kostümü.....	33
Görüntü 2.11: Tullio Crali, Sentetik Ceket, 1932 (Stern, 2004).....	34
Görüntü 2.12: Barbarella Film Kostümü (1964-Paco Rabanne).....	35
Görüntü 2.13: André Courrèges, 1970.....	36
Görüntü 2.14: André Courrèges, 1968.....	37
Görüntü 2.15: André Courrèges.....	37
Görüntü 2.16: André Courrèges.....	38
Görüntü 2.17: André Courrèges 1976'da ilkbahar-yaz koleksiyonundan.....	39
Görüntü 2.18: Pierre Cardin 1960'lı yıllar Cosmo Corps koleksiyonu.....	39
Görüntü 2.19: Mary Quant, 1966.....	40
Görüntü 2.20: Poca Rabbane, 1967.....	41
Görüntü 2.21: Poca Rabbane, 1967.....	42
Görüntü 2.22: Poca Rabbane, 1966.....	42
Görüntü 2.23: Jean Paul Gaultier.....	43
Görüntü 2.24: Jean Paul Gaultier.....	44
Görüntü 2.25: Hüseyin Çağlayan, 1999–2000 Uçak Kıyafeti (Aeroplane Dress), Sonbahar/Kış, 199836.....	46
Görüntü 2.26: Hussein Chalayan, 'Transformer Dress'(Dönüştüren Elbise), İlkbahar -Yaz, 2007.....	46
Görüntü 2.27: Metropolis film afişi, 1927.....	47
Görüntü 2.28: Thierry Mugler, Robotik Giysi, 1995.....	48
Görüntü 2.29: Gareth Pugh, Sonbahar-Kış Koleksiyonu, 2014.....	49
Görüntü 2.30: Gareth Pugh, Sonbahar-Kış Koleksiyonu, 2014.....	49
Görüntü 2.31: Gareth Pugh, İlkbahar/Yaz Koleksiyonu, 2009.....	50
Görüntü 2.32: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Kristalizasyon Koleksiyonu... 51	51
Görüntü 2.33: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Kristalizasyon Koleksiyonu... 51	51

Görüntü 2.34: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Kristalizasyon Koleksiyonu...	52
Görüntü 2.35: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Kristalizasyon Koleksiyonu...	52
Görüntü 2.36: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Escapizm Koleksiyonu	53
Görüntü 2.37: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Escapizm Koleksiyonu.....	53
Görüntü 3.1: Barberella.....	61
Görüntü 3.2: Barberella.....	62
Görüntü 3.3: Matrix	67
Görüntü 3.4: Matrix	68
Görüntü 3.5: Matrix	69
Görüntü 3.6: Matrix	70
Görüntü 3.7: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi.....	72
Görüntü 3.8: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi.....	73
Görüntü 3.9: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi.....	74
Görüntü 3.10: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi.....	75
Görüntü 3.11: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi.....	76
Görüntü 3.13: Başlangıç	78
Görüntü 3.14: Başlangıç	80
Görüntü 3.15: Bulut Atlası.....	82
Görüntü 3.16: Bulut Atlası.....	83
Görüntü 3.17: Bulut Atlası.....	84
Görüntü 3.18: Tetikçiler.....	86
Görüntü 3.19: Tetikçiler.....	87
Görüntü 3.20: Tetikçiler.....	88

KISALTMALAR

bs	Baskı, basım
c	Cilt
PVC	Polivinil klorür
s	Sayfa
S	Sayı
vb	Ve benzeri
vs	Vesaire
yy	Yüzyıl

GİRİŞ

Dönemin önemli şairlerinden İtalyan Filippo Tommaso Marinetti 1909 yılında modern hayatı ve getirdiklerini benimseyen, geleneksel kuralları yok sayan gerçeküstücülük gibi akımlara da öncülük edecek olan bir manifesto yayınlamıştır.

Modern bir sanat hareketi anlayışına sahip olan Fütürizm akımı, öncüleri tarafından “bugünün ve yarının yaşamındaki izlenimler”i kabul eden bir düşünce etrafında oluşmuştur. Akımı savunanlar, bu yeni anlayışın İtalya’yı içinde bulunduğu karamsar günlerden kurtarılmasına destek olacağı inancındadırlar.

Fütürizm akımı kapsamında, resim, heykel, sahne sanatları alanında manifestolar yazılmıştır. Bu çerçevede Fütürizm, kuralları manifestolar ile belirlenen ilk sanat akımı olarak da kabul edilmiştir. Bazı eleştirmenler tarafından manifestolarda Fütürizmin akımının kurallarının net olarak belirlenmediğini öne sürülmekle birlikte, geçmişte kullanılan sanatı reddetme, onaylamama ve kabullenmeme durumu akımın ana hatlarını oluşturmaktadır.

Bu bağlamda Fütürizm, teknolojinin, hızın ve dinamizmin temsilcisi konumundadır. İlgili kavramları yansıtmak için keskin, parlak renkler ve biçimler kullanılmakta, dönemin teknolojik gelişmeleri olan araba, tren, uçak ve diğer makineler hareket kavramıyla vurgulanmaktadır. Buradaki amaç ise dinamizmi yansıtmaktır.

Hayatın gerçekleriyle sanatı bir araya getirerek, yeniçağın temposuna ayak uydurmayı felsefe edindiklerini belirten Fütüristler sadece edebiyat, resim, heykel, seramik ile sınırlı kalmamıştır. 1914 yılında Marinetti ve oyun yazarı arkadaşları yayınladıkları bildiri ile tiyatro için kuralları belirlemişlerdir. Akımın etkisinin hissedildiği gelecekçi anlayışa sahip ilk tiyatro oyunları 1913 yılında gösterime girmiştir. Tiyatronun ardından, dünyayı istedikleri gibi parçalara ayırıp, bu parçaları istedikleri gibi birleştirebileceklerini ifade eden Marinetti, akımın ilkelerini sinemaya uyarlamış ilk örnekler ise Rus sinemacılar tarafından verilmiştir.

Marinetti’nin öncülüğünde ilerleyen sanatçılar, modernitenin getirdiklerini, hızı, makineleri, dinamizmi temel sanat alanlarının yanı sıra hayatın her anına bu akımın etkisini yansıtmaya çalışmışlardır.

Bu bağlamda çalışmada ilk bölümde Fütürizm akımının temelini oluşturan sosyal, siyasal, ekonomik gelişmelerle akımın ana hatları ile açıklanmasının ardından edebiyat, resim, heykel, seramik, moda, sahne sanatları alanında eserlere üretmiş temsilcilere yer verilmiştir. İkinci bölümde ise doğa koşullarının doğurduğu şartlar çerçevesinde, korunup örtünme ihtiyacıyla başlayan, endüstrideki yenilikler ile her geçen gün çeşitlenen giysilerin sahne sanatlarındaki kullanımı ile Fütürizmin giyim tasarım ilişkisinin gelişim süreci ve günümüz tasarımcılarının eserleri incelenmiştir. Giyimin tarihsel süreçte nasıl bir değişime uğradığı, hangi dönemde ne şekilde kullanıldığı ve çalışma bağlamında Fütürizm akımının giyim biçimlerini nasıl şekillendirdiği detaylı bir şekilde irdelenmiştir.

Çalışmanın son bölümünde ise, Fütürizmin giyim biçimleri, ortaya konulan ölçütler çerçevesinde akımının sinema filmlerinde kullanımına değinilmiştir. Filmlerin birbirleri ile çeşitli yönlerden benzerlik göstermeleri, ortak nitelik ve öğeleri bir arada barındırmaları nedeniyle evreninin büyüklüğü de göz önüne alındığında tür ve alt tür ayırımına gidilmiştir.

Bu bağlamda IMDB bilim kurgu alt türünde 2016 yılında listelenmiş olan en iyi 30 Fütüristik film çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Listede yer alan ilk beş film- Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi-2005 (The Hitchhiker's Guide to the Galaxy), Bulut Atlası-2012 (Cloud Atlas), Matrix (The Matrix-1999), Başlangıç-2010 (Inception), Tetikçiler-2012 (Looper)- akımın sinema sanatında giyim biçimlerine yansımaları özelinde değerlendirilmiştir.

1. FÜTÜRİZM AKIMI (GELECEKÇİLİK)

1.1. Fütürizm Akımının Doğuşu ve Fütürist Manifestolar

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre Fütürizm, gelecekçilik olarak tanımlanmaktadır (www.tdk.gov.tr, ET: 23.05.2017). Marinetti'nin öncülük ettiği akıma “elektirik” ve “dinamizm” gibi çeşitli isimler düşünülmüş, İtalyan şair Marinetti bu ilerici hareketin ismini “Fütürizm” olarak belirlemiştir (Antmen, 2014:65). Kaplanoğlu ise Fütürizmin tanımını yaparken; akımın endüstrileşmeyle gelen, teknoloji çağına geç giriş yapan İtalyanların ilerici sanat biçimleri arayışının bir ifadesi olarak tanımlanan avangart bir akım olduğunu ileri sürmektedir. Bütün bu amaçlarıyla birlikte Fütürizm, genel olarak “gelecekçilik” anlamına gelmektedir (2008:177).

Marinetti, Avrupa ülkelerindeki gelişmelere yetişmek için ülkedeki diğer sanatçıları da etkilemeyi başarmış ve bu sayede sanat alanındaki arayışlara tercüman olmuştur. Hukuk eğitimi almasına karşın, sanata yönelen, Marinetti'nin 1909 yılında bir gazetede yayınladığı Fütürizm Manifestosu bir tür çağrı olarak görülmüştür.

Marinetti'nin düşünceleri özellikle teknolojideki son gelişmeler, karmaşık yapısı ve gücünün güzelliği ile otomobil, uçak ve makinelere odaklanmıştır. Bu akım geçmişin durağan ve uygulanırsız sanat anlayışının yerine geleceği, buluşları, orijinalliği ve bunlarla birlikte ortaya çıkan sosyal, kültürel ve toplumsal değişimi sembolize etmektedir (Rye, 1972: 8-11; Kern, 2003: 117, akt. Başaran 2007:8).

Akımın ortaya çıkışının ardındaki en büyük etkenin 19. yüzyılda İtalya'nın, İngiltere, Fransa ve Almanya gibi endüstriyel alanda gelişmiş ülkelerin gerisinde kalmasının yanı sıra sosyo-kültürel ve teknolojik gelişmelere yetişememesine duyduğu tepkiden doğan arayışın olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda akımın, değişime sebep olan hızlandırma sürecinin parçası olarak geçmişin değerlerini yok sayan müze, okul gibi devletin kurumlarına başkaldıran, yeni koşulları ise yüceltir bir biçimde kendini ifade ettiği görülmektedir.

Fütürizm akımının öncüsü olan Marinetti, teknolojinin sahip olduğu güce inanarak hâkim olan sanat anlayışını kökten yıkmak istediği öngörüsünde bulunmaktadır. Antmen “Sanatçılardan Yazılar ve Açıklamalarla 20. yüzyıl Batı

Sanatında Akımlar” adlı çalışmasında Filippo Tommaso Marinetti’nin şu sözleri ile akımı açıklamaya çalışmaktadır:

“... Şu müzelerle bir bakın: mezarlıklardan ne farkları var!” diye bağırarak, bağırırken esip gürleyen, etrafına saçtığı tükürükler ve öfke arasında müzeleri yıkmaktan, kütüphaneleri yakmaktan söz eden heyecan dolu genç bir şair, yüzyıl başında Milano, Paris, Londra gibi Avrupa kentlerinde verdiği konferanslarda “Fütürizm” denen bir şeyden söz ediyordu. Fütürizm, ‘gelecek’ti. Fütürizm, İtalya’nın geleceğiydi. İtalya, geçmişle olan bağlarını bir koparabilse, ileriye doğru büyük bir hamle yapabilecekti ...” (2014: 65).

Tarihsel olarak bakıldığında Fütürizm, kübizmin akımının yayılmasının hemen ardından birbiriyle benzerlik göstererek ortaya çıkmıştır. Altay’a göre; Kübizimde birçok anı tek bir yüzeyde toplayarak resmedilen yepyeni bir zaman ve mekânsal algı Fütürist sanatçıların da ilgisini çekmiştir. Kübistler; portre, figür ve manzara resmi ile ilgilenirken, Fütüristler, 'hareket' kavramını ön plana çıkararak, otomobilleri, trenleri, yarışan motosikletleri, dansçıları, makineleri, hız kavramını ve hareket halindeki nesne ve hayvanları ele almışlardır, nesnelere hareketlerinin baş çizgilerini ritmik bir biçimde tekrarlayarak vermeye çalışmıştır (2011: 26).

Fütürizm akımının, Kübizim akımından etkilenerek ortaya çıkmış olduğu görülmekle birlikte akımlar, birbirlerinden farklı kavramlarla ilgilenmektedir. Fütürizmde hareket ve hız kavramları oldukça net vurgulanmaktadır.

Antmen, 2014 tarihli çalışmasında Fütüristik sanatçılardan ve sanat alanlarındaki manifestolardan şu sözleriyle bahsetmektedir;

“İtalya’nın 19. yüzyıl boyunca Avrupa’nın diğer ülkelerindeki gelişmeleri yakalayamamış olmasına duyduğu tepkiden kaynaklanan bir saldırganlık ve sabırsızlık içinde olan Marinetti’nin ateşli söylemlerinden de anlaşılacağı gibi, o güne kadarki en radikal akımlardan biri olan... Fütürizm, sanatsal zeminini kısa zaman içinde Umberto Boccioni (1882-1916), Luigi Russolo (1885-1947), Carlo Carrà (1881-1966), Giacomo Balla (1871-1958) ve Gino Severini (1883-1966) gibi genç İtalyan sanatçıların katılımıyla bulmuştur. Bu sanatçıların imzalayacağı Fütürist resim ve heykel manifestolarının izlenmesiyle biçimsel bir ifadeye kavuşmuştur” (2014: 6).

Fütüristik akımda manifesto yazımına özellikle önem verildiği gözlenmektedir. Bu yaklaşım, şairlerin, ressamların, heykeltıraşların yazdığı Fütürizm manifestolarının dışında Fütürizme yakın hissedilen kişilerin de kaleme alacağı çok sayıda Fütürist manifestonun yolunu açmıştır.

Geçmişçiliğin reddi olarak ortaya çıkan güç, kuvvet, hız kavramlarını vurgulayan bu çağdaş sanat akımı Marinetti'nin çabası ile 20 Şubat 1909'da Paris'te Le Figaro gazetesinde Manifeste Du Futurisme (Gelecekçilik Bildirgesi) ile ortaya çıkmıştır (Kaplanoğlu; 2008: 76).

Görüntü 1.1: Gelecekçilik Bildirgesi

Kaynak: Kaplanoğlu; 2008: 76

Fütürist Manifestosu'nda bahsedilen cesaret, cüret ve başkaldırı Fütürizmin temel kavramları olarak geçmektedir. Manifestoda o tarihe kadar olan edebiyatın durağan ve uykucu tavrını yıkıp yerine “uykusuz, asi ve ateşli bir yarışcının adımları” ile Fütürizmin simgeleneceğinden bahsedilmektedir. Ayrıca, Fütürizm ile hedeflenen, insanoğlunu yüceltmek ve dünyanın muhteşemliğini ispatlamaktır. Sonsuzluğun hız olarak tanımlandığı savaşın yüceltildiği, müzelerin, kütüphanelerin yıkıldığı, ahlakçılığın olmadığı bir dünya yaşatmak istedikleri görüşünü savunmaktadırlar.

Manifestoki bu sözlerden anlaşıldığı üzere Fütürizmin genel teması cesaret olarak öne çıkmaktadır. Cesaretle insanoğlunu yüceltmek ve ahlakçılığa son vermek,

ritüellerden kurtulup Fütürizmin sunduğu yeniçağa ayak uydurmak için korkusuzca atılım yapılması gerektiği, dünyanın muhteşemliğini ve hızın yeni bir güzellik tarafından daha da zenginleştirildiği ifade edilmiştir.

Altay'ın (2011) de belirttiği gibi *“İşte bu bozguncu ve yıkıcı manifestomuzu dünyaya İtalya'dan duyuruyoruz. Bununla, bugün, Fütürizm'i kuruyoruz, çünkü bu toprakları profesörlerin, arkeologların, ciceroninin ve antikacıların o kokuşmuş kangreninden kurtarmak istiyoruz. Çok uzun zamandır İtalya elden düşme kıyafetlerin satıcısı durumunda. Biz onu, üzerini mezarlıklar gibi kaplayan sayısız müzeden kurtarmayı amaçlıyoruz”* ifadeleri Marinetti'nin manifestoyu duyuran sözleridir.

Marinetti'nin bizzat bulunduğu Fütürizm manifestolarının dışında Fütürizme yakın hisseden sanatçıların ürettiği çok sayıda Fütürist manifestonun olduğu bilinmektedir. Çalışma bağlamında burada renk-desen kullanımı bağlamında Fütürist Resim Manifestosu, giyim biçimleri ölçütlerinin ortaya konabilmesi amacıyla, Fütürist Kadınlar Manifestosu, Erkek Giyim Manifestosu, sinema filmleri kapsamında ise Gelecekçi Sinema Manifestosuna yer verilecektir.

Marinetti'nin yakın arkadaşı ressam ve heykeltıraş Umberto Boccioni'nin 1910 yılında kaleme aldığı “Fütürist Resim Manifestosu” nda dinamizm içinde tek bir anı resmetmek yerine, dinamik algının resmedilmesi dile getirilmiştir (Antmen, 2014: 67).

Fütürist akımı, resimlerine yansıtan Boccioni'nin enerji, ışık, hız, titreşim gibi olguları aynı tual üzerine iç içe ve üst üste geçen renkler halinde kullandığı görülmektedir. Umberto Boccioni'nin resimleri kadar heykelleride bu bağlamda dikkat çekmektedir. 1913 yılında “İnsan Dinamizminin Sentezi” ve “Boşlukta İlerleyen Süreklilik Biçimleri” adlı yapıtları Fütürist heykelticiliğin ilk örneklerinden sayılmaktadır. Boccioni'nin bu yapıtları ile hareket halindeki neslerin dinamizmini yansıtmak istemiştir.

“Boccioni, Russolo ve Carra'nın 1911 yılında Milano'da katıldığı bir büyük karma serginin ardından Fütüristlerin başlı başına bir grup olarak açtıkları ilk serginin 1912 yılında Paris'te gerçekleştiği sanılmaktadır. Paris'ten sonra Londra, Berlin, Amsterdam, Zürih, Viyana ve Budapeşte'yi de gezen bu sergi, büyük ölçüde

Marinetti'nin iş birliği ve renkli kişiliği sayesinde yoğun bir ilgiyle karşılanmış ve Fütürizm akımının Avrupa'da tanınmasında büyük rol oynamıştır. Bu sergideki yapıtlarının büyük bir kısmının bir banker tarafından satın alınıp sonraki yıllarda bir koleksiyon sergisi olarak birçok kentlerde gösterilmesi” Fütürist sanatçıların şöhretini pekiştirmiştir. 1912-1913’lerin ünlü şairi ve eleştirmeni Apollinaire’in 1913 yılında kaleme aldığı “Fütüristlerde Gelenek Karşıtlığı” yazısında Fütüristleri Picasso, Delaunay, Kandinsky ve Matisse gibi ünlü sanatçılarla karşılaştırarak, teknolojik yeniliklere yönelik farklı arayışları sürdüren bir sanat akımı olarak nitelendirilmesi Fütürizmin tanınmasında önemli bir rol oynamıştır (Antmen, 2014:68).

Antmen’in belirttiği gibi Fütürizmin tanınmasında etkili olan sergilerin yanı sıra Picasso, Delaunay, Kandinsky ve Matisse gibi sanatçılar Fütürizm’in halk arasında da tanınmasını sağlamıştır.

Fütürist manifestolardan bir diğeri, Fransız yazar ve ressam Valentine Saint-Point’in (1875- 1953) yazdığı Fütürist Kadınlar Manifestosu’dur. Bu metinde kadınlara;

“Erkeklerinizi sıkıcı, duygusal gereksinimlerinize boğmayın! Erkeklerinizi ve oğullarınızı kendilerini aşmaları için yüreklendirin! Unutmayın, onları sizler yaratıyorsunuz... İnsanlığa borcunuz, kahramanlar yaratmaktır. Hadi, yaratın onları!” gibi öğütler verilmektedir (Antmen, 2014: 66).

Fütürist Kadınlar Manifestosu ile kadınlara anlatılmak istenen gereksiz duygusal isteklerden uzaklaşıp önce kendilerini geliştirmeleri ve sonrasında topluma faydalı bireyler yetiştirmeleri istendiği açıkça gözlenmektedir.

Fütürizm sanat akımının ortaya çıkmasıyla beraber yaşamı sıkıcı hale getiren, kuralcı giysilerin yerini daha farklı giysiler almaya başladığı kaynaklarda yer almakta (Vult 29 Şubat 1920), kadın modasının her daim Fütürist olması gerektiği vurgulanmaktadır. Modayı, Fütürizmin kadınca karşılığı olarak görüldüğü Kadın Giyiminin Fütürist Manifestosunda ifade edilmektedir.

Modanın bıkkınlık, sıradanlıktan, özgürlükten yoksun halinden kurtularak yerine yaratıcılık kavramının hâkim olduğu tasarımların müjdesi verilmektedir. Manifestoda yaratıcılık sınırlarının şair ve ressamlar tarafından ele geçirilmesini

belirtilmektedirler. Modanın bir sanat olduğu vurgulanmaktadır yaratıcılıkla tasarlanmış bir elbisenin Michelangelo'nun bir freski ile eş değeri olduğu vurgulanmaktadır.

Kadın Giyiminin Fütürist Manifestosu'nun bir diğeri kavramı ise cesarettir. Kadın modasının hakim olan avangart tasarımlardan ve simetriden kurtularak yerine zikzak dekolterleri, birbirinden farklı kolları, pek çok farklı şekilde ayakkabıyı moda haline getirecekleri ifade edilmektedir. İlüzyonist, alaycı, ses getiren, abartılı, ölümcül ve patlayıcı kıyafetler tasarlanacağı ve sanayi malzemelerin de tasarımlarda kullanılacağı belirtilmekte, kadın bedenini yeni geometrik formlar ile heykele dönüşürecekleri bu manifesto ile dile getirilmektedir.

Manifesto da bahsedilen bir diğeri kavram ise ekonomidir. Yeni moda giysilerin kolay satın alınabilir ekonomik fiyatlara sahip olması gerektiği öne sürülmektedir. Hatta öncülerin önerecekleri formdaki giysiler İtalyan kadınlara ücretsiz olarak verileceği belirtilmektedir. Savaşın izlerinden sonra maliyeti yüksek hammaddesi zor bulunan deri, ipek gibi malzemelerden oluşan giysilerin tüketilmeyeceği vurgulanmaktadır. Kağıt, mukavva, cam, folyo, alüminyum, seramik, kauçuk, balık derisi, çuval bezi, üstüğü, kenevir, benzin, büyüyen bitkiler ve canlı hayvanlar gibi yüz bin yeni malzemeden oluşan tasarımların kullanılacağı söylenmektedir (Rainey, Poggi ve Wittman, t.y.:253-254 akt. Yenidoğan, 2013: 31-33).

Manifestodan da anlaşılacağı gibi savaş sonrası ekonomik nedenlerden dolayı da maliyeti düşürmek amaçlı ipek elbiselerden ve deri ayakkabılardan oluşmayan tamamen endüstriyel malzemelerle üretilmiş giysi tasarımları önerilmektedir. Döneme hakim olan eksta-avangart moda anlayışından kurtararak tek düze simetrik tasarımların aksine asimetrik kollar, zikzak dekolterleri moda haline getireceklerini, sıra dışı kıyafetlerin moda hâkim olacağını öne sürmüşlerdir. Zarif kadın imajını, vücutun estetiğini bozmadan kadınları sıradan tekdüzelikten kurtararak teknoloji ile tekrar yaratılacağına sinyallerini vermişlerdir Erkek Giyim Manifestosu ile geçmişe ait tüm kıyafetleri yok etmekten bahsedilmektedir. İnsanı yorgun, sıkıcı ve üzgün hissettiren sıkı, dar, renksiz, sıkıcı ve renksiz cicili-bicili, renkli, damalı puantiyeli kumaşların yerine dinamik, saldırgan, şiddetli, uçşan, enerjik, sevgi dolu,

ışık ile aydınlanmış, desenlerin ruh haline göre değiştirilebileceği, parfüm kokulu kıyafetler olması gerektiği öne sürülmüştür. Renklerde ise kırmızının en kırmızısı, morun en moru, yeşilin en yeşili, sarı ve turuncuların kullanılışı kıyafetler tasarlanması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca kıyafetlerde uçma ve koşma hissi veren detaylar kullanılması Fütürizmi tam anlamıyla yansıtaacağı ifade edilmiştir (Yılmaz, 2008: 6).

Marinetti'nin, Gelecekçi Sinema Manifestosu gelecekçiliğin gerçeklikle özdeşleştiği bu çağda sinema sanatının teknolojik imkânın ve ileri düşünce algısının mantıksal bir yapıya dönüşmesine vurgu yapmaktadır. Sinemaya uyarlanan birçok hayal ürününün bilimsel alanda ki çalışmalara öncülük ettiği düşünüldüğünde; Fütürizm'in gerçeklik üzerindeki etkisi göze çarpmaktadır. Teknolojik olanakların el vermediği dönemde sinemada yaratılan çeşitli ütopyik materyaller, günümüzdeki bilimsel gelişimlere de ışık tutmuştur. Buradan yola çıkıldığında, insanın teknolojiye olan fizikî yatkınlığı ve bu yatkınlığı gerçekleştirebilme kabiliyeti ortaya çıkmaktadır (Sinema ve Tv Terimleri Sözlüğü. 1981, Yengin, 2014: 51).

Marinetti, sinemaya ilişkin yayınlamış olduğu manifestoda filmlerdeki mantık ve dengenin reddine teknik gösterilerin ve dünyanın parçalara ayrılması ve sonra yine aynı yöntemle birleştirilmesi desteklenmektedir. Rus kuramcılar tarafından ilk defa sinemaya uyarlanan akım, insanlar ve teknoloji arasındaki gücün sürekli bir ilişki içerisinde olduğunu savunmuştur. Manifesto, toplumda ki kültürel değişimleri ve geleceğe duyulan kaygı ve beklentilerini bu bağlamda ön görmüştür.

Genel olarak değerlendirildiğinde Fütürizmin, Birinci Dünya Savaşı ile birlikte popülerliğini yitirdiği görülmektedir. 1909 yılında yayınlanan Fütürizm Manifestosu'nda vatanseverlikten ve militarizmi vurgulayan Marinetti 1915, yılında İtalyan ordusuna katılmış ve başarı madalyasına layık görülmüştür (Antmen, 2014: 68).

“Fütürizm akımı sanat, müzik ve edebiyatta dinamik enerjiyi vurgulayan ve mekanik süreçleri vurgulayan bir akım olarak, o zamana değin İtalyan sanatında hâkim olan “Passeizm” diğer adıyla “Pasifizm”¹ trendini yıkarak İtalya'nın gerek

---

¹ **Pasifizm:** Barışseverlik; barışçılık; herhangi bir amaçla savaşa ve silahlı güç kullanmaya karşı olup uluslar arası anlaşmazlıkları diplomatik müzakere ve uyuşma yolu ile çözmeyi savunanların tutumu.

politik gerek sanat platformlarda hız kazanmasını ve makineleşme, büyük sanayi tesisleri, fabrikalar, büyüyen şehirleşme hatta şiddet gibi modern dünyanın getirilerine ayak uydurmasını, geride kalmamasını bilakis öncülük etmesini ilke edinmiştir. İlginç bir şekilde, Fütürizm akımı özünde “Makine Çağı”nı bir kutlama ve insanın dinamizminin ve aktifliğinin makinelerle birlikte doruğa ulaştığı “savaş”ı bir kutsanma olarak ele alır” (Başaran, 2007: 7).

Fütürist bayrağı altında İtalyan sanatçının çalışmalarında hayat bulan makine merakı ve hareketi, adından da anlaşıldığı üzere, geçmişin standartlarına başkaldırmaktadır (Hollingsworth, 2009: 451).

Bektaş (1992)’nin de belirttiği gibi “Teknolojiyle elde edilen sonuçlar çok somuttu ve sosyal yaşama sağladığı konfor ve imkânlar çok etkileyiciydi. Artık zamanın içine daha çok şey sığabiliyordu; bu da daha hızlı, daha dinamik bir yaşama doğru ilerliyordu. Hızlı arabalar, konforlu sağlam trenler, yeni savaş uçaklarının hepsi, bir öncekilerine göre çok üstün özellikleriyle yenedünya düzeninin yapı taşı olan teknolojinin ürünleriydi. Böylece teknolojinin gücü tüm Batı Avrupa’ya diğer kıta ülkelerine göre çok üstün bir konuma taşımıştı. Avrupa’nın zaferi demek, teknoloji ve ona duyulan güven ve açlık demektir”

1.2. Fütürist Akımının Genel Özellikleri

1909 yılında İtalya’da doğan, etkisini kısa sürede Avrupa sınırlarında hissettiren sanat akımı, diğer sanat akımlardan farklı olarak adını akımı ortaya çıkaran sanatçılardan almış olmasıdır. Fütürizm, düşlediği hedefe ulaşmak için edebiyata başvurmuş olup düşünceyi yaymak adına da manifestolar yayınlamıştır. Bu manifestolar ile birlikte Fütürizmin genel özellikleri de belirlenmiş ve modern geleneğin yerleşmesinde etkisini göstermiştir.

Bu bağlamda Fütürizm’in özellikleri teknolojiyi ve makineyi öven, geçmiş, dolayısıyla reddeden bunun karşısında hızı savunan sürekli olarak yeniliğin, özgünlüğün peşinde olduğunu ifade eden göstergeler kullanmaktadır.

Aynı zamanda teknoloji ve hızı yapıtlarında hareketlilik algısı ile vurgulanmıştır. Her ne kadar ilk defa edebiyat alanında ortaya çıkmış olsa da resim, heykel, seramik, mimari, giyim gibi birçok sanat alanında yayınlanan manifestoları ile sanat alanlarına yeni bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemiştir.

Taşıdığı nitelikler çerçevesinde Fütürizm geçmişte benimsenmiş normlara ayak uydurmayı kurumlar seslenmiştir. ‘Modernizimden Postmodernizme Sanat’ kitabında Mehmet Yılmaz, akımın radikalliğini vurgulayarak “... *Modern dünyaya ait her türlü koku, ses, gürültü ve uyumsuzluk kutsandı. Şimdiye kadar, sanat akımlarının ismi ve ilkeleri sonradan belirlenmişti. Oysa bu kez, bir akımın adı ve ilkeleri kendinden önce doğmuş oluyordu. Marinetti'nin çağrısına kulak kabartan gençler, konularını kent yaşamından, teknolojik ortamlardan seçiyor, fakat 'hızı' nasıl yansıtacaklarını tam olarak bilemiyorlardı*” diye ifade etmiştir (2006: 80).

Tablo 1.1: Fütürizmin Temel Özellikleri

1.	Dinamizm
2.	Hız
3.	Teknoloji
4.	Hareketlilik Algısı
5.	Cesaret
6.	Cürret
7.	Başkaldırı
8.	Yaratıcılık

1.3. Fütürizm Akımının Etkilediği Sanat Alanları

İlk olarak Fütürist manifestonun yayınlanmasının ardından birçok sanat dalının, dönemin gelişmelerine ayak uydurarak hızlı yaşam stilinden etkilendiği görülmektedir. Akımın etkisinin önemli ölçüde yansıdığı sanat alanları ise heykeltçilik, resim, seramik ve mimaridir.

1.4.1. Heykel Sanatında Fütürizm Akımı

İtalyan ressam Umberto Boccioni, 1912 yılında kaleme almış olduğu Fütürist Heykel Manifestosu ile heykel sanatının öncüsü olmuştur.

Boccioni'ni heykellerinde hareket anını betimlemeci bir şekilde ele almaktadır. *“1914-15 yıllarına tarihlenen, daha soyut bir görünüm taşıyan, ayrıca ahşap, bakır, demir ve atık malzemelerle gerçekleştirdiği “Dört Nala At ve Evin Dinamizmi” gibi çalışmaları da bulunmaktadır. 1912’de kaleme aldığı “Fütürist Heykel Teknik Manifestosu”nda antik Yunan ve Roma geleneğine ve Rönesans sanatına başkaldıran Boccioni, heykel sanatının yalnızca taş ve bronz gibi malzemelerle sınırlı kalmasını eleştirmiş, cam, ahşap, karton, demir, beton, at tüyü, deri, bez, ayna, elektrik, ışık gibi öğelerin yer alacağı zengin bir malzeme dağarcığı önermiştir. Heykellere hareket kazandırmaktan da söz eden Boccioni'nin bu manifestosunu, heykel sanatının geleceğine ilişkin bir öngörü olarak okumak mümkündür”* (Antmen, 2014: 68).

Görüntü 1.2: Umberto Boccioni, “Şişenin Boşlukta Oluşumu”, 1912

Kaynak: Altay, 2011: 29

Daha öncede değinildiği üzere akım, kübizimden etkilenmiş ve bu kübik etkiler 1912 ve sonrası eserler için geçerli olmuştur. Boccioni'nin yukarıda yer alan yapıtında da (Görüntü 1.2) kübik parçalanmalar bu bağlamda dikkat çekmiştir. Bu

eserde görülen döküm mantığındaki heykel ve kübist alt yapı, hız kavramından hiçbir değer kaybettirmemiştir. Dönem genel olarak değerlendirildiğinde çalışmanın diğer eserlerle dil birliği içinde olduğu görülmektedir. Boccioni, hızı ve dinamizmi vurgulayarak resimdeki anlayışına bağlılığını gösteren sanatçı, dönemin sanat anlayışıyla paralel eserler ortaya koymuştur (Kaplanoğlu, 2008: 72).

Görüntü 1.3: Umberto Boccioni, “Biçimlerin Sürekliliği”, 1913,
(İlk hali alçı; Bronz dökümü 1949)

Kaynak: Altay, 2011: 33

Görüntü 1.3.’de ise Boccioni’nin günümüze kalan az sayıdaki heykellerinden biri yer almaktadır. Sağ bacağı önde ilerleyen makinemsi heykelde, dışarı taşan uçları sivri ve dalgalı biçimler göze çarpmaktadır.

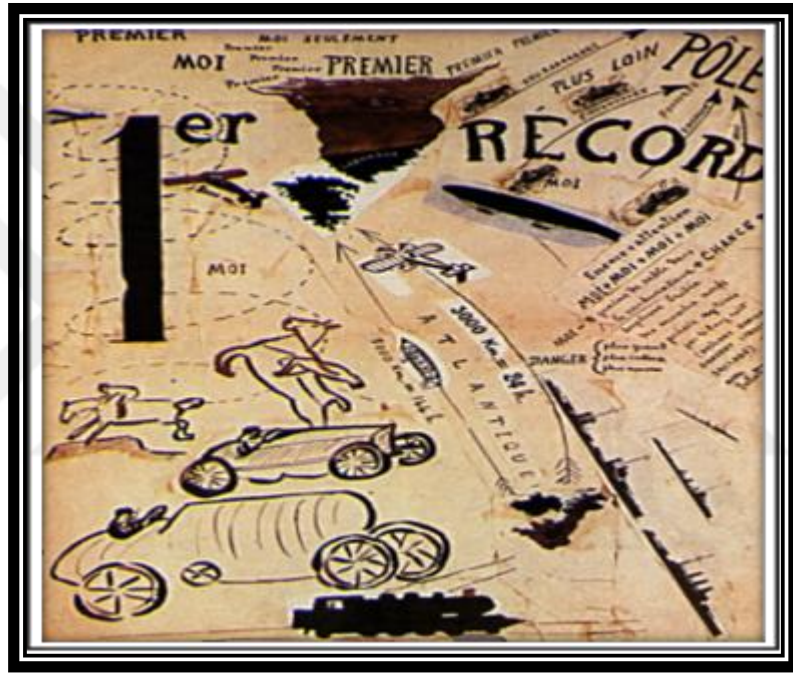
Yılmaz’a göre bu biçimler bir yandan devinim yanılısamasına katkıda bulunmakta, bir yandan da kendisini kuşatan uzayı davet ettiği görülmektedir. Bu bağlamda Yılmaz, Boccioni’nin kütle ve uzayı birbirinin içine sokarak bir bütünlük oluşturmayı hedeflediğini ifade etmektedir (2006: 82).

1.4.2. Resim Sanatında Fütürizm Akımı

Edebiyat ve Heykel Fütürist Manifestosu'nda olduğu gibi dinamizm içinde tek bir anı resmetmek yerine, dinamik algının resmedilmesi gerekliliğine dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Evrenseliğin ön planda olduğu manifesto da sesler, kokular, yaşam ile sanat bütünlüğü sağlamaktadır.

Ayrıca yine ilgili manifestolarda taklitten uzak özgün biçimler, uyumlar, sanat eleştirmenlerinin reddi, dinamizmin evrenselliği ile akademik kurallara son verilmek istendiği belirtilmiştir (Yılmaz, 2013: 126).

Görüntü 1.4: Marinetti, “Özgür Kelimeler” (1912)

Kaynak: <http://www.unknown.nu/futurism/destruction.html>

E.T: 26.02.2017

(Görüntü 1.4) “Marinetti'nin yeni tip edebiyata ve tipografinin yeni rolüne dikkat çekebilmek için kelimeleri ve bir yazıdan aldığı kelime parçalarına yer verdiği görülmektedir. Tipografinin resimdeki önemine olan vurguyu artırmak için ayrıca çizim, kesme ve yapıştırma hareketlerinin izlenimleri de tabloya da eklenmiştir. Matematiksel sembollerin, araba, uçak, tren ve zeplin gibi dönemin taşıma araçlarının kullanımı, İtalya'nın teknoloji vasıtasıyla ulaşabileceği potansiyel gücüne dikkat çekmenin bir yolu olarak değerlendirilmektedir. Ayrıca '1' rakamının

kullanımı her alanda en iyi olmanın ve dünya rekorlarını belirlemenin önemine vurgu yapmaktadır.” (Başaran, 2017: 59).

Marinetti'nin “Özgür Kelimeler” isimli tablosunda Fütürist resimin genel özelliklerinin çoğunluğunu içinde barındırdığı görülmektedir.

Martin'e göre dinamizme dikkat çekmek isteyen deneysel bir kolaj çalışmasını andırmaktadır ve sonuç olarak seyircinin karşısına Fütürizm'in temel felsefesini taşıyan çok çeşitli bir içerikle çıkmaktadır: Teknoloji herşeyi değiştirmektedir, bu yüzden sanat bu yeni dünyayı yansıtan bir şey olmalıdır (Martin, 2005: 74).

Görüntü 1.5: Umberto Boccioni, “Bilinç Devleti II Gidenler”, 1911

Kaynak: <http://www.istanbulsanatevi.com>, E.T: 26.02.2017

Boccioni'nin (Görüntü 1.5) “*Gidenler*” (1911) başlıklı ünlü resmi, Fütüristlerin ilgi olduğu temalara, tren istasyonlarına, kalabalıklara, karmaşaya ve tüm bu temaları tek bir yüzeyde birleştiren dinamik görsel zenginliğe bir örnek olarak değerlendirilmektedir.

Görüntü 1.6: Carra Carlo, “Nesnelerin Ritmi”,1881-1966

Kaynak: <http://www.photo.rmn.fr>, E.T: 26.03.2017

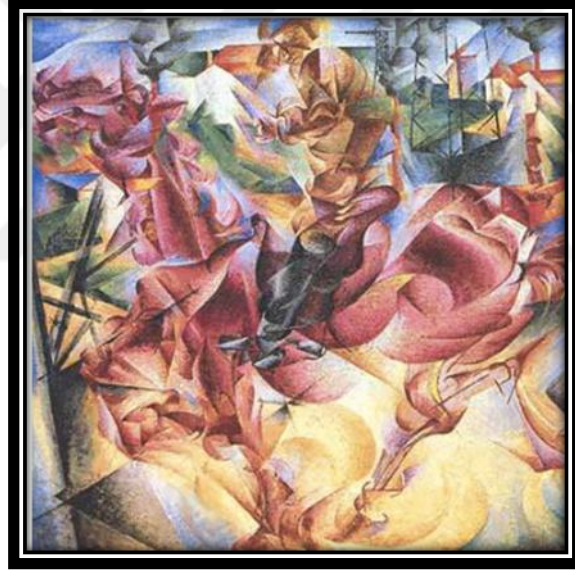
Carra Carlo'nun (Görüntü 1.6) “*Nesnelerin Ritmi*” (1881-1996) başlıklı ünlü resmi, Fütüristlerin ilgi duyduğu genel özelliklere dinamizme örnek olarak değerlendirilmektedir.

Görüntü 1.7: Umberto Boccioni, “Bilinç Devleti I Uğurlama”, 1911

Kaynak: <http://www.istanbulsanatevi.com>, E.T: 26.03.2017

(Görüntü 1.7) Umberto Boccioni, “Bilinç Devleti I Uğurlama” da her şey (lokomotif ve ondan çıkan dumanlar, vagonlar, elektrik direkleri, birbirine sarılarak vedalaşan insanlar ve onları kuşatan mekân) sanki Kübist bir tablo gibi parçalar halinde üst üste bindirilmiş, böylece bir tren garındaki devinim ve karmaşa eş anlamlı bir şekilde yansıtılmıştır. Bu karmaşada vedalaşanları, vagonların penceresinden yerdeki tanıdıklarını öpmeye çalışanları fark etmek neredeyse olanaksızdır. En dikkat çeken motif, resmin ortasındaki rakamlardır ki bunlar, Picasso ve Braque’ın bazı izlerini çağrıştırmaktadır. Teknik olarak daha önce boyanmış gibi duran doğal mekân ve renkli kıvrımlı çizgilerden; onların üstüne bindirilen teknolojik imgeler ise daha keskin ve düz çizgilerden oluşmaktadır. Bu kompozisyonda, doğa, duygu, teknoloji ve devinimin çelişik birlikteliği gösterilmektedir (Yılmaz, t.y. :81).

Görüntü 1.8: Umberto Boccioni, “Elasticità”, 1912

Kaynak: <https://tr.pinterest.com>, E.T: 26.03.2017

Elasticita adlı resimde ise (Görüntü 1.8) görülen ilk şey, hareketli ve sıcak-soğuk renkli parçalanmalardan oluşan hareketler, bakma süresi arttıkça hareket halindeki bir at, üstünde binicisi ile çevresinde uzakta görülen yerleşim yerleri ve bacası tüten fabrika bacalarıdır. Renk olarak Fütürizmin bütün o bağiran yeşilleri, kırmızıları ve sarıları bütün iddetleriyle resimdeki yerlerini almışlardır. Bu renkler içinde patlama yapan sarılar ve magenta kırmızılar, aşağıdan yukarıya doğru gittikçe

etkisini yitiren bir etkiye sahiptir. Koyu tonları az olmakla birlikte morlar, koyu ye il ve maviler üzerine sürülmüş siyahlarla sağlanmıştır. Üst tarafta üçte birlik alanda ağırlıklı renk soğuktur ve aşağı kısımdaki yerlere serpiştirilerek renk dengesi sağlanmaya çalışılmıştır. Dağıtılmış olan renk sistemindeki sarılar ve kırmızılardaki büyük parçalar küçük parçalarla desteklenmiştir (Kaplıanoğlu, 2008: 70).

Görüntü 1.9: G. Balla, "Tasmalı Köpek", 1912

Kaynak: Giacomo Balla: Sahne Sanatında Fütürizm Akımı

<http://www.collezioni-f.it/balla.html>, E.T: 28.03.2017

Balla, Fütürizm'in en iyi örneklerinden sayılan "*Tasmalı Köpek*" adlı tablosunda hareketi, köpeğin ayakları ve tasmanın havada çizdiği eğrilerin birbiri ardı sıra yarattığı görüntülerden oluşan bir süreç olarak tuvale aktarmayı başarmıştır (Babacan, 1997: 188). Örneklerden de anlaşılacağı gibi Fütürizm kendini, önce sözcükler ile dile getirmiş sonrasında resim, grafik, tipografi, sinema, heykel, tasarım, fotoğraf ve performans sanatlarını kapsayan çalışmalarla desteklenen bir sanat hareketi halini almıştır.

1.4.3. Seramik Sanatında Fütürizm Akımı

Fütürist adı altındaki ilk seramikler, Fütürizmin çıkış noktası olan geleceği, hızı, hareketi ve makineyi yüceltmek adına yapılan seramiklerdir. Seramik sanatında bu hareketin öncüsü olarak tanımlanabilecek sanatçı Tullio d'Albisola'nın (1899-1971) ardından Farfa ve Fillia da Fütürist seramiklerin en başarılı örneklerini veren sanatçılar arasına girmiştir. Tullio ve Farfa birlikte seramik çalışmalarını yaparken, boşlukta nesnelerin oluşumu üzerinde durarak bu nitelikte formlar üretirler. Ürettikleri bu seramik formlar üzerine Fütüristik desen anlayışına yani uygun hızı hareketi yansıtan tasarım yapmışlardır (Altay, 2011: 37).

Görüntü 1.10: Greg PAYCE, "Conjunction", 2005

Kaynak: Altay, 2011: 74

Görüntü 1.11: Anthony Bennett, "Three Running Man Teapots", 1994

Kaynak: Altay, 2011: 75

Mark Del Vecchio'nun eserinde, İngiltere'den Antony Bennet, bu konseptte, üç boyutlu karikatüristik bir tasarım kazandırmaktadır. Seramiklerde kısmen çizim ve kısmen heykelsi bir biçimde hayvan veya insan karışımı bir betimleme de bulunmaktadır. (Mark Del Vecchio; Thames&Hudson, 2001:142' den akt. Altay, 2011: 75).

Görüntü 1.12: Cathy Coöz, 2010

Kaynak: Altay, 2011: 79

Görüntü 1.13: Cathy Coöz, 2010

Kaynak: Altay, 2011: 79

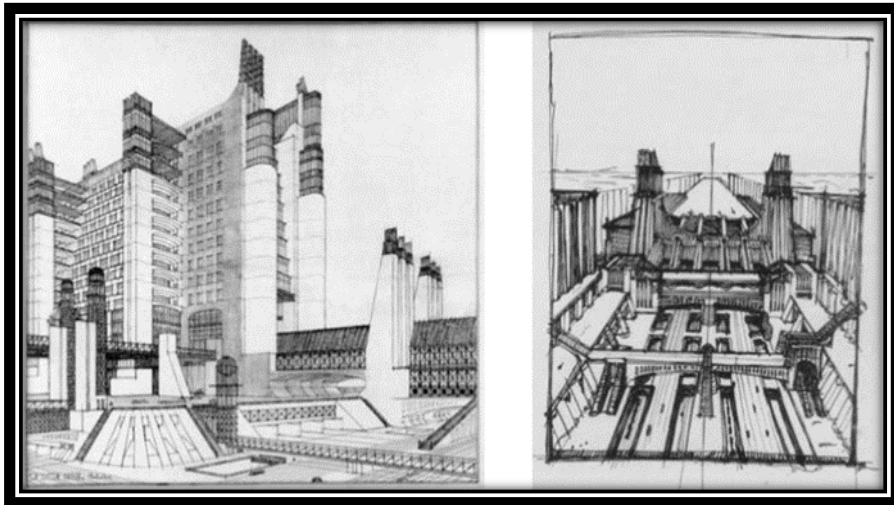
Görüntü 1.12 ve Görüntü 1.13’de yer alan resimlerden de görüldüğü üzere kullanılan nesnelere geleceği, makineyi yücelterek hız ve hareket duygusu oldukça net bir biçimde vurgulandığını söylemek mümkündür. Nesnelere adeta hareket edercesine konumlandırılmıştır. Durağanlığın olmadığını bir ispatı gibi izlenim yaratmaktadır.

1.4.4. Mimari Yapılarda Fütürizm Akımı

Mimari yaşamı kolaylaştırma barınma, dinlenme, eğlenme gibi ihtiyaçları ve eylemleri sürdürmek amaçlı bina, okul, cami, gökdelen gibi yapıları tasarlayıp oluşturma sanatıdır. Fütürizm sanat akımından etkilenerek sanayinin de gücü ile makineleşmenin simgesi olan hız ve devinim, Fütürizmin çıkış noktasıdır. Üsluplar, tarihsel süreklilik ve süsleme yadsınarak mimari biçimlenmede çağdaş formların kullanılması gerekliliği üzerinde durulur (Conrads, 1991).

Anton Giulio Bragaglia Ressamların resim yüzeyinde yakalamaya çalıştıkları hareket duygusunu fotoğrafa taşımaktadır. Pozlama sonucu negatiflerin üst üste bindirilmesiyle oluşan dinamik fotoğraflarından yola çıkarak Antonio Sant Elia (1888-1916) ve Virgilio Marchi (1895-1960) gibi mimarların yeni çağ için geliştirilen, fakat hayata geçirilemeyip kâğıt üstünde kalan Fütürizm temalı “Yeni Kent” projelerinden de söz ettiğini vurgulamaktadır (Antmen, 2014).

(Görüntü 1.14)’te de görüldüğü gibi mekânın sürekli akışı ve dinamizmi vurgulanmaktadır. Tasarımcı Fütürizmin özelliklerinden olan dev bir makineyi, hızı mimari anlayışa göre yorumlamaktadır.

Görüntü 1.14: Citta Nuova (Yeni Kent) Tasarımı, Antonio Sant' Elia, 1914

Kaynak: <http://www2.polito.it/>, E.T : 12.04.2017

Görüntü 1.14'te Antonio Sant' Elia'nın 1914 yılında yapmış olduğu Citta Nuova (Yeni Kent) tasarımını görmekteyiz. Geleceği, hızı, hareketi, makinenin yüceltildiği mimari tasarımda da oldukça net gözlenmektedir.

1.4.5. Sahne Sanatlarında Fütürizm Akımı

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre (2017) sahne sanatları; gösteriye dayalı tiyatro, opera, bale, dans, orta oyunu gibi sanat dallarını ifade etmektedir.

Marinetti, Fütürizm Manifestosu'nu yayımladığı sırada oyunlar yazan ve Paris sahnelerinde çeşitli oyunlarını sansasyonel bir biçimde sahneleyen sanatçı İtalya'ya dönüşünde düzenlediği, "Fütürist Akşamlar" (Varyete Tiyatrosu 1910) ile sanatçıları halkla birleştirebilecek yeni bir ifade türü arayışına yol açmakta olduğu görülmüştür. Bu arayışa karşılık performans sanatları gelişmiştir. Fütürist Manifestosundaki çağrı gibi sanatçıların sokağa çıkması, halka karışması, Fütürist dünya görüşünü kitlelere yayılması gereken bu dönemde, Fütürist sanatçıların halkla doğrudan karşılaşması ve iletişime geçmesinin en kısa yolu tiyatro sahnesi olarak gösterilmektedir.

"Fütürist Akşamları"nda sahnede sergilenen, izleyicinin aktif katılımını da içeren hatta izleyiciyi çılgına çeviren gösteriler gerçekleştirilmiştir. Savaş çağrısı yapan, izleyicilere hakaret eden ve hatta halkı galeyana getirmek için aynı koltuğu iki, üç kişiye satmak gibi hinlikler yapan Marinetti'nin öncülüğünde düzenlenen bu performanslar, genellikle yuhalanmayla ya da polis baskısıyla sonlanmıştır. Bu tür gösterilerin birinde Carlo Carra'nın "*Patates fırlatacağınıza bir fikir ortaya atın, aptallar!*" diye bağırdığı, Marinetti'ninse "*Yuhalanmanın Hazzı*" başlıklı bir manifesto yazıp okuduğu bilinmektedir (Antmen, 2014: 68).

Fütürist Akşamlar'ın sahnesinde siyasi hareketlerin yanı sıra şarkılar söylenip şiirler okunup konserler düzenlemiştir. Luigi Russolo'nun yayımladığı gürültü manifestosu ile yeniçağın gürültü müziği ortaya çıkmıştır. Trenlerin, arabaların, sanayi aletlerin yeni gürültülü sesleri olarak kayıda geçmesini ve yeniçağın yeni müziğinin bu seslerle, gürültülerle yazılması öne sürülmüştür.

Fütüristler sanat alanında yeni özgün yollar açmak için ses, koku ve gürültü ögesine yer verirler. Fütüristlere göre sessizlik statiktir sesler ve kokular ise dinamiktir; bu ögeler titreşimin formları olarak tanımlanmakta ve ögelerin ard arda gelişinin insan zihnini renklendirdiği ileri sürülmektedir (Batur, 1999: 98).

Bu bağlamda Fütürist sanatçıların istedikleri sosyal yaşantı içinde yenilikçi bir kavrama dönüştürerek sanat anlayışına yeni bir bakış açısı kazandırmaktır.

2. GİYİM BİÇİMLERİ VE FÜTÜRİZM AKIMI

Hayatın gerçekleriyle sanatı birleştirerek, yeniçağın temposuna ayak uydurmayı felsefe edinmiş olan Fütüristler sadece yazı, resim, heykel, seramik ile sınırlı kalmayıp Fütürizm sanat akımını giyim biçimlerine de uyarlamışlardır. Bu bağlamda çalışmada giyimin tarihsel süreçte nasıl bir değişime uğradığı, hangi dönemde neyin kullanıldığı incelenecektir.

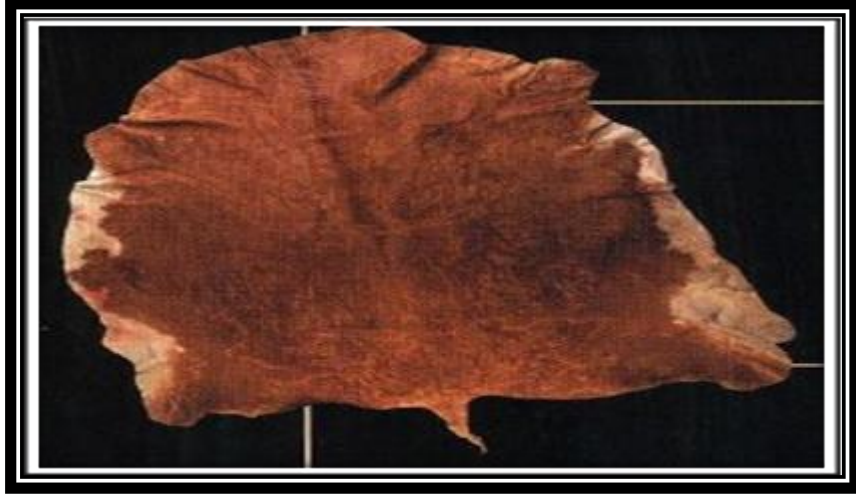
Fütürizmin farklılık yaratma, güzel görünme isteğiyle oluşan giyim modasını nasıl şekillendirdiği detaylı bir şekilde incelenecektir.

2.1. Geçmişten Günümüze Giyim Biçimleri

Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre (2016) giyim, “*Soğuktan ve kötü havalardan korunma, süslenme, büyüsel inançlar ve utanma duygusu gibi nedenlerle ilkelerin gövdelerinin kimi yerlerini örten hayvan derisi, kumaş, ot, hayvan tüyleri*” olarak tanımlanmaktadır. Giyim sözcüğü; *vücudu dış etkilere karşı koruyan bir araç olduğu kadar, süslenme ve zarif görünme isteğini yerine getiren bir sanat dalıdır*” şeklinde de açıklanabilmekle birlikte (Kırzioğlu, 1992:6) kimi kaynaklarda giyim; insan vücudunu doğanın etkilerinden koruyan ve estetik görünüm sağlayan, sosyal, ekonomik, teknolojik gelişime paralel olarak değişen, gelişen çeşitli cinste giysiler ile bu giysilerin kullanım biçimi olarak da ifade edilmektedir (Çağdaş: 2002).

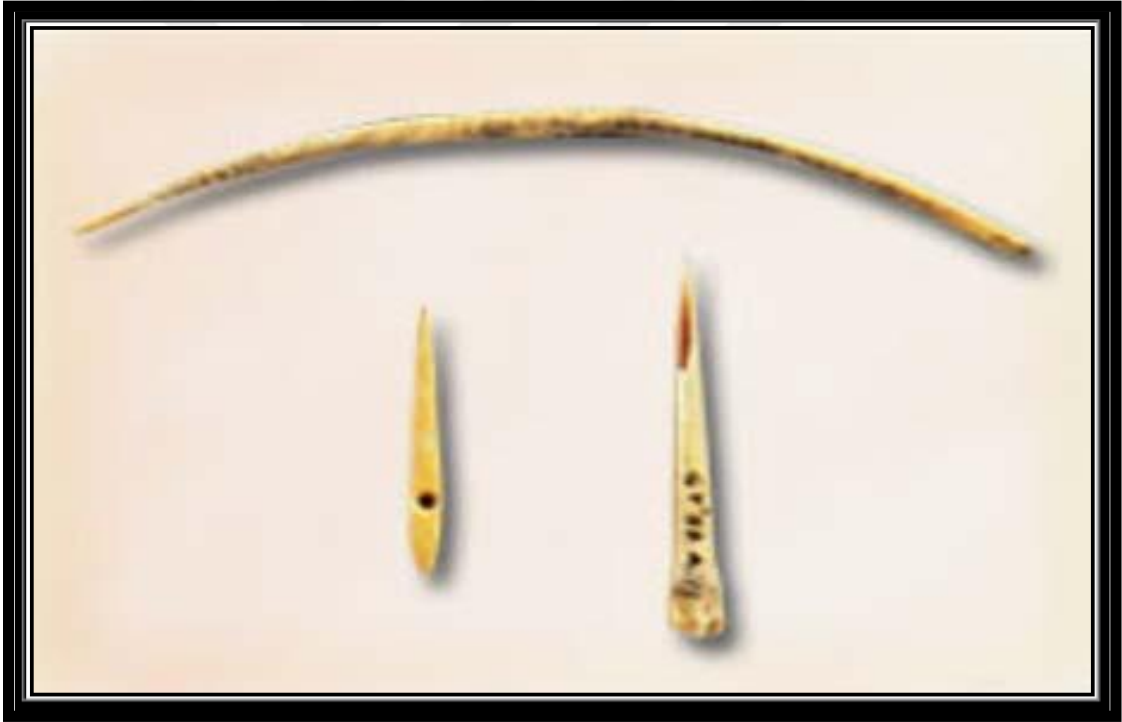
İlk insanlar mağaralarda, nehir kenarlarında ya da ağaç kovuklarında yaşamlarını sürdürmüşler, zamanla kendini keşfetmeye başlayan insan, gerek doğa şartlarından korumak amacıyla gerekse içgüsel olarak örtünme ihtiyacı duymuşlardır. MÖ. 500.000-100.000 yıl önce ilk kıyafetler olarak sayılan soyulmuş hayvan derileri giyilmeye başlanmıştır (Toklucu, 2015:3).

Görüntü 2.1: Soyulmuş Bufola derisi

Kaynak: Toklucu, 2015: 4

Görüntü 2.2: Kemik İğne

Kaynak: Toklucu, 2015: 5

Uygarlığın gelişmesi sonucun da hayvan postlarının yerine hayvansal ve bitkisel liflerden elde edilen dokuma kumaşlar kullanılmaya başlanmıştır (Önge,1995: 2-3).

Görüntü 2.3: Hayvansal Lifler

Kaynak:<http://tulay.nl/tr/dogal-lif-nedir> E.T: 15.04.2017

Giyim tarihinin ilk örnekleri Mısır ve Mezopotamya’da görülmektedir. Mısırlıların M.Ö. 3000’den başlayan belgeler incelendiğinde, giysilerinin bir çoğunun ketenden yapılmış olduğu gözlenmektedir. Yapılan araştırmalarda tunik, peştamal, önlük ve etek benzeri giysiler kullanıldığı görülmüştür. Mısırlılardan Sümerlere, Antik Yunan’dan Romalılara, Bizanslılardan Araplara ve Türklere kadar beş kıtadan oluşan bu uygarlıkların giyim tarihi örtünmeden başlayarak giyime giyimden ise moda uzanan bir gelişim göstermiştir (Atlamış, 2008: 6).

Tarihi araştırmalar, yapılan kazılar neticesinde varılan sonuç eski Yunan ve Romalıların giyimlerinin sosyal kategorilere göre farklılık gösterdiği idareci, asker, filozof gibi halktan kişilerin rütbesine göre ayrı kıyafetleri bulunduğu gözlenmektedir. Eski Mısırlılar, Mezopotamya ve Anadolu kavimlerinde de halktan kişilerin giyimleri sosyal sınıflarına göre değişiklik göstermiştir.

İnsanların birbirleriyle medeni münasebetler içinde olmaları esasında giyim tarzlarının diğerleri tarafından da görülüp benimsenmesine yol açtığından dolayı bu nedenle bir kısım cemiyetler kıyafetleri aynen kullanmış bazıları ise kendi zevkine bedenine uydurarak diğer cemiyetlerden farklı kullanmışlardır. İlahi dinlerin de

etkisiyle kadınların çıplak dolaşmamaları vücutlarının örtülmesi esası, giyinmede oldukça etkili olmuştur (Toklucu, 2015: 3).

Bu bağlamda insanlık tarihi boyunca ne tür giysiler kullanıldığı öğrenmek istendiğinde giysi örnekleri günümüze kalan eserler arasında yok denecek kadar az olup ilk örnekler sadece Mısır ve Mezopotamya'da görülmektedir. Anadoluda Çatalhöyük'te, kazılarda rastlanılan elbiselerde kumaş dokumalardan giysi üretebildikleri anlaşılmaktadır. Bulunan anıt mezarlarda da giysi örneklerinin hemen hemen hiç olmadığı, ya da ancak kumaşın niteliğini anlayabilecek derecede küçük ve yıpranmış bir iki parçanın olduğu gözlemlenmiştir. Eski çağlarda kullanılan giysilerle ilgili bütün bilgiler duvarlarda tablet ve fresklerde yer alan resimler heykeller ve lahit resimlerinden anlaşılmaktadır. Bu da çok eski çağlara gitme imkânı tanımamaktadır. Tarih öncesi çağlara ait günümüze yansıyan eserlerde insan figürlerinin genellikle çıplak olarak betimlenmesi de giyim alışkanlıkları hakkında fikir vermemektedir, ancak mezarlarda bulunan bazı takı ve aksesuarlardan ne tür takıların kullanıldığı anlaşılmaktadır (Atlamış, 2008: 6-7).

Tarih boyunca giyim toplumsal gelişmeler bağlamında değişim gösterirken aynı zamanda da sosyal yaşamda roller ve fonksiyonlar edinmiştir. Kimi zaman statü göstergesi olurken kimi zaman da başkaldırı sembolü olarak karşımıza çıkmıştır. Günümüz toplumlarında giyim kendini ifade ve dolayısı ile iletişim kurma rolünü üstlenmiştir. Bireyler giyimleri ile karşısındakilere mesajlar iletmektedirler (Varlı, 2012).

Giyim insanlık tarihi kadar eski bir olgudur. İnsanların örtünme ihtiyacı ile başlayan giyinme; başlangıcından itibaren belli şekillerde ve genel kabule uygun olarak devam etmiş, zamanla değişen ihtiyaçların yanında beğenilme ve güzel görünme düşüncesiyle belli şekil ve kalıplara oturmuştur. Bu durum ilk çağlarda başlayıp, orta çağ, yeniçağ ve yakınçağ gibi 20. yüzyıl ve 21. yüzyıl da da aynı şekilde devam etmiştir. İnsanlar giyinmenin kendilerine sağladığı görüntü sayesinde daha iyi ve olumlu iletişim kurma yolunu seçmişlerdir (Atlamış, 2008: 6).

Yaşam tarzı, anlayış, inanç ve toplumsal tercihleri, aynı zamanda kitle iletişim araçları ve toplumlar arası ilişkilerin de az olması buna eklenince giyim tarzları kendi içine kapalı kalmıştır. Ancak sosyal iletişim ağlarının ve medyanın

gelişmesiyle daha genel ve dünyayı kaplar bir hale gelmiştir. İnsanlar, giyim tarzı yoluyla kurdukları iletişimde ne tür bir düşünce tarzı içinde olduklarını, ne tür şeylerden hoşlandıklarını, kişisel yapılarının ne olduğunu, anlayışlarını ve duygularını yansıtmaya çalışmış; bu yansıma sayesinde meydana gelen iletişim sonucu muhataplarını belirlemiş ve ilişkilerini bu şekilde sürdürmüşlerdir.

Dünyadaki gelişmelerin o dönemde oldukça yavaş bir biçimde ilerlemekte olduğu görülmektedir. 18.yy'a kadar terziler el yardımı ile çalışmışlardır ancak orta çağa gelindiğinde demirden iğneler kullanılmaya başlanmıştır. 1860 yılın da İsaac M. Singer dikiş makineleri giyim teknolojisinin ilerlemesine katkıda bulunmuştur (Önge, 1995:).

Bu bağlamda giyim, insanlık tarihinin var oluşuyla birlikte yaşamın bir parçası olup çeşitli doğa şartları, toplumsal düzen ve etik değerlerin etkisiyle şekillenerek günümüze kadar ulaşmış olup teknolojik gelişmeler ile birlikte akıllı giysiler üretilmiştir.

Görüntü 2.4: Hussein Chalayan Spring-Summer 2016

Kaynak: <http://www.smashthemag.com>, E.T : 29.04.2017

Görüntü 2.5: Hussein Chalayan Spring-Summer 2016

Kaynak: <http://www.smashthemag.com>, E.T : 29.04.2017

Görüntü 2.5'te Türk tasarımcı Hussein Chalayan'ın 2016 koleksiyonunda görüldüğü gibi leke tutmaz, kırışmaz, anti stres karşıtı, zayıflatan, güneş ışınlarından koruyan gibi nano teknolojik giysiler üretilmiştir. Aynı zamanda renk, model değiştiren suda eriyen kumaş gibi akıllı giysiler de üretilmiştir.

2.2. Giyim Biçimlerin'e Fütüristik Akımın Etkisi

İtalya'da şair F. Tomasso Marinetti'nin etkili edebi üslubu ile kaleme almasının ardından Fütürizm Manifestosu ile teknoloji, hız, makineleşme ve endüstriyel üretimin temelleri İtalya'da atılmaktadır. 1909 yılında ki bu öngörüler yirminci yüzyılın başlarında ilk modern hareket olan Fütürizmin bir sanat akımına dönüşmesini sağlamıştır (Altay, 2011: 63).

Fütürizm, moda tasarımcılarını akımın doğduğu Birinci Dünya Savaşı öncesi yıllardan, günümüze kadar etkilemektedir. Tasarımcılar giysi formları, malzeme seçimleri, tasarımlarda kullandıkları kumaş ve renklerle Fütürist akımını seramik, heykel, mimari ve resim sanatlarının yanı sıra giysi tasarımlarında da biçimsel olarak yorumlamışlardır (Demir Parlak, 2006:11). Fütürizmin sanata kazandırdığı bakış açısı edebiyat alanında başlamış olsa da resim, heykel, seramik, mimari, giyim gibi

birçok sanat alanında da özgün bakış açısı yaratmıştır. Sosyal kültürel yaşantı içinde özgünlük getirici bir kavram olan Fütürizm akımının amacı, yaratıcılığın sınırlarını zorlayarak yaşamın gerçekleriyle harmanlayarak, yeniçağın hızlı temposuna ayak uydurmak şeklinde tanımlanmaktadır.

Post modern dönemde Fütürist eğilimler; dönemin genel karakterine uygun olarak, kapsayıcı ve otoriter olmaktan çok, hızla ilerleyen bilimsel ve teknolojik gelişmeler paralelinde, -özel olarak- kültürel alanda, geleceğe yönelik öneri ve tasarımlar aracılığıyla 'senaryo'lar halinde şekillenmektedir. Böylece teknolojinin katlanarak artan hızı ile ortaya çıkan değişimler, sanatçı ve tasarımcıları, geleceği ve geleceğin giysilerini 'hayal ederek' Fütürist (gelecekçi) yaklaşımlarla tasarımlar yapmaya yöneltmiştir (Gülen, 2014: 23).

Fütürizm akımı, moda alanında kendini hissettirmeye başladığında. Teknolojininde gelişmesi ile birlikte kuralcı giysilerin de değişim süreci başlamıştır. O dönemde modada sahip olunan kasvet, renksizlik, resmiyet ve durağan çizgiler yerini modern giyim estetiğine bırakmıştır. Gelecekteki kaygıyı ortadan yok etmek için manifestolarda da geçen daha renkli, daha canlı bir giyim kuşama ulaşılmıştır. Fütürist giysiler; kolayca üretilebilen, parlak, oldukça renkli ve dinamik çizgili bir tarzdan oluşmaktadır. Vücudu hareket halinde göstererek, dinamik bir görüntü yaratmaktadır. Sürekli devinimi simgeleyen Fütürizm akımının karakteristik renkleri; Uranüs pembesi, kobalt mavisi ve gamma morudur. (Demir Parlak, 2006: 9).

Fütürist Kadın Manifestosun'da renkler kırmızı, mor ve yeşilin en can alıcı tonları sarı ve turuncunun da en derin hali olarak belirlenmiştir. Fütürizm akımının karakteristik renkleri ile üçgenler, koniler, helezonlar, elipsler, daireler vb. formlar birlikte kullanılarak dinamizm yansıtılacaktır. Tasarımlar asimetrik çizgilerle birleşmeli; ceketin manşeti ve sol yan parçası daireler, elipsler ile kombinlenmeli sağ tarafı ise karelerle oluşturarak bu farklılıkları yelek, ceket gibi giysilerde de çalışılması gerektiği manifestoda belirtilmiştir (Fütürist Manifesto 1931: 98).

1960-1969 yıllarında Fütürizmin dikiş teknikleri, elmas kesimli, üç köşeli gusset, pili, pilise, drape, detaylar moda geometrisi ile hazırlanan uzay efektli dikiş, çizgi ve teknikleri moda olmuş, el yapımı brit ve büyük boyutlu dev düğmeler, spor dikişler kapak, büyük plaka, safari stili köprülü cepler, kup ve pens oyunları,

püsküller, kordoneler, minik fiyonklar, inci, plastik, ayna vb. materyallerle yaratılan rafine, yüksek nakış-süsleme teknikleri kullanılmıştır. Bu dikiş süslemelerinin yanı sıra “Space Age” modasında kullanılan plastik, kemik, alüminyum halka ve plakalarla yaratılan ultra modern çalışmalar provakatif stiller, 1960’lı yılların hareketli kadın modasına damgasını vurmuştur (Dereboy, 2012: 298).

Giyim biçimlerinde Fütüristik etkiyi oluşturan bu kriterler tasarımcılar tarafından ilk olarak 1914 yılında hayata geçirilmiştir.

2.2.1 Fütürizm Akımının Öncü Tasarımcıları

Bu alanda çalışan birçok isim olmakla birlikte, moda dünyasının önemli isimlerinden Sonya ve eşi Robert Delaunay, Fütürizm’i tasarımlarına yansıtmıştır. Tasarımların da ilk örnek olarak, alışla gelmiş kesimlere ve renklerin aksine nesnelere kesikler halinde parçalara ayırıp asimetrik bir şekilde konumlandırmışlardır. Ayrıca şekilleri yan yana küçük farklarla kullanarak nesnelere hareket ve ritim duygusu kazandırmakta olduğu görülmüştür.

Moda alanında fark yaratan sanatçı Giacomo Balla, 1914 yılında yayınladığı erkek giyim manifestosunda sıkıcı, renksiz, kasvetli ve hantal giysilerin daha renkli, dinamik asimetrik ve ruh haline göre değişken giysilerle yer değiştirilmesine dikkat çekmiştir. İnsan doğasını ve görüntüsünü giysilerin etkilediğini savunan Balla. Bu inancından dolayı manifestosunu şu şekilde değiştirmiştir: “*Övülen savaş fütüristlik giyimi erkekleri daha canlı, daha dinamik hale getirmemiş aksine onları daha fazla savaş yanlısı yapmıştır. Bu yeni giyim biçimi ne o zaman ne de daha sonra kurulmamıştır.*” (Lehnert, 2000 akt. Demir Parlak, 2006: 8).

Balla, İtalyan Fütürizminin babası zamanın ötesinde bir tasarımcı olarak tanınmaktadır, Tasarlamış olduğu erkek kıyafetlerini kendi giyerek sergilemiş, döneme göre oldukça sıra dışı ürünler tasarlamıştır (Görüntü 2.6) Görüldüğü gibi alışılmış cepli bir erkek ceketinin yanı sıra asimetrik formlar barındıran oldukça parlak renkli, dinamizmi yansıtan tekrarlardan oluşan tasarımı hayata geçirmiştir. Manifesto’da kaleme aldığı gibi kasvetten uzak renkli öğeleri bir araya getirerek insan vücudunu hareket halinde gösterecek ürünler üretmiştir (Özüdoğru, 2012: 85).

Görüntü 2.6: Balla 1914

Kaynak: <http://blog.kavrakoglu.com/>, E.T: 30.04.2017

Görüntü 2.7: Giagoma Balla, Erkek Takım Elbisesi, 1923

Kaynak: Lehnert, 2000: 17 akt. Demir Parlak, 2006

Dönemin Fütürist sanatçıları sanayinin de gelişmesi ile birlikte kıyafetlerinde cam, metal, alüminyum gibi farklı malzemeler kullanarak tasarımlar yapmışlardır. Bu malzemelerin yanı sıra teknolojik, akıllı giysilere öncülük eden ilk adım o dönemde Balla tarafından atılmıştır. Giysinin kullanımı ise, üzerinde bulunan bir düğme yardımı ile giysinin kolları uzayıp, kısalabilecek aynı zamanda renginde değişiklik yapılabilir bir başka tasarımı da ışık saçan kravattır. Tasarımcı ruh haline göre değişiklik gösterebilen bu ürünlerle giysilere yeni bir bakış açısı kazandırmıştır (Özüdoğru, 2012: 85).

Sonya Delaunay, kadın ve erkek giysilerinde yaratıcı fütürist denemeler uygulamış olup başarı elde ettiği görülmektedir. Sonia, Robert Delunay ile evlendikten sonra, Robert'in tasarımlarından oldukça etkilenerek kumaş, mobilya ve giysi tasarımları yapmış olduğu araştırmalar neticesinde görülmektedir. Robert Delunay tasarladığı Fütürist giysilerde geometrik formlar, dairesel yapılar ve saf renkler kullanmaktadır. Bunların yanı sıra tasarlamış olduğu kıyafetlerin üzerinde, arkadaşlarının yazdığı şiirleri baskı ve nakış olarak giysilere uyarladığı görülmektedir. (Demir Parlak, 2006: 10).

Görüntü 2.8: Sonia Delunay, 1924

Kaynak: Lehnert, 2000: 30 akt. Demir Parlak, 2006

Sonya Delaunay'ın 1913 yılında Simultane adını verdiği giysisi, tafta, tül, ipek gibi kumaşları kavisli bir biçimde birleştirerek Fütürizmin renk paleti ile oluşturmuştur.

Görüntü 2.9: Simultane

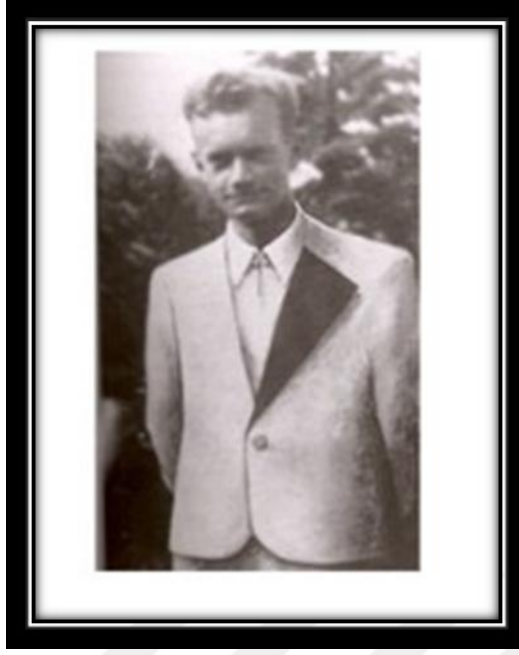
Kaynak: Yıldırım, 2010: 65

Görüntü 2.10: Tiyatro kostümü

Kaynak: Yıldırım, 2010: 65

Yenilikçi bir ruha sahip olan sanatçı, 1918'de Sergei Diaghilev'den, Kleopatra Balesi için başrol oyuncusu Kleopatra için kıyafet tasarlamıştır (Yıldırım, 2010: 65).

Görüntü 2.11: Tullio Crali, Sentetik Ceket, 1932 (Stern, 2004)

Kaynak: Özüdoğru, 2012: 87

Görüntü 2.11’de yer alan giyside, Tullio Crali tarafından tasarlanan “Sentetik Ceket” yer almaktadır. Balla’nın tasarımlarından etkilendiği gözlemlenen tasarımcı Tullio Crali’nin yakasız, cepsiz ve manşetsiz olan tasarımı Fütüristik dinamizmin farklı bir yönünü vurgulamaktadır. “Sentetik” isimli ceket tasarımında yaka yerine sol klapa kullanılmaktadır rengi ise vurguyu belirtmek için siyahtır. Ceketin yakasız ve cepsiz oluşu bedenın kıvrımlarını öne çıkartmıştır. Crali’nin 1923 yılında kendi için tasarlamış olduğu parlak ceket, vücudun dinamizmini vurgulayan hatlarına yönelerek Fütürizm’i bir başka açıdan yorumlamaktadır (Özüdoğru, 2012: 87).

İnsanoğlunun varoluşuyla birlikte gelecek kaygısı ve merakı da var olmuştur. Var olan bu düşünce toplumdaki bireylerin yanı sıra tasarımcılarda etkisi altına alarak tasarımlarda giyim biçiminin yeniden şekillenmesine yol açmaktadır. Teknolojik gelişmelerin de beraberinde giysilerde Fütürizm etkisi yoğun olarak gözlenmektedir.

1960’lı yıllarda Rus Yuri Gagarin ve Amerikalı Astronot Neil Armstrong’un “Apollo 11” ile aya ilk ayak basması ve beraberindeki teknolojik gelişmeler ile

birlikte uzay çağının başlaması giysilerdeki Fütürist akımını daha çok gündeme getirmiştir. 60'lı yılların tekstil sanayisinde de sentetik, PVC, plastik, kâğıt, polyester, naylon, uzay desenler ve üç boyut görünümlü kumaşlar üretilmiştir. Fütürist moda akımının yaratılma süreci etkileyen faktörler bilim kurgu filmler ve romanlar olmuştur. Aya seyahatten etkilenen “*Space Age*” modasını ifade eden Fütürist modacılar dönemin modası geçmiş kalıpları yeniden şekillendirerek dönemin Fütürizm modasını yaratmışlardır 1964 yılında Audre Courreges, Moon Girl Look'ta astronot kostümünden etkilenip giysilerin üzerine yapılan uzay baskıları, vinyl çizmeler, parlak botlar, kasklar, başlıklar, plastik ve metalden yapılan giysiler o dönemde Poco Rabanne'nin tasarladığı Jane Fonda'nın “Barbarella” filminde giydiği kostümlerde moda fantastiği olarak değerlendirilmiştir (Dereboy, 2012: 285).

Görüntü 2.12: Barbarella Film Kostümü (1964-Paco Rabanne)

Kaynak: <http://saucydogs.com>, E.T: 13.05.2017

Fransız Hava Kuvvetler'inde pilotluktan ayrıldıktan sonra moda sektörüne geçen André Courrèges 1960'lı yılların teknoloji anlamında yapılan gelişmelerini 1964'te 'Moon Girl' koleksiyonu ile dönemin kadınına gelecekteki moda ile tanıştırmıştır. Fütürizm akımının karakteristik renklerini barındıran canlı ve parlak

renkler ve PVC kumaşlardan oluşan defile New York Times tarafından 1964 yılına kadar yapılan en iyi defile olarak tanımlanmıştır. Aynı zamanda uzun küt topuklu 'go-go' çizmelerinin, vücuda yapışan, dar kesim pantolon ve tulumların da yaratıcısıdır (<http://www.tempomag.com.tr>, E.T: 13.05.2017).

Görüntü 2.13: André Courrèges, 1970

Kaynak: <http://www.tempomag.com.tr>, E.T: 13.05.2017

Görüntü 2.13'te André Courrèges, 1970'de tasarımını giyen bir modelle, solda görülmektedir. Courrèges, 1973'te üniformalarını tasarladığı, o dönem faaliyette olan Fransız Hava Yolları şirketi UTA'nın hostesleriyle üstte görülmektedir. 1965 yılında büyük ses getiren 'Moon Girl' koleksiyonundan kıyafetler ise sağ altta görülmektedir.

Görüntü 2.14: André Courrèges, 1968

Kaynak: <http://www.tempomag.com.tr>, E.T: 16.05.2017

André Courrèges patentin almış olduğu astronot tarzı tasarımları o dönemde oldukça dikkat çelip ilgi görmüştür. Tasarımlarında deri ceket, mini etek, diz boyundaki botlar ve kısa pantolon ile uzay stili modasını popüler hale getirip hayata geçirmiştir (Demir Parlak, 2006: 14).

Görüntü 2.15: André Courrèges

Kaynak: Lehnert, 2000: 69

Görüntü 2.16'da Courrèges tasarımlarındaki yalın, saf ve fonksiyonel ile birlikte moda dünyasına Fütüristik estetik kazandırmıştır. Sade ve yalın desenleri beyaz, pembe, turkuaz, buz mavisi renkler ile kullandığı görülmektedir. Ayrıca geniş çizgiler, geometrik şekiller ve soyut çiçek desenleri moda dünyasına devrimsel bir anlayış kazandırdığı görülmektedir

Görüntü 2.16: André Courrèges

Kaynak: <http://www.tempomag.com.tr>, E.T: 16.05.2017

Görüntü 2.16'da André Courrèges tarafından tasarlanan giysiler görülmektedir. Resimlerin yılları sırasıyla şu şekildedir; 1968, 1965, 1971, 1964, 1970, 2015, 1968, 1964.

Görüntü 2.17: André Courrèges 1976'da ilkbahar-yaz koleksiyonundan

Kaynak: <http://www.tempomag.com.tr>, E.T: 16.05.2017

Görüntü 2.17 André Courrèges'in 1976 yılında ilkbahar-yaz koleksiyonunda Fütüristik özelliklerden küt kesim renkli peruklar ve metalden malzemeden oluşan giysiler görülmektedir.

Görüntü 2.18: Pierre Cardin 1960'lı yıllar Cosmo Corps koleksiyonu

Kaynak: <http://www.nytimes.com>, E.T: 16.05.2017

Teknoloji ile modayı bir araya taşıyan bir diğerk modacı Pierre Cardin Görüntü 2.18’de, Cosmo Corps koleksiyonu ile uniseks vücudu serbest bırakan vinyl ve metal tuniklere öncülük etmiştir. Koleksiyonunda uzay çağını simgeleyen kollardaki yörünge şeklindeki detaylar, aksesuar olarak astronot kasklar, parlak eldivenler üretmiştir (Modanın Tüm Öyküsü 2014: 377).

Görüntü 2.19: Mary Quant, 1966

Kaynak: <http://stylebyportobello.com>, E.T: 18.05.2017

Görüntü 2.19’da görüldüğü gibi Mary Quant’ın 1965 yılında mini eteği, Marc Bohan’ın ise mini kısa manto tasarımı o dönemin yenilikleri arasında sayılmaktadır (Modanın Tüm Öyküsü 2014: 377). Uzay çalışmalarının başlamasının beraberinde teknolojik gelişmeler tasarımcıları da harekete geçirmiş ve tasarladıkları Fütürist tasarımlarla modanın renkli dünyasına devrim niteliğinde tasarımlar yapılmasında etkili olmuştur.

Fütürizm akımı etkisiyle tasarımlarına farklı bir bakış açısı kazandıran tasarımcı Paco Rabanne ise yeni malzemeler kullanarak selüloz, asetat, zincir, alüminyum plaka, plastik ve kâğıt gibi endüstri ürünleri ile geleneksellikten uzak bir koleksiyon oluşturmuş, adını ise ‘Güncel Malzemelerden Yapılmış On İki Giyilemez

Elbise' koymuştur. Moda sektöründe bilinen putları yıkarak itibar kazanmıştır. Kullanmış olduğu endüstri malzemeleri ile de geri dönüşüme öncülük ederek katkı sağlamıştır (Modanın Tüm Öyküsü 2014 s.377).

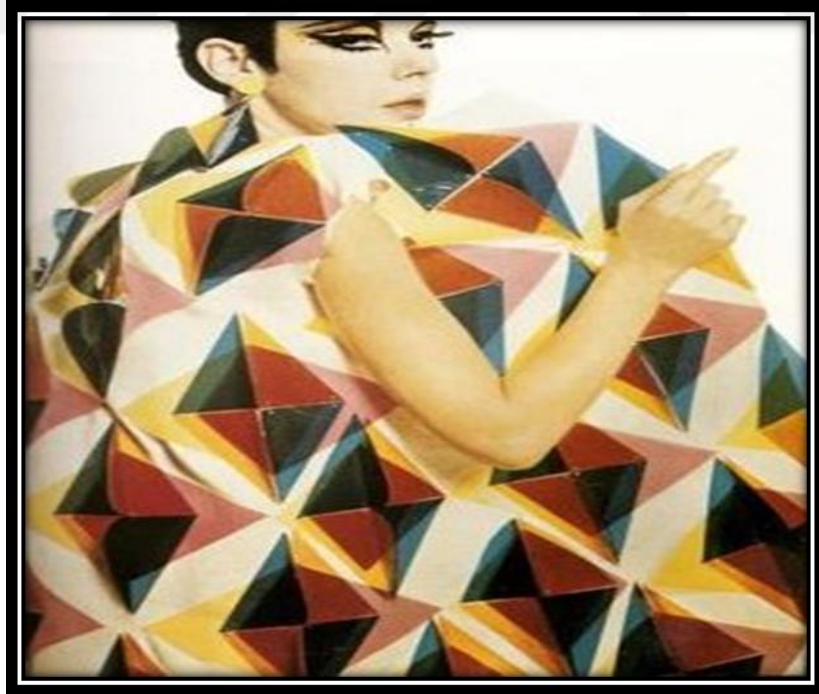
Görüntü 2.20: Poca Rabbane, 1967

Kaynak: <http://sauceydogs.com>, E.T: 18.05.2017

Görüntü 2.21: Poca Rabbane, 1967

Kaynak: <http://saucydogs.com>, E.T: 18.05.2017

Görüntü 2.22: Poca Rabbane, 1966

Kaynak: <https://tr.pinterest.com>, E.T: 18.05.2017

Bu çerçevede, uzayda yaşanan fiziksel ve kimyasal değişimlerin tasarım alanına fazlasıyla etki ettiği görölmektedir. Modanın da amacı güncel olanı takip edebilmek olduğundan uzay ile ilgilenerak giysi ve aksesuarlar bilim-kurgusal biçimde yorumlanmıştır.

Farklı malzemeleri biraraya getiren özgün tasarımcı Jean Paul Gaultier tasarımlarında gerçek ten görüntüsünü elde etmek için elastik meteryal kullanmaktadır. (Yenidoğan, 2013: 95).

Görüntü 2.23: Jean Paul Gaultier

Kaynak: Yenidoğan, 2013: 95

Jean Paul Gaultier Fütürist tasarımlara imza atmış bir diğer önemli isimdir. Çalışmalarında en önemlisi koni biçimindeki sütyen olarak kabul edilmektedir. Bu sütyen daha sonra Madonna için tekrar tasarlanmış ve sanatçının birçok konserinde bu tasarımı kullandığı görölmüştür.

Görüntü 2.24: Jean Paul Gaultier

Kaynak: Yenidoğan, 2013: 97

Görüntü 2.24’de solda Madonna’nın 1990 yılında giydiği korse-sütyen takım yer alırken sağda, Gaultier’in 2012 yılında Madonna için tasarladığı çizim yer almaktadır.

Jean Paul Gaultier Fütürizm’in etkisinde kalarak ilginç koleksiyonlar ortaya koymuştur. Değişik malzemeler kullanmıştır. Bu malzemeler içinde plastik poşetler, odun hamurundan yapılmış dokulu suluboya kağıtları, bu kağıtlar üzerine basılmış, canlı renklerdeki olağanüstü çözünürlüğe sahip fotoğraf baskılar vardır. (Yenidoğan, 2013: 99).

Gelişen süreç içinde, özellikle üç boyutlu baskı tekniklerinin geliştirilmesi; holografik, metalik, folyo görünümlü kumaşların, aksesuarların kullanılması; farklı nitelikleri olan malzemeler, teknolojik detaylar ve deneysel strüktür çalışmalarıyla birlikte sunulması ile ‘geleceğe’ yönelik tasavvurlar çoğalmıştır. Böylece, tasarlanan

ürünün biçim özellikleri, fiziksel bütünlüğü; zaman, hareket ve ilüzyon, yani yanılısama kavramları ile pekiştirilmiş, ürüne görsel olarak artı-estetik değerler kazandırmaya çalışılmıştır (Gülen, 2014: 24).

İngiltere’de moda eğitimi alan başarılı Türk Hüseyin Çağlayan dünyaca ünlü günümüz tasarımcıları arasında yenilikçi, yaratıcı, avangard tasarımcı olarak tanınmaktadır. Teknolojinin devrimsel özelliğini giysilerin formunda, fonksiyonelliğinde tasarımlarına uygulamaktadır. Minimal görünen tasarımları düşünce alanında maksimal bir boyut sergilemektedir. Çevreyle uyumlu giysiler üreten tasarımcı aynı zamanda mimari formları işlemektedir. Temel kavramları ise kimlik ve beden formudur (Quinn, 2002: 359–363 akt. Yenidoğan,2013:103).

Başka bir örnekte; Hussein Chalayan, 1998 yılında tasarladığı fiberglas ve reçine kullanılan kalıptan elde edilen ‘Uçak Kıyafeti’ (Aeroplane Dress) ile hız ve teknoloji konularını uçak nesnesi üzerinden yorumlamıştır. Kumanda ile yönlendirilen bu tasarım, hareket nosyonunu giysi vasıtasıyla ifade etmiştir.

Yine, 2007 yılında, Chalayan’ın İlkbahar/Yaz sezonu için hazırladığı koleksiyonda, modellerin üzerinde uzaktan kumanda ile kontrol edilerek, kendi kendilerine açılıp kapanabilen giysiler bulunmaktadır. Bu koleksiyonda; teknoloji, sanat, moda ve tasarım alanlarında farklı sanatçı ve tasarımcılarla çalışan mühendis-tasarımcı Moritz Waldemeyer ile çalışan Chalayan, “Transformer Dress” adıyla sunulan bu giysilerde, bir dönemin farklı bölümlerinden kesitler sunmaktadır (Gülen, 2014: 25).

Görüntü 2.25: Hüseyin Çağlayan, 1999–2000 Uçak Kıyafeti (Aeroplane Dress),
Sonbahar/Kış, 199836

Kaynak: <http://paragone.no/airplane-dress/>, E.T: 20.05.2017

Görüntü 2.26: Hussein Chalayan, 'Transformer Dress'(Dönüştüren Elbise),
İlkbahar -Yaz, 2007

Kaynak: <http://idealfuturetechnology.blogspot.com.tr>, E.T: 20.05.2017

Thierry Mugler'nin, 1995 yılında Fütüristik tasarımların yer aldığı Haute Coutre koleksiyonu oldukça sıra dışı olmasının nedeni dönemin popüler giysi tarzından oldukça uzak farklı metaryellerin kullanımı ile farklı yaş ve karakter guruplarındaki kadın imgesini moda alanında oldukça akılda kalıcı formlar ile tasarlamıştır. Final sahnesindeki Fritz Lang'ın çekmiş olduğu “*Metropolis*” adlı filmde ‘*Maria*’ karakterini giydiği ve sinema tarihinde bir ilk olan robotik giysi oldukça ses getirmiştir (Gülen,2014: 24).

Görüntü 2.27: Metropolis film afişi, 1927

Kaynak: <http://gandt.blogs.brynmawr.edu/> akt. Gülen, 2014: 25

Görüntü 2.28: Thierry Mugler, Robotik Giysi, 1995

Kaynak: <http://www.vogue.fr/thevoguelist/mugler/566> akt. Gülen,2014: 25

Tasarımlarında farklı yapılar, malzemeler, formlar kullanarak geleceğe yönelik çağrışımlarla Fütürist bir eğilim gösteren başka bir tasarımcı da Gareth Pugh'tur. Özellikle hacim ve form ilişkisini, giysiler aracılığıyla, deneysel bir üslup yoluyla çözümlenmeye çalışan tasarımcı, koleksiyonlarını daha çok otobiyografik temalar ve teatral sunumlar, kostüm benzeri iddialı giysiler kullanarak hazırlamaktadır. Belirgin olarak, büyüdüğü Londra şehrinin abartılı 'kulüp' sahnelerinden esinlediği söylenen genç tasarımcı; hazırladığı koleksiyonlarda, dikiş ve diğer detaylardaki nitelikli işçiliğin yanısıra, kendi deyimiyle 'saçma-mantıkdışı' bir şekilde düzenlenmiş, giyilebilir heykeller tasarlar; bilinen, alışılmış oran ve biçimiyle insan bedenini çarpıtarak yorumlamaktadır (Gülen, 2014: 27).

Bu bağlamda görüntülerde de görüldüğü gibi Gareth Pugh 2014 Sonbahar Kış koleksiyonu renk paletinde siyah beyaz kontrastlığını kullanarak tasarımlarında çift karakter imajını yansıtmaktadır. Latex, PVC, şeffaf dayanıklı plastik malzemeler kullanarak şov amaçlı giysiler üretmektedir. 2009 İlkbahar Yaz koleksiyonunda ise ticari kaygıları gözetenek giyilebilir kıyafet tasarımlarının yanı sıra yakalarda dikkat

eken barok detayları kullanarak, mafsallı kollar ile Fütürist yaklaşımı sergilemektedir. Giysilerdeki renk geçişleri ile de karanlıktan gelen iyimserliğe gönderme yapmaktadır.

Görüntü 2.29: Gareth Pugh, Sonbahar-Kış Koleksiyonu, 2014.

Kaynak: <http://tr.pinterest.com>, E.T: 20.05.2017

Görüntü 2.30: Gareth Pugh, Sonbahar-Kış Koleksiyonu, 2014

Kaynak: <https://tr.pinterest.com>, E.T: 20.05.2017

Görüntü 2.31: Gareth Pugh, İlkbahar/Yaz Koleksiyonu, 2009

Kaynak: <https://tr.pinterest.com>, E.T: 22.05.2017

Modayı giyilebilir sanat bağlamında değerlendiren yeni, genç tasarımcılardan Hollandalı Iris Van Herpen de giysi tasarımlarında Fütüristik formlar kullanmaktadır. Van Herpen, tasarım anlayışında özellikle ‘bireysellik’i ön plana çıkarırken; giysi tasarımını güzellik ve rejenerasyon (yenilenme) kavramları arasındaki aşırı ilişki üzerinden yeniden yorumlamaktadır. Örneğin, tasarımcının, İlkbahar/Yaz 2011 sezonu için, Benthem Crouwel Mimarlık, MGX by Materialise gibi şirketler ve tasarımcı Daniel Widrig ile ortaklaşa hazırladığı “Kristalizasyon” (The Crystallization) adlı koleksiyonunda, suyun kristale dönüşmesinden ilham alarak giysilerinde ilginç formlar denemiş, üç boyutlu (3D) baskı teknikleri kullanmıştır. Van Herpen’in bu koleksiyonu hem teknik açıdan oldukça inovatif hem de içerik olarak kapsamlı ve zor bir araştırma sürecinin ürünü olarak sunulmuştur (Gülen, 2014: 29).

Görüntü 2.32: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Kristalizasyon Koleksiyonu

Kaynak: <https://tr.pinterest.com>, E.T: 30.05.2017

Görüntü 2.33: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Kristalizasyon Koleksiyonu

Kaynak: <https://tr.pinterest.com>, E.T: 30.05.2017

Görüntü 2.34: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Kristalizasyon Koleksiyonu

Kaynak: <https://tr.pinterest.com>, E.T: 30.05.2017

Iris van Herpen, Paris Moda haftasında, Daniel Wildrig'in de katkısıyla İlkbahar-Yaz 2011 koleksiyonunun ikinci bölümünde “escapism” yani hayal gücü temalı 3D baskılı Fütüristik kıyafetler sergilenmiştir.

Görüntü 2.35: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Kristalizasyon Koleksiyonu

Kaynak: <https://i.materialise.com>, E.T: 30.05.2017

Görüntü 2.36: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Escapizm Koleksiyonu

Kaynak: <https://i.materialise.com>, E.T: 30.05.2017

Görüntü 2.37: Iris Van Herpen, İlkbahar/Yaz 2011, Escapizm Koleksiyonu

Kaynak: <https://i.materialise.com>, E.T: 30.05.2017

2.2.2. Fütüristik Kostümlerin Temel Özellikleri

Modanın Tüm Öyküsü (2004) kitabında aktarıldığı gibi metalik ya da parlak renkte sentetik kumaşlardan, PVC'den, plastikten ve akrilikten oluşmaktadır. Basit geometrik şekiller, A kesim silüetler, mini etekler, "unisex" stiller ve parlak renkler, gelişmekte olan genç giyim piyasasını cezbeden Fütürist unsurlar arasında değerlendirilmektedir. Fütürizmin başlıca özelliklerinden olan dik rever yaka, derin dekolte, kabarık saçlar, parlak renk küt kesim peruklar, diz hizasında alçak topuklu plastik go go çizmeler, elbise ile tezat yaratan boyun kısımları, kısa etek boyu, düz ayakkabılar ve kısa çoraplar, metalik renk düğmeler, kenar şeritli iki parçalı, köşeli hatlara sahip takımlar Fütüristik kostümlerin temel özellikleri olarak görülmektedir.

Bu bağlamda Demir Parlak 2006'da yayınlanan çalışmasında Fütürist, giysilerin rahat ve pratik olduğunu ifade etmektedir. Soyut kavramlarla açıklandığında rahatlık ve pratiklik, dinamik, vahşi, enerjik, vahşi, uçucu (uçma hissini uyandıran) delidolu, coşkulu, ışık saçan (yağmurda bile dikkat çekmesi için) fosforlu ve parlak renklerde olması gerektiği çalışmanın hakim görüşüdür.

Böylece duyguların akışına göre istediğide giysilerini değiştirebilmelidir. Her toplumda var olan gelecek kaygısı, özlemi ve merakı tasarımcıları da yakından etkilemiş ve podyumlarda farklı bir kadın stilini yaratılmasına yani Fütürizmin atağına yol açmıştır. Parlak, Fütürizmin temel özelliklerini dile getirmekle birlikte, niteliklerin dönemsel farklılık ve gelişimler gösterdiğini de ayrıca belirtmiştir (2006: 11).

Fütürizm kavramı 1909 yılında ortaya çıktıktan sonra modaya yansımaları 1910 ile 1920'lerde Fütürist Manifestosunun ardından İtalyan tasarımcı Balla tarafından başlamıştır (Demir Parlak, 2006: 8). Döneme göre oldukça sıra dışı tasarımlar yapan Balla, asimetrik formları kullanarak takım elbise tasarlamıştır. İçerisinde sarı, kırmızı, turuncu ve kahverenginin en parlak en canlı tonlarını kullanarak tasarımda dinamizm etkisini yansıtmıştır. Akıllı giysilerde ilk adım bu dönemde balla tarafından ışık saçan kravat ile atılmıştır. Burdan anlaşılacağı gibi 1920'lerde ki Fütürizm etkisi kübizmi andıran geometrik şekillerin en renkli halleri ile ifade edilmiştir. Dönemin bir diğer sanatçısı Sonya Delaunay da Balla gibi geometrik formları saf renkleri ile kullandığı görülmüştür.

1930’larda ise Crali tarafından cekete farklı yorumlar getirilmiştir. Alışılmışın dışında tek yaka, manşet ve cep detayları kaldırılmıştır. Yakanın yerine krem bir cekete sadece siyah bir klapa yerleştirilmiştir. Crali’nin beraberinde Fortunato Depero ve Ernesto Thayaht gibi isimler’ de erkek giyimi üzerine birçok hareketli tasarıma imza attığı bilinmektedir.

1960’larda ise ‘Apollo 11’ ile aya çıkımasından sonra gelecekle uzay ile ilgili kanıtların da ardından Fütürizm akımının yeniden doğuşu gündeme gelmiştir. Sanayinin de gelişmesi ile birlikte sentetik, pvc, plastik, kâğıt, polyester, naylon, uzay desenler ve üç boyut görünümlü kumaşlar üretilerek uzay çağı koleksiyonu hazırlanmıştır. Dönemin tasarımcısı Audre Courreges, astronot kostümünden etkilenerek uzay baskıları, vinyl çizmeler, parlak botlar, kasklar, başlıklar, plastik ve metalden yapılan giysiler üretilerek dönemin Fütüristik giysileri olduğu gözlemlenmiştir (Karadülger, 1995: 21).

1960-1969 yıllarında kullanılan dikiş süslemeleri, elmas kesimli, üç köşeli gusset, pili, pilise, drape, detaylar moda geometrisi ile hazırlanan uzay efektli dikiş, çizgi ve teknikleri moda olmuştur. El yapımı brit ve büyük boyutlu dev düğmeler, spor dikişler, büyük plaka, safari stili köprülü cepler, kup ve pens oyunları, püsküller, kordoneler, minik fiyonklar, inci, shine, plastik, ayna vb. materyallerle yaratılan rafine, yüksek nakış-süsleme teknikleri de kullanılmıştır. Aynı dönemde “Space Age” modasında kullanılan plastik, kemik, alüminyum halka ve plakalarla yaratılan ultra modern çalışmalar provakatif stiller, 1960’lı yılların hareketli kadın modasına damgasını vurmuştur (Dereboy, 2012: 298).

Günümüze ise, gittikçe ilerleyen teknoloji sayesinde geleceğe yönelik öngörüler de her geçen gün artmaktadır. Bu nedenle tasarımlarda gelecekçi görüş çokça görülmektedir. Günümüz tasarımlarda farklı olarak hareket ve ilüzyon gücü kazandırılarak uzaktan kumanda edilen fonksiyonel giysiler üretilmektedir.

3. FÜTÜRİSTİK FİLMLERDE KULLANILAM KOSTÜMLERİN İNCELENMESİ

3.1. Sinema ve Fütürizm Akımı

“Sinema; dünyanın bir aynası, tanıtıcısı ve yorumcusu olarak duyguları taşıyıp yansıttığı gibi, fikirler ve düşünceleri de taşır ve yansıtır (Scognamillo, 1997: 182).

Sinemanın ilk adımları “Praxinoscope”n icadı ile başlamıştır. Praxinoscope, koşan bir atın farklı açılardan art arda ve belli bir hızla gözün bu görüntüyü yanılıyarak atı koşar bir vaziyette görmesini sağlayan bir araçtır. Tam anlamıyla fotoğraftan doğan bir göz yanılması olarak ortaya çıkmıştır. Praxinoscope’un beraberinde birçok araç geliştirilmiştir fakat asıl sinemanın icadı 19. Yüzyıl da gümüşü kullanıp bir plaka üzerine aktaran Lumiere kardeşler tarafından olmuştur. Sinemanın ortaya çıkışı birçok bilgi ve deneyin beraberinde oluşmuştur. Lumiere kardeşler buluş ile birlikte patent hakkını satın alarak “sinematograf” adı ile üretime geçerek, halka açık gösteriler düzenlemişlerdir. Sinema adı ise “sinematograf” sözcüğünden kısaltılarak türemiştir (Üçkardeş, 2013: 2-3).

Sinema, hareketli resmin bulunmasından sonra hızla gelişmiş, çağımızın en yaygın ve en popüler sanat dalı olmuştur. Bu sanat dalı kendine özgü bir anlatım diline sahip, diğer sanat dallarından etkilenen ve onları içerisinde barındıran, sahip olduğu özellikler ile aktarmak istediği mesajı, etkin ve akılda kalıcı bir şekilde kitlelere iletebilen nitelikli bir araçtır.

Pudovkin, sinemanın seyirciyi sıradan insan anlayışının ötesine taşımayı hedeflediğini belirtmektedir. O’na göre gerçek yaşamın tersine, filmsel zaman ve mekânda yapılan sıçramalarla, film farklı yer ve zamanlarda gerçekleşen olayların çekimlerinin birbirine bağlanmasını ifade etmektedir (Arnheim, 2010). Farklı açı ve ölçeklerde çekilen planlar senaryoya uygun olarak belli kurallar ya da kuralsızlıklar çerçevesinde birbirine bağlanır. Bu ifade de Marinetti’nin “Evreni keyfimizin istediği gibi parçalara ayırıp bu parçaları yine keyfimizin dilediğince birleştirelim” sözünü hatırlatmaktadır (Sinema ve TV Terimleri Sözlüğü, 1981).

Marinetti’nin 1916 yılında yayınladığı Fütürizm ve Gelecekçi Sinema manifestosu bu tarihten sonraki filmlerde mantık ve dengenin reddedilmesi, teknik

gösterilerin desteklenmesi gerektiği şeklinde ifadeler içermektedir. 1916 yılında sinemadan uzak duran Fütüristik sanatçılar biraraya gelerek yönetmen Arnaldo Ginna ile Gelecekçi Yaşam (Vita Futurista) filmini yapmışlardır. Toplumun yaşamını belgesel açıdan anlatan ‘Gelecekçi Yaşam’ filminden sonra sadece teorik yazılar yazılmış, başka bir filme yer verilmemiştir. 1925 yılına kadar sinemadan uzak kaldıktan sonra 1926 yılında Maria Carli, Emilio Settimellive, Marinetti gibi Fütürist sanatçılar biraraya gelerek ‘Littaria Film’ konseyi kurulup deneysel sinemaya destek verilmiştir (Coşkun, 2011: 40-42).

Fütürist Sentetik Tiyatro manifestosunda İtalyan düzyazı tiyatrosunda bir devrim başlamakta olduğunda bahsedilmiştir. Aynı zamanda bu manifestonun varyete tiyatrosununda gelişmesine katkısı olduğu görülmüştür. Sinema ise yeni bir tiyatral alanın çıkış noktası olarmıştır. Sinemada edebi tiyatronun tüm gelenekleri kullanılmaktadır. Fütürist sanatçının duyarlılığına en uygun medyanın sinema olduğu Fütürist sinemanın çıkışına katkısı olan sanatların ise resim, heykel, plastik dinamizm, özgür kelimeler, düzenlenmiş görüntüler, mimari ve sentetik tiyatronun birleşmesiyle birlikte Fütürist sinemanın ortaya çıktığı belirtilmiştir. Manifestoda, Fütürist sinemanın diğer sanatlardan ayrılıp daha geniş özgür bir sanat olması için, dışavurumcu bir medya olarak gösterilmesi gerektiği savunulmuştur. Geleneksel edebi kelimelerden özgür kelimelere, hayatın renklerinden sınırların yıkılmasından söz edilmiştir. Manifestoda bu kavramlara örnek olarak öfkeli bir adamın öfkelerini kızıp bağırarak vurgulamak yerine küçük renkli topları uçtuğu bir hortum ile öfke hissi izleyiciye aktarılacağı belirtilmiştir (Yılmaz, t.y:7,8).

Sinema filmleri arasında bir tür olan bilim kurgunun içinde geçen Fütürizm akımının ilk olarak Goerges Melies’in Aya Seyahat (A Trip to the Moon, Melies, 1902) filmi olduğunu söylemek mümkündür. Bu film ile sinema sanatında “gelecek” fikri ve “uzay” imgesi kavramlarının temelleri atılmış bulunmaktadır (Çöker, 2016: 10).

Fütürist düşünce yapısı bilim kurgunun temelinde var olan gelecekle ilgili bir düşünce ve öngörü biçimidir. Filmlerin temalarında belirgin bir biçimde zaman yolculukları, uzay imgeleri, teknolojik icatlar yer almaktadır.

Boyar, bilim-kurgu filmlerinde yer alan konu ve anlatım biçimlerinin, Fütürizm'in felsefesinde yatan metaforları da kullanarak, seyirciyi geleceğe çağırana ya da gelecekte olacakları izleyiciye sorgulatan bir anlatı biçiminde sergilediğini ifade etmektedir (2016: 162).

Sinemada gösterilen gelecek, çoğu zaman yaşadığımız dünyadaki geleceğin bir aynası olarak görülebilmektedir. Bu doğrultuda, bir filmin üretildikten sonraki söylemi nasıl dikkate alınmıyorsa, o filmin üretim sürecindeki çalışmaları da göz ardı edilmemelidir (Özen, 2006: 79; Boyar, 2016: 162).

Fütürizm temalı sinema filmleri, akımın ideolojisini yaymak için araç olarak kullanılmıştır. Bu kavram bilim kurgu filmlerinde kendisine bir yer edinmiştir. Bu bağlamda bilim kurgu temalı filmler, Fütürizm kavramını merkezinde barındırmaktadır. Bilim kurgu filmlerinde ele alınan konular zaman yolculukları, yeni buluşları, uzay imgelerini ele almaktadır. Bu temalar ile hikâyeler oluşturularak seyirciyi geleceğe davet edip gelecekte olacakları sorgulatılmaktadır. Bilim kurgu filmleri teknolojinin de gelişmesi ile birlikte 80'li yıllarda hızlanarak günümüzde sadece birer film olarak kalmayıp gerçek hayata geçtiği de gözlenmektedir. Bu bağlamda giderek dijitalleşen çağda bilim kurgu Fütürist ilkelerin de yön verdiği şekilde geçmiş ile gelecek arasında bir köprü vazifesi görmektedir.

Bu tür filmlerde, mekân, aksesuar, kostüm ve makyaj gelecekçi tasarım yaklaşımları açısından ayrıca önem taşımaktadır.

Bu çerçevede ele alındığında çalışmanın bu aşamasında giysileri Fütüristik yapan ölçütlerin ortaya konması önem taşımaktadır. Kadın Giyim Manifestosunda (1920), Erkek Giyim Manifestosu (1913) ve Modanın Tüm Öyküsü (2014) kitabı irelenediğinde, giysileri Fütüristik yapan ölçütler şu şekilde sıralanabilir;

- Parlak renkler ve kumaşlar,
- PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
- A kesim silüet mini etek, elbise, pardesüleri,
- Birbirinden farklı asimetrik kol ve elbise ile tezat olan boyun kısımları,

- Derin, zikzak dekolte, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu,
- Köşeli hatlı takımlar,
- Üçgen, koni, helezon, elips, daire gibi geometrik şekiller,
- Plastik go go çizmeleri düz ayakkabı ve kısa çorap,
- Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar,
- Kırmızı, mor, yeşil, sarı ve turuncu renk kullanımı
- Metal aksesuarlar,
- İlüzyonist, patlayıcı
- Renkli
- Uçuşan
- Dinamik
- Saldırgan
- Şiddetli
- Sevgi dolu
- Enerjik
- Kokulu

Bu ölçütler bağlamında çalışmada sinema filmlerindeki kostüm kullanımı ve Fütürizmin etkisi incelenecektir. Soyut kavramlar (dinamik, saldırgan, şiddetli, sevgi dolu, enerjik, kokulu vb.) değerlendirilmeye alınamamıştır.

3.2. Sinema Filmlerinde Kostüm Kullanımı ve Fütürizm Etkisi

Belli bir dönemin veya genel olarak bir tarzın giysisine kostüm denmektedir. Bir sahnede veya sosyal olayda, örneğin bir kostüm partisinde, belli bir karakteri temsil eden bir insanın giydiği giysi olabilir. Aynı zamanda kostüm bir performansta giyilen giysiler ve kullanılan aksesuarların bir düzenlemesidir. Sahne kostümü belli bir dönemi, mekanı veya bir durumu göstermek için de kullanılabilir (Russel,1985'den Ziaei'den akt. Öztürk, 1995: 98). Aynı zaman da kostümler

geçmişte de günümüzde de karakterin sosyal ve ekonomik sınıfını belirtmede tercih edilmektedir.

Tekin'e (2007) göre, kostüm, gösteri dünyasında giyilen kıyafetlerin genel adıdır. İnsanların rahatlamalarını sağlamak amacıyla hazırlanan ve daha çok gösterilerde kullanılan özellikli giysiler, karakterlerin özgün özelliklerinden bağımsız olarak rol icabı büründükleri karakterleri çeşitli detay ve aksesuarlar ile birlikte karakterlerin buldukları durum, zaman ve mekânı yansıtan giysilerden oluşmaktadır (Hunnisett,1986). Bu bağlamda kostümler bir karakterin ruhunu ortaya çıkaran görsel araçlardır. Tiyatro veya film türünden bir performansta kostümlerin karakterleri biçimlendirerek bir görsel anlatıcı rolünü oynadıkları varsayılmaktadır (Kurland, 2004: 2). Kostümün giysi tasarımında ayrıldığı en önemli nokta; oyuncunun yalnızca dış görünümünü değil, iç dünyasını ve bilinçaltını da yansıtabilmesidir.

Kostüm, sinema karakterinin psikolojik ve sosyolojik özellikleri bakımından karakterin yapısını ortaya koymaktadır. Şengezer'in (1999) de dediği gibi, "*Kostüm tasarım hayal dünyasını, düşleri ve gerçeği, estetiği, duyguyu, yorumu aktarma ve seyirciyi uyarma, etkilenme, görünenle görünmeyeni belirlemek amacıyla, kağıt üzerinde başlanan, sahnede yansıtmayla son bulan, önemli, yaratıcı bir süreçtir. Kostüm tasarımcısı, kostümün doğması, ortaya konması ve yaşaması için sayısız akıl, görüş, sayısız duyu ve anlayıştan yardım alır, kendi beceri ve yeteneği ile sınırlandırır*" (Şengezer, 1999). Sinemada kostüm kullanımı oyuncunun kişiliğe bürünmesi ve doğru mesajı vermesi bakımından gerektiğinde daha güzel veya daha çirkin bir hal almasını sağlamaktadır.

Kostümün bir iletişim aracı olarak kullanılması ise uygarlığın gelişimi ile oluşmuştur. Bu sayede giyim ile insanlar istedikleri mesajı verebilir mesaja görede giysi üretilebilir. Giyimin iletişim boyutu yani diğer insanlara mesaj verme özelliği önce tiyatrodaki sonra sinemada kostüm kavramını doğurmuştur. Belli bir metine (oyun, tiyatro, senaryo öyküsü v.b) bağlı olarak o metinde yer alan ve sanat eserinde canlandırılacak olan karakterin dış görünüşünü oluştur işi ise kostüm tasarımcılarına aittir.

Nijat Özön, biçimleştirilmiş giysiler olarak tanımladığı kostümlerin, belli bir çağa, ülkeye, topluma ya da kişiye ait olmayan, tasarımcısının yeteneğine bağlı ürünler olarak açıklamakta ve bilim-kurgu filmlerinde kullanıldıklarını ifade etmektedir (2008: 108).

Fütürizm akımının yansımış olduğu filmler incelediğinde 1967 yapımı Roger Vadim tarafından gerçekleştirilen “Barberella” filminin, Paco Rabane Jacques Fonteray tarafından tasarlanan kostümlerinde (Görüntü 3.1) PVC, zincir ve kürk, plastik go go çizmeleri gibi malzemelerin kullanımıyla Fütürizmin etkisinin yaratılmıştır.

Görüntü 3.1: Barberella

Kaynak: <http://www.imdb.com/>, E.T: 30.06.2017

Görüntü 3.2: Barberella

Kaynak: <http://www.imdb.com/>, E.T: 30.06.2017

1960'lı yıllarda aya ilk ayak basma ve beraberindeki teknolojik gelişmeler ile birlikte uzay çağının başlaması giysilerdeki Fütürizm akımını daha çok gündeme getirmiş, teknolojiyi ve gündemi yakından takip eden sinema sektörü bu tarihten itibaren konularında bilim kurgu türüne ek olarak Fütürizmin etkiside yansıtmıştır.

3.2.1.Fütürizm Akımının Yansıdığı Sinema Filmleri

Çalışmanın bu bölümünde oraya konulan verilerin ışığında fütüristik giyim biçimlerinin sinema filmlerinde kullanımı irdelenecektir. Bu bağlamda, bilim-kurgu alt türünde IMDB sıralamasına girmiş olan en iyi Fütüristik filmler çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır. Seçilen filmlerde kullanılan kostümlere Fütürizmin yansıması değerlendirilecektir.

IMDB, Fütüristik filmler listesinde 30 filme yer vermiştir. Listede ilk beşte yer alan filmler, izlenerek, manifestolardan derlenen Fütüristik kostüm çerçevesinde inceleme yapılmıştır. Kostümlerin değerlendirilmesi amacıyla başrol ve yardımcı karakterlerin bulunduğu sahnelerden, giysilerin net anlaşılacağı planlar rastlantısal olarak seçilerek ekran görüntüleri alınmıştır. Bu sayede, Fütüristik etkinin

filmlerdeki, kadın ve erkek karakterlerin giyimlerine nasıl yansıdığıının ortaya konulmasına çalışılmıştır.

Değerlendirilecek filmler ve aranacak ölçütleri aşağıda tablolarda (tablo 3.1 ve tablo 3.2) olarak belirtilmiştir.

Tablo 3.1: IMDB'ye Göre İlk Beş Fütüristik Film

	Filmin Orijinal Adı	Türkçe Adı	Yıl	Yönetmen	Kostüm Tasarımcısı	Türü	IMDB Puanı
1	The Matrix	Matrix	1999	Larry ve Andy Wachowski	Kym Barrett	Aksiyon, Bilimkurgu	8,7
2	The Hitchhiker's Guide to the Galaxy	Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi	2005	Garth Jennings	Sammy Sheldon	BilimKurgu, Macera Filmi	6,8
3	Inception	Başlangıç	2010	Christopher Nolan	Jeffrey Kurland	BilimKurgu, Aksiyon, Macera	8,8
4	Cloud Atlas	Bulut Atlası	2012	Lana Wachowski, Tom Tykwer, Lilly Wachowski	Kym Barrett, Pierre-Yves Gayraud	Dram, Bilimkurgu, Gerilim	7,5
5	Looper	Tetikçiler	2012	Rian Johnson	Sharen Davis	Bilimkurgu, Aksiyon	7,4

Kaynak: <http://www.imdb.com>, E.T: 15.05.2017

Tablo 3.2: Filmlerdeki Kostümlerin Değerlendirme Ölçütleri

1.	Parlak Renk ve Kumaş
2.	Plastik Go Go Çizme, Düz Ayakkabı, Kısa Çorap
3.	Köşeli Hatlı Takımlar
4.	Cam, Folyo, Seramik, Çuvalbezi, Üstüğü, Kenevir, Bitkiler, Hayvan Derileri
5.	Üçgen, Koni, Helezon, Elips, Daire Gibi Geometrik Şekiller
6.	Pvc, Plastik, Akrilik, Kâğıt, Mukavva, Polyester, Nylon, Vinyl, Metal, Alüminyum
7.	A Kesim Silüet Mini Etek, Elbise, Pardesüler
8.	Derin, Zikzak Dekolte, Dik, Rever Yaka ve Kesik Kol Oyuntusu
9.	Kabarık, Küt Kesim Saçlar, Parlak Renkli Peruklar Ve Kasklar
10.	Birbirinden Farklı Asimetrik Kol ve Elbise İle Tezat Olan Boyun Kısımları
11.	Kırmızı, Mor, Yeşilin, Sarı ve Turuncu Renk kullanımı
12.	Metal Aksesuarlar
13.	İlüzyonist, Patlayıcı tasarımlar

3.2.2. Fütürizmin Etkisinin Kostümlere Yansıdığı Filmler

3.2.2.1. Matrix 1999 (The Matrix)

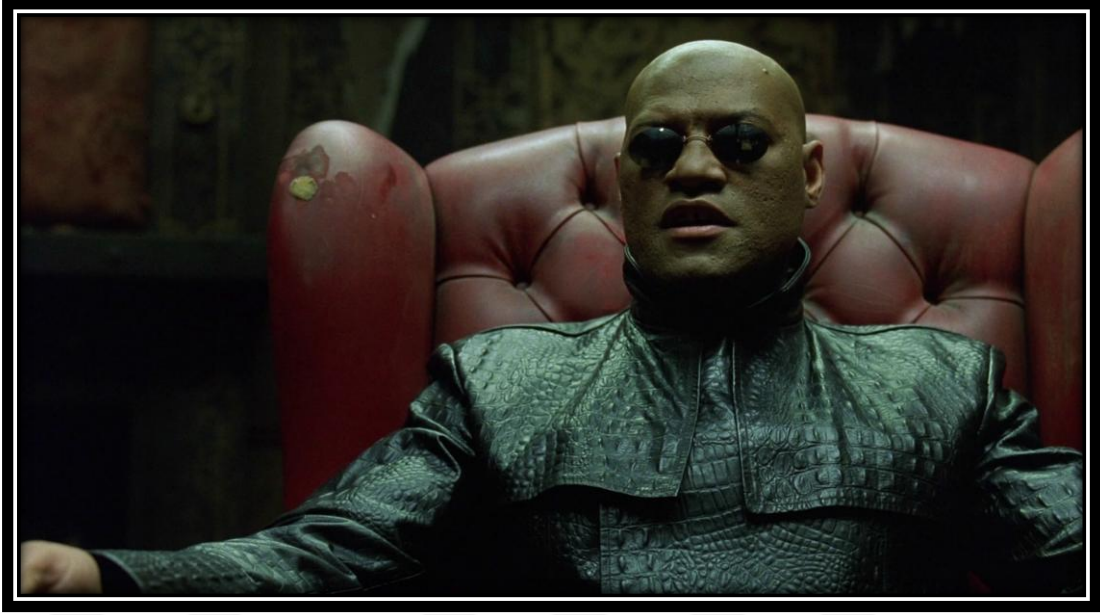
Matrix, Filmin tanıtımı şu şekildedir; “*Bir yaşanan gerçek vardır, bir de yaşananın ötesinde olan gerçeklik... Biri rüya, diğeri ise Matrix!*” Filmin başrol oyuncusu olan Neo, tehlikeli bir karakter olan Morpheus’un kavrayamadığı gerçeği bildiğine inanmaktadır. Bir gece Neo, kendisini başka bir dünyaya götürebilecek güzel Trinity ile tanışır. Trinity’nin götüreceği dünyada, Neo tehlikeli Morpheus’u bulacak ve Matrix hakkında merak ettiklerini öğrenecektir. Neo, Tam olarak algılayamadığı bir şeylerin hayatını kontrol ettiğini ve yönlendirdiğini bilmektedir bunun için bir arayışa çıkmıştır (<http://www.beyazperde.com>, ET: 21.05.2017).

Filmin başrol oyuncularını; Keanu Reeves, Laurence Fishburne, Carrie-Anne Moss, Hugo Weaving, Joe Pantoliano’dur. Yönetmeni Larry ve Andy Wachowski, yapımcısı Joel Silver, Larry ve Andy Wachowski’dır. Filmin senaristi ise Douglas Adams ve yönetmenler Larry ile Andy Wachowski’dır. Matrix filminin kostümlerini ise Kym Barrett tasarlamıştır.

Tablo 3.3: Matrix Filminin Künyesi

Film adı	The Matrix
Türü	Bilim Kurgu, Aksiyon
Yönetmen	Larry ve Andy Wachowski
Yapımcı	Joel Silver, Larry ve Andy Wachowski
Senarist	Larry ve Andy Wachowski
Oyuncular	Keanu Reeves, Laurence Fishburne, Carrie-Anne Moss, Hugo Weaving, Joe Pantoliano
Kostüm Tasarımı	Kym Barrett
Süre	2 Saat 30 Dakika

Kaynak: <http://www.imdb.com>, E.T: 10.06.2017

Görüntü 3.3: Matrix

Görüntü 3.3’de yer alan “Matrix” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları tablo 3.4’teki gibi sıralayabiliriz.

Tablo 3.4: Matrix – Görüntü 3.3 Analiz

1.	Parlak renkler ve kumaşlar,
2.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
3.	A kesim silüet mini etek, elbise, pardesüler,
4.	Derin, zikzak dekolte, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu,
5.	Köşeli hatlı takımlar.

Görüntü 3.4: Matrix

Görüntü 3.4’de yer alan “Matrix” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları Tablo 3.5’teki gibi sıralayabiliriz.

Tablo 3.5: Matrix – Görüntü 3.4 Analiz

1.	Parlak renkler ve kumaşlar,
2.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
3.	A kesim silüet mini etek, elbise, pardesüleri,
4.	Derin, zikzak dekolte, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu,
5.	Köşeli hatlı takımlar.

Görüntü 3.5: Matrix

Görüntü 3.5’de yer alan “Matrix” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları Tablo 3.6’deki gibi sıralanabilir.

Tablo 3.6: Matrix – Görüntü 3.5 Analiz

1.	Parlak renkler ve kumaşlar,
2.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
3.	A kesim silüet mini etek, elbise, perdesüer,
4.	Derin, zikzak dekolte, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu,
5.	Köşeli hatlı takımlar.
6.	Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar,
7.	Kırmızı, mor, yeşil, sarı ve turuncu renk kullanımı

Görüntü 3.6: Matrix

Görüntü 3.6’de yer alan “Matrix” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları Tablo 3.7’deki gibi sıralanabilir.

Tablo 3.7: Matrix – Görüntü 3.6 Analiz

1.	Parlak renkler ve kumaşlar,
2.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
3.	A kesim silüet mini etek, elbise, perdesüler,
4.	Derin, zikzak dekolte, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu,
5.	Köşeli hatlı takımlar.
6.	Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar,
7.	Kırmızı, mor, yeşil in en saf hali sarı ve turuncu renk kullanımı
8.	Metal aksesuarlar.

3.2.2.2. Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi 2005 (The Hitchhiker's Guide to the Galaxy)

Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi adlı kitaptan uyarlanan filmde olaylar ütöpik bir evrende geçmektedir. Arthur Dent her sabah olduğu gibi normal bir sabaha uyanır, evinin önünden otoyol geçeceği için evi istimlak edilmektedir. Arthur evinin yıkılmasını durdurmak için kendisini iş makinelerinin önüne atar. Bu istimlak ile başlayan olayın gerçek yüzü ise son derece ürkütücüdür. Galaksiler arası yapılacak bir otoyol söz konusudur Arthurun evi ve dünya bu otoyolun tam orasında yer almaktadır. 'Otostopçunun Galaksi Rehberi' isimli bir yayının dünya ayağındaki muhabiri olan Ford Prefect, Arthur'u bulup galaksiler arası bir yolculuğa çıkarır. Arthurun çıktığı bu macera dolu yolculuk hayata dair birçok şeyin anlamını kazanmasını sağlayacaktır (<http://www.beyazperde.com/>, Son ET: 21.05.2017).

Filmin başrol oyuncularını; Martin Freeman, Yasiin Bey, Mos Def, Zoey Deschanel, Sam Rockwell, Bill Nighy'dir. Yönetmeni Garth Jennings, yapımcısı Douglas Adams ve Robbie Stamp'dır. Filmin senaristi ise Douglas Adams'dır. Douglas Adams filmin hem yönetmen koltuğunda hem de senarist koltuğunda oturmuştur. Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi filminin kostümlerini ise Sammy Sheldon tasarlamıştır.

Tablo 3.8: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi Filminin Künyesi

Film adı	The Hitchhiker's Guide to the Galaxy
Türü	BilimKurgu, Macera Filmi
Yönetmen	Garth Jennings
Yapımcı	Douglas Adams, Robbie Stamp
Senarist	Douglas Adams
Oyuncular	Martin Freeman, Alan Rickman Mos Def, Zoey Deschanel, Sam Rockwell, Bill Nighy
Kostüm Tasarımı	Sammy Sheldon
Süre	1 Saat 50 Dakika

Kaynak: <http://www.imdb.com>

Görüntü 3.7: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi

Görüntü 3.7’de yer alan “Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları Tablo 3.9’deki gibi sıralayabiliriz.

Tablo 3.9: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi – Görüntü 3.7 Analiz

1.	Parlak renkler ve kumaşlar,
2.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
3.	Üçgen, koni, helezon, elips, daire gibi geometrik şekiller
4.	Köşeli hatlı takımlar.
5.	Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar,
6.	Kırmızı, mor, yeşil, sarı ve turuncu renk kullanımı
7.	Metal aksesuarlar.

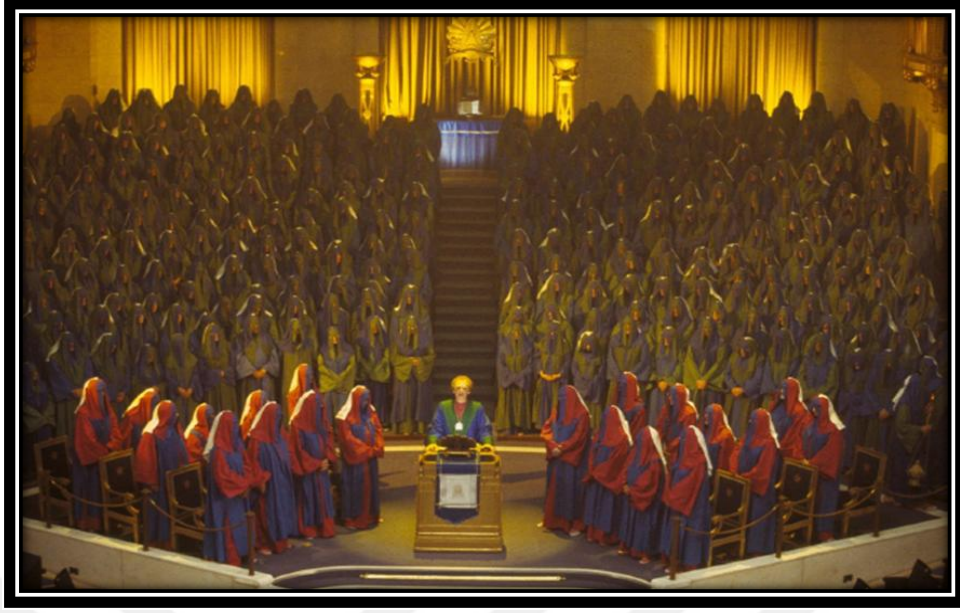
Görüntü 3.8: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi

Görüntü 3.8’de yer alan “Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları Tablo 3.10’deki gibi sıralayabiliriz.

Tablo 3.10: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi – Görüntü 3.8 Analiz

1.	Parlak renkler ve kumaşlar,
2.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,

Görüntü 3.9: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi

Görüntü 3.9’da yer alan “Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları Tablo 3.11’deki sıralayabiliriz.

Tablo 3.11: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi – Görüntü 3.9 Analiz

1.	Köşeli hatlı takımlar,
2.	Kırmızı, mor, yeşil, sarı ve turuncu renk kullanımı
3.	Metal aksesuarlar.

Görüntü 3.10: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi

Görüntü 3.10'da yer alan “Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları Tablo 3.12'deki gibi sıralayabiliriz.

Tablo 3.12: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi – Görüntü 3.10 Analiz

1.	Derin, zikzak dekolte, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu,
2.	Üçgen, koni, helezon, elips, daire gibi geometrik şekiller,
3.	Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar.

Görüntü 3.11: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi

Görüntü 3.11’de yer alan “Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları şu şekilde sıralayabiliriz.

Tablo 3.13: Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi – Görüntü 3.11 Analiz

1.	Parlak renkler ve kumaşlar,
2.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
3.	Köşeli hatlı takımlar.

3.2.2.3. Başlangıç 2010 (Inception)

Inception (Başlangıç) filmi bilim kurgu sinemasının estetiğini ilginç senaryosu ile harmanlayan, Leonardo DiCaprio'nun kariyerinin zirvesinde bir performans sergilediği filmidir.

"Dom Cobb"un uzmanlık alanı, zihnin en karanlık ve savunmasız olduğu rüya görme anında, bilinçaltının derinliklerindeki gizli sırları çalmaktır. Cobb'un çok nadir görülebilecek bu ender yeteneği, onu kurumsal casusluğun tehlikeli yeni dünyasında aranan bir oyuncu yapmıştır. Aynı zamanda bu durum onu uluslararası bir kaçak yapmış ve sevdiği herşeye mal olmuştur. Cobb'a içinde bulunduğu

durumdan kurtulmasını sağlayacak bir fırsat sunulur. Mükemmel soygun yerine, Cobb ve takımındaki profesyoneller bu sefer tam tersini yapmak zorundadır; görevleri bir fikri çalmak değil bu sefer beynin içine o fikri yerleştirmektir (<http://www.beyazperde.com>, ET: 21.05.2017).

Filmin başrol oyuncular; Leonardo DiCaprio, Joseph Gordon-Levitt, Ellen Page, Marion Cotillard, Cillian Murphy'dir. Yönetmen ve senarist Christopher Nolan'dır. Nolan aynı zamanda Emma Thomas ile filmin yapımcılığını da üstlenmiştir.

Tablo 3.14: Başlangıç Filminin Künyesi

Film adı	Inception
Türü	Bilim Kurgu, Aksiyon, Macera
Yönetmen	Christopher Nolan
Yapımcı	Christopher Nolan, Emma Thomas
Senarist	Christopher Nolan
Oyuncular	Leonardo DiCaprio, Joseph Gordon-Levitt, Ellen Page, Marion Cotillard, Cillian Murphy
Kostüm Tasarımı	Jeffrey Kurland
Süre	2 Saat 28 Dakika

Kaynak: <http://www.imdb.com>, E.T: 10.06.2017

Görüntü 3.12: Başlangıç

Görüntü 3.13: Başlangıç

Başlangıç (Inception) Fütüristik yapıya sahip bu filmde Jeffrey Kurland tarafından tasarlanan kıyafetler değerlendirilmiştir. Fütüristik kıyafetlerde bulunan genel özellikler; Parlak Renk ve kumaş, Pvc, plastik, akrilik, kağıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü,

kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar, A kesim silüet mini etek, elbise, pardesüler, Derin, zikzak dekolte, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu, Köşeli hatlı takımlar, Üçgen, koni, helezon, elips, daire gibi geometrik şekiller, Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar, Kırmızı, mor, yeşilin en saf hali sarı ve turuncu en derin hali, Metal aksesuarlar, İlüzyonist, patlayıcı, ölümcül tasarımlar, Plastik go go çizme Düz ayakkabı, kısa çorap, Birbirinden farklı asimetrik kol ve Elbise ile tezat olan boyun kısımları şeklinde sıralanabilmektedir. Başlangıç filmi için yapılan değerlendirmede ise kıyafetlerde Tablo 3.15'teki şu özellikler bulunmuştur;

Tablo 3.15: Başlangıç – Görüntü 3.13 Analiz

1.	Parlak renkler ve kumaşlar,
2.	Polyester, nylon,
3.	Köşeli hatlı takımlar.
4.	Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar,
5.	Kırmızı, mor, yeşil, sarı ve turuncu renk kullanımı
6.	Metal aksesuarlar.

Görüntü 3.14: Başlangıç

Görüntü 3.14’da yer alan sahnede oyuncunun kıyafetinin Fütüristik özellikleri Tablo 3.16’deki gibidir;

Tablo 3.16: Başlangıç – Görüntü 3.14 Analiz

1.	Metal aksesuarlar,
2.	Polyester, nylon,
3.	Köşeli hatlı takımlar.
4.	Parlak Renk ve kumaş.

Başlangıç filmi için yapılan değerlendirme sonucunda filmin kostümlerinin Fütüristik akımın etkisinde kalmadığı kanısına varılmıştır. Filmin ekran görüntüsü şeklinde alınan görsellerinde tespit edilen ölçütler, günlük yaşamda herkes tarafından kullanılan detaylardır. Inception filmi için kostümlerde Fütüristik etki görülmemiştir.

3.2.2.4. Bulut Atlası 2012 (Cloud Atlas)

Bulut Atlası filmi 1850 yılında Pasifik Okyanusu'nda geçen olayları konu almaktadır. Adam Ewing Yeni Zelanda'daki takım adalardan fırtınalı bir deniz yolculuğu yaparak Californiya'daki evine dönmektedir. 1930'lu yıllarda Belçika'da

yaşayan beş kuruşsuz fakat yetenekli bir bestekâr olan Robert Frobisher'ın eline Adam Ewing'in günlüğü geçmiştir. Luisa Rey ise Reagan yönetimindeki Amerika'da yaşayan isyankâr bir gazetecidir. Yayın evi sahibi Timothy Cavendish ise alıcaklılarından kaçarak canını kurtarmanın peşindedir. Android garson “Sonmi 451”² ise kendisini yaratan sisteme isyan eden Güney Kore'dedir. Zachry ise medeniyetin çöküşüne ve ilkel kabilelerin insanlığa hükmetmesine şahit olmak üzeredir (<http://www.beyazperde.com>, Son ET: 21.05.2017).

Filmin başrol oyuncular; Tom Hanks, Halle Berry, Jim Broadbent'dir. Yönetmeni Lana Wachowski, Tom Tykwer, Lilly Wachowski'dır. Filmin senaristi ise David Mitchell, Lana Wachowski, Tom Tykwer, Lilly Wachowski'dır. Lana Wachowski, Tom Tykwer ve Lilly Wachowski filmin hem yönetmen koltuğunda hem de senarist koltuğunda oturmuştur. Ayrıca Lana Wachowski ve Tom Tykwer filmin yapımcıları arasında yer almaktadır. Bulut Atlası filminin kostümlerini ise Kym Barrett ve Pierre-Yves Gayraud birlikte tasarlamışlardır.

Tablo 3.17: Bulut Atlası Filminin Künyesi

Film adı	Cloud Atlas
Türü	Bilim Kurgu, Dram
Yönetmen	Lana Wachowski, Tom Tykwer, Lilly Wachowski
Yapımcı	Grant Hill, Stefan Arndt, Lana Wachowski, Tom Tykwer, Andy Wachowski
Senarist	David Mitchell, Lana Wachowski, Tom Tykwer, Lilly Wachowski
Oyuncular	Tom Hanks, Halle Berry, Jim Broadbent
Kostüm Tasarımı	Kym Barrett, Pierre-Yves Gayraud
Süre	2 Saat 52 Dakika

Kaynak: <http://www.imdb.com>, E.T: 10.06.2017

² Filme konu olan klonlanmış insan

Görüntü 3.15: Bulut Atlası

Görüntü 3.15’de yer alan “Bulut Atlası” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları şu şekilde sıralayabiliriz.

Tablo 3.18: Bulut Atlası – Görüntü 3.15 Analiz

1.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
2.	A kesim silüet mini etek, elbise, perdesüler,
3.	Köşeli hatlı takımlar.
4.	Parlak Renk ve kumaş,
5.	Derin, zikzak dekolte, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu,
6.	Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar,
7.	Kırmızı, mor, yeşil, sarı ve turuncu renk kullanımı

Görüntü 3.16: Bulut Atlası

Görüntü 3.16’de yer alan “Bulut Atlası” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları şu şekilde sıralanabilir.

Tablo 3.19: Bulut Atlası – Görüntü 3.16 Analiz

1.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
2.	A kesim silüet mini etek, elbise, perdesüer,
3.	Köşeli hatlı takımlar.
4.	Derin, zikzak dekolte, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu,
5.	Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar,
6.	Kırmızı, mor, yeşil, sarı ve turuncu renk kullanımı

Görüntü 3.17: Bulut Atlası

Görüntü 3.17’de yer alan “Bulut Atlası” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları Tablo 3.20’deki gibi sıralanabilir.

Tablo 3.20: Bulut Atlası – Görüntü 3.17 Analiz

1.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
2.	Parlak renkler ve kumaşlar,
3.	A kesim silüet mini etek, elbise, pardesüler,
4.	Köşeli hatlı takımlar.
5.	Derin, zikzak dekolte, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu,
6.	Üçgen, koni, helezon, elips, daire gibi geometrik şekiller,
7.	Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar,
8.	Kırmızı, mor, yeşil, sarı ve turuncu renk kullanımı

3.2.2.5. Tetikçiler 2012 (Looper)

Tetikçiler filminin tanıtımı ise şu şekildedir Film zamanlar arası yolculuğun gerçekleştiği Gelecekte 2072 yılında geçmektedir. Fakat zamanlar arası yolculukta yasa dışı olarak karaborsacıların eline düşmüştür. Teknolojiye sahip olanlar birinden kurtulmak istediği zaman o kişiyi 30 yıl geriye, 2042'ye göndererek "Looper" adı verilen bir grup suikastçıya öldürmesi için kafası kapalı halde paketlerler. Bu grupta yer alan suikastçılardan biri olan Joe 2042'de varlıklı, hayatı gayet yolunda gitmektedir; ta ki karşısına öldürmesi için 2072'den gelen yaşlı Joe çıkıncaya kadar (<http://www.beyazperde.com>, Son ET: 21.05.2017).

Filmin başrol oyuncularını; Bruce Willis, Joseph Gordon-Levitt, Emily Blunt, Paul Dano'dur. Yönetmeni Rian Johnson, yapımcısı James D. Stern, Ram Bergman'dır. Filmin senaristi ise Rian Johnson'dır. Rian Johnson filmin hem yönetmen koltuğunda hem de senarist koltuğunda oturmuştur. Bu çalışmada Fütüristik yapıya sahip bu filmde kullanılan ve Sharen Davis tarafından tasarlanan kıyafetler değerlendirilecektir.

Tablo 3.21: Tetikçiler Filminin Künyesi

Film adı	Looper
Türü	Bilim Kurgu, Aksiyon, Macera
Yönetmen	Rian Johnson
Yapımcı	James D. Stern, Ram Bergman
Senarist	Rian Johnson
Oyuncular	Bruce Willis, Joseph Gordon-Levitt, Emily Blunt, Paul Dano
Kostüm Tasarımı	Sharen Davis
Süre	1 Saat 59 Dakika

Kaynak: <http://www.imdb.com>, E.T: 10.06.2017

Görüntü 3.18: Tetikçiler

Görüntü 3.18’de yer alan “Tetikçiler” filminin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları şu şekilde sıralanabilir.

Tablo 3.22: Bulut Atlası – Görüntü 3.18 Analiz

1.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
2.	Parlak renkler ve kumaşlar,
3.	Köşeli hatlı takımlar.

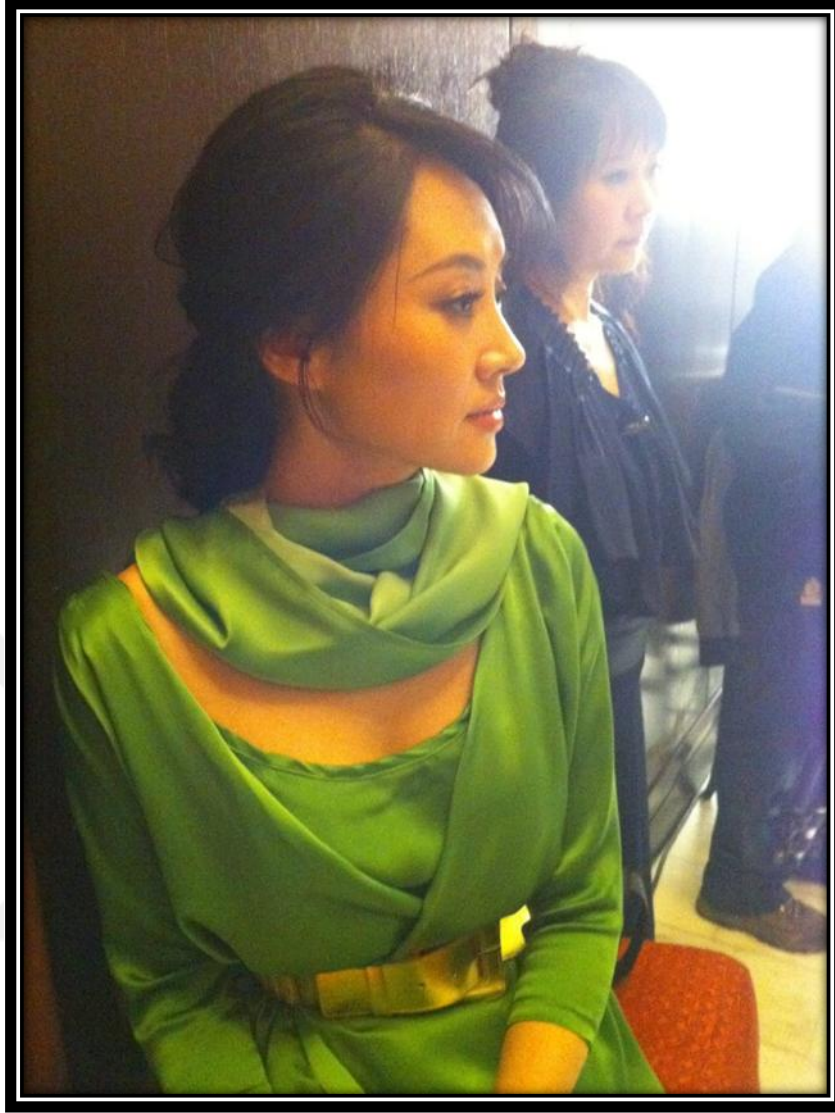

Görüntü 3.19: Tetikçiler

Tablo 3.23: Bulut Atlası – Görüntü 3.19 Analiz

1.	PVC, plastik, akrilik, kâğıt, mukavva, polyester, nylon, vinyl, metal, alüminyum Cam, folyo, seramik, çuvalbezi, üstüğü, kenevir, bitkiler, hayvan derileri ve kauçuktan oluşan tasarımlar,
2.	Parlak renkler ve kumaşlar,
3.	Kırmızı, mor, yeşil, sarı ve turuncu renk kullanımı

Görüntü 3.20: Tetikçiler

Filmin sahnesinde yer alan Fütüristik detayları şu şekilde sıralanabilir;

Tablo 3.24: Bulut Atlası – Görüntü 3.20 Analiz

1.	A kesim silüet mini etek, elbise, pardesüler,
2.	Parlak renkler ve kumaşlar,
3.	Kırmızı, mor, yeşil, sarı ve turuncu renk kullanımı
4.	Köşeli hatlı takımlar.

Looper (Tetikçiler) filminin kostümlerini ise Sharen Davis tasarlamıştır. Bu çalışmada Fütüristik yapıya sahip bu filmde kullanılan ve Sharen Davis tarafından tasarlanan kıyafetler de yapılan değerlendirme sonucunda Fütüristik etki bulunamamıştır. Yapılan değerlendirme sonucunda filmin ekran görüntüsü şeklinde alınan görsellerinde tespit edilen ölçütler, günlük yaşamda herkes tarafından kullanılan detaylardır.

3.3. Bulgular ve Değerlendirme

Çalışmada, Fütüristik modanın kriterleri göz önüne alınarak IMDB 'ye göre bilim kurgu türünde en iyi 30 Fütüristik film listesinde yer sıralama ile birlikte ilk beş film incelenmiştir. Bu filmlerden Matrix, Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi ve Bulut Atlası filmlerinde Fütüristik etkilerin olduğu gözlemlenirken diğer iki filmde Fütüristik yapıya sahip kostümler görülmemiştir. Bu filmlerden kullanılan giysiler, günümüzde gündelik hayatta tercih edilen giyim biçimlerindedir.

Fütüristik üç filme ait görüntüler incelendiğinde çoğunlukla görülen detayları şu şekilde sıralamak mümkündür;

Tablo 3.25: Bulgular

1.	Parlak renkler ve kumaşlar,
2.	PVC, plastik, kağıt, nylon, vinyl, metal, alüminyum, hayvan derileri ve kürklerinden oluşan tasarımlar,
3.	A kesim silüet mini etek, elbise, pardesüler,
4.	Derin, zikzak dekolte, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu,
5.	Köşeli hatlı takımlar,
6.	Üçgen, koni, helezon, elips, daire gibi geometrik şekiller,
7.	Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar,
8.	Kırmızı, mor, yeşil, sarı ve turuncu renk kullanımı
9.	Metal aksesuarlar.

Söz konusu filmlerde Fütüristik etkiyi yansıtan fakat filmlerde gözlenmeyen kriterler şu şekilde sıralanabilir.

- İlüzyonist, patlayıcı, ölümcül tasarımlar,
- Plastik “Go Go” çizme düz ayakkabı, kısa çorap,
- Birbirinden farklı asimetrik kol,
- Elbise ile tezat olan boyun kısımları,

Bu detaylar her filmde incelendiğinde aşağıdaki tablo elde edilmiştir.

Tablo 3.26: Filmlerin Değerlendirilmesi

	Bulut Atlası	Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi	Matrix	Başlangıç	Tetikçiler
Parlak Renk ve Kumaş	Var	Var	Var	Var	Var
Plastik Go Go Çizme, Düz Ayakkabı, Kısa Çorap	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Köşeli Hatlı Takımlar	Var	Var	Var	Var	Var
Cam, Folyo, Seramik, Çuvalbezi, Üstüğü, Kenevir, Bitkiler, Hayvan Derileri	Yok	Var	Yok	Yok	Yok
Üçgen, Koni, Helezon, Elips, Daire Gibi Geometrik Şekiller	Var	Var	Yok	Yok	Yok
Pvc, Plastik, Akrilik, Kâğıt, Mukavva, Polyester, Nylon, Vinyl, Metal, Alüminyum	Var	Var	Var	Yok	Yok
A Kesim Silüet Mini Etek, Elbise, Pardesüler	Var	Var	Var	Yok	Var
Derin, Zikzak Dekolte, Dik, Rever Yaka ve Kesik Kol Oyuntusu	Var	Var	Var	Yok	Yok

Kabarık, Küt Kesim Saçlar, Parlak Renkli Peruklar ve Kasklar	Var	Yok	Var	Yok	Yok
Birbirinden Farklı Asimetrik Kol Ve Elbise İle Tezat Olan Boyun Kısımları	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok
Kırmızı, Mor, Yeşilin En Saf Hali, Sarı ve Turuncu En Derin Hali	Var	Var	Yok	Yok	Var
Metal Aksesuarlar	Yok	Var	Var	Yok	Yok
İlüzyonist, Patlayıcı, Ölümçül Tasarımlar	Yok	Yok	Yok	Yok	Yok

Matrix film kostüm analizi sonucunda; Fütürizm giyim biçimi ile birlikte giysilerde ki bu kriterler Parlak renkler ve kumaşlar, PVC, nylon, vinyl, metalden oluşan tasarımlar, A kesim silüet mini etek, elbise, pardesüler, dik, rever yaka ve kesik kol oyuntusu, Köşeli hatlı takımlar. Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar, Kırmızı gibi renklerin en derin hali filmlerde ki Fütüristik özelliğini yansıtmaktadır.

Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi film kostüm analizi sonucunda; Parlak renkler ve kumaşlar, Pvc, vinyl, metal, alüminyum, hayvan derilerinden oluşan tasarımlar, Köşeli hatlı takımlar, Üçgen, koni, helezon, elips, daire gibi geometrik şekiller, Kabarık kesim saçlar, parlak renkli kasklar, Kırmızı, yeşil in en saf hali sarı ve turuncu en derin hali ve Metal aksesuarlar Fütürizm giyim biçimi ile birlikte nispeten ve özellikle giysilerde ki bu kriterlerle birlikte Fütüristik özelliği yansıtmaktadır.

Başlangıç film kostüm analizi sonucunda; Köşeli hatlı takımlar, Metal aksesuarlar, Polyester, nylon, Parlak Renk ve kumaş kullanımının kostümler de Fütüristik akımın etkisinde kalmadığı kanısına varılmıştır günlük yaşamda herkes tarafından kullanılan detaylar olduğundan Fütüristik etki görülmemiştir.

Bulut Atlası film kostüm analizi sonucunda; Parlak renkler ve kumaşlar, PVC, kâğıt, nylon, vinyl, alüminyum, A kesim silüet mini etek, elbise, kesik kol oyuntusu, Köşeli hatlı takımlar, Üçgen, koni, helezon, elips, daire gibi geometrik şekiller, Kabarık, küt kesim saçlar, parlak renkli peruklar ve kasklar, Kırmızı, mor, yeşil in en saf hali olmakla birlikte nispeten ve özellikle Fütüristik özelliğini yansıtmaktadır.

Tetikçiler film kostüm analizi sonucunda; Parlak renkler ve kumaşlar, PVC, plastik, nylon, hayvan derilerinden oluşan tasarımlar, Köşeli hatlı takımlar, Kırmızı, mor, yeşil in en saf hali, A kesim silüetlerin günlük yaşamda herkes tarafından kullanılan detaylar olduğundan Fütüristik akımın etkisinde kalmadığı kanısına varılmıştır.

SONUÇ

Giyim örtünme ihtiyacıyla birlikte doğan, endüstrideki yenilikler ile her geçen gün artan üretim sayesinde giysilerde kullanılan kumaş ve aksesuarlar gibi malzemelerinde çeşitlenmesi giyim biçimlerini dolayısıyla modayı oluşturmuştur. İnsanlar doğada var olduklarından beri vücutlarını doğa şartlarından korumak için giysiler üretmiştir. İnsanların buldukları coğrafi bölgeye bağlı olarak, vücutlarını sıcaktan veya soğuktan örneğin, Arabistandaki ferace şekli ile kutuplardaki kürk kullanımı tamamen ihtiyaçtan, doğa şartlarından korunmak için örtünmüşlerdir. Böylelikle ilk tekstil malzemeleri gelişmiştir.

Fütürizm, manifesto ile ortaya çıkan dönemi her anlamda kasvetten kurtarıp renkliliğe adım attıracak bir akım türüdür. Akımın ortaya çıkışının ardındaki en büyük etkenin 19. yüzyılda İtalya'nın, İngiltere, Fransa ve Almanya gibi endüstriyel alanda gelişmiş ülkelerin gerisinde kalmasının yanı sıra sosyo-kültürel ve teknolojik gelişmelere yetişememesine duyduğu tepkiden doğan arayışın olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda akımın, değişime sebep olan hızlandırma sürecinin parçası olarak geçmişin değerlerini yok sayan müze, okul gibi devletin kurumlarına başkaldıran, yeni koşulları ise yüceltir bir biçimde kendini ifade ettiği görülmektedir.

Fütürist Manifestosu'nda bahsedilen cesaret, cürret ve başkaldırı Fütürizmin temel kavramları olarak yazılmaktadır. Manifestoda o tarihe kadar olan edebiyatın durağan ve uykucu tavrını yıkıp yerine “*uykusuz, asi ve ateşli bir yarışçının adımları*” ile Fütürizmin simgeleneneğinden bahsedilmektedir. Ayrıca, Fütürizm ile hedeflenen, insanoğlunu yüceltmek ve dünyanın muhteşemliğini ispatlamaktır. Sonsuzluğun hız olarak tanımlandığı savaşın yüceltildiği, müzelerin, kütüphanelerin yıkıldığı, ahlakçılığın olmadığı bir dünya yaşatmak istedikleri görüşünü savunmaktadırlar.

İlk olarak Fütürist Manifestonun yayınlanmasının ardından birçok sanat dalının, dönemin gelişmelerine ayak uydurarak hızlı yaşam stilinden etkilendiği görülmektedir. Akımın etkisinin önemli ölçüde yansıdığı sanat alanları ise heykeltçilik, resim, seramik ve mimaridir. Daha sonra hayatın gerçekleriyle sanatı bir araya getirerek, yeniçağın temposuna ayak uydurmayı felsefe edinmiş olan

Fütüristler sadece edebiyat, resim, heykel, seramik ile sınırlı kalmayıp Fütürizm sanat akımını giyim sanatına da uyarlamışlardır.

Fütürizm, sanat akımının ortaya çıkmasıyla beraber yaşamı sıkıcı hale getiren, kuralcı giysilerin yerini daha farklı giysiler almaya başladığı görülmektedir. Kadın modasının her daim Fütürist olması gerektiği vurgulanmaktadır. Modayı Fütürizm'in kadınca karşılığı olarak görüldüğü Kadın Giyiminin Fütürist Manifestosunda ifade edilmektedir. Modanın bıkkınlık, sıradanlıktan, özgürlükten yoksun halinden kurtularak yerine yaratıcılık kavramının hâkim olduğu tasarımların müjdesi verilmektedir. Manifesto da yaratıcılık sınırlarının şair ve ressamlar tarafından ele geçirilmesini belirtilmektedirler. Modanın bir sanat olduğu vurgulanmaktadır yaratıcılıkla tasarlanmış bir elbisenin Michelangelo'nun bir freski ile eş değer olduğu belirtilmektedir.

Her dönemin gelecek ön görüşleri farklı olduğundan moda alanında dönemseller olarak değişiklik gösterdiği gözlenmektedir. Akım 1909 yılında ortaya çıktıktan sonra giyim modası alanındaki ilk eseri Balla tarafından 1923 yılında tasarlanan erkek takımı dönemin çizgilerinden uzak oldukça yenilikçidir. Her dönemin Fütürist modası değişiklikler göstermektedir yani Fütüristik modanın tam anlamıyla yaşanan dönemdeki tasarımların aksine geleceği düşleyerek yaratılan tasarımlar Fütüristik modayı yansıtmaktadır. Dolayısıyla her dönemde değiştiği gözlemlenmiştir. Teknolojiden etkilenerek ortaya çıkan bir akımdır. Fütürizm'in sürekli bir oluşu ve yeniyi ifade etmesi, Fütürizm'in, ulaşmak ve etkilemek istediği kitle için kavranabilir bir gelecek tasviri olmuştur.

Fütüristik filmlerde kullanılan kostümler değerlendirildiğinde, incelenen filmlerden üç tanesinde (Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi, Bulut Atlası, Matrix) Fütüristik etkinin varlığını kostümlerde gözlemlerken diğer iki filmde (Başlangıç ve Tetikçiler) Fütüristik etkinin kostümlere yansımadağı açıkça görülmüştür. Başlangıç, ve Tetikçiler filmlerinden alınan ekran görüntülerinden yola çıkılarak yapılan değerlendirme sonucunda karşımıza çıkan ve ölçütler arasında değerlendirilebilecek olan bazı detaylar aslında günlük yaşamda herkes tarafından kullanılan parçalar olduğu görülmüştür.

KAYNAKÇA

- Antmen, A.** (2014), Sanatçılardan Yazılar ve Açıklamalarla 20. yüzyıl Batı Sanatında Akımlar, Der Yayınları, 6.baskı Ekim, İstanbul.
- Altay, Ö.** (2011), Fütürizm Sanat Akımının Seramik Sanatı Üzerindeki Etkileri, Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Seramik - Cam Anasanat Dalı, İstanbul.
- Arnheim, R.** (2010), Sanat Olarak Sinema, Hil Yayınları, İstanbul
- Atlamış, G.** (2008), Hazır Giyim İşletmelerinde Giyim Süsleme Aşaması Uygulamaları (İstanbul, İzmir, Konya, Adiyaman Örneği), Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Giyim Endüstrisi ve Giyim Sanatları Eğitimi Bölümü, İzmir.
- Babacan, İ.** (1997), "Balla Giacoma", Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi, Cilt 1, İstanbul: Yem Yayınları.
- Başaran, B.** (2017), Fütürizm'den Siber Punk'a: Yirminci Yüzyıl Sanatında Teknolojinin Değişen Yansıması, İstanbul Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İletişim Ana Bilim Dalı, Bilişim Dalı, İstanbul.
- Batur, E.** (1999), Modernizmin Serüveni, istanbul, ss.98-185.
- Bektaş, D.** (1992), Çağdaş Grafik Tasarımının Gelişimi, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, s: 42.
- Biol, Gaye** (t.y.), Modern Mimarlığın Ortaya Çıkışı ve Gelişimi, Balıkesir Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Mimarlık Bölümü
- Boccioni, U.** (t.y.), "Futurist Painting: Technical Manifesto", Harrison&Wood (ed.) den aktaran modernden postmoderne sanat mehmet yılmaz 2013).
- Buxbaum, G.** (1999), Icons of Fashion The 20th Century, Newyork.
- Coşkun, E. E.** (2011), Dünya Sinemasında Akımlar, Phonnix Yayınevi,
- Demir Parlak, S.** (2006), Giyim Modasında Gerçeküstücü Yaklaşımlar, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Anasanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

- Erdoğan, Ş.** (y.b), Sinema ve video manifestoları, Altıkırkbeş yayın,
Fütürist Manifesto 1931 (1987), Gergedan Yeryüzü Kültürü Dergisi, İstanbul,
Sayı:1, s. 98.
- Gergedan Yeryüzü Kültürü Dergisi** (1987), Enis Batur (Yayın Dan.), Ömer Madra
(Sorumlu Yay. Müd.) Dönemli Yayıncılık, İstanbul.
- Gülen, L. A.** (2014), Postmodern Moda Estetiği, Mimar Sinan Güzel Sanatlar
Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tekstil ve Moda Tasarımı Anasanat
Dalı, Tekstil ve Moda Tasarımı Programı, İstanbul.
- Güvemli, Z.** (2005), Sanat Tarihi, İstanbul.
- Hollingsworth, M.** (2009), Dünya Sanat Tarihi, İnkılâp Kitabevi, s. 451
- Kaknüs Yayınları** (2013), Geçmişten Günümüze Giyim Kuşam ve Stil Rehberi,
1. Baskı:12
- Kaplanoğlu, L.** (2008), Kübizm, Fütürizm ve Dada, Artist Modern Dergisi, Eylül
ss. 41-55.
- Kaplanoğlu, L.** (2008), Özne Nesnellik Bağlamında Kübizm, Fütürizm ve Dada,
Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı,
Doktora Tezi, Erzurum.
- Karadülger, K.** (1995), Giyimde Fütürist Yorumlar, Ege Üniversitesi Tekstil
Konfeksiyon Dergisi, Yıl: 95, Sayı: 2, İzmir, s. 21.
- Kern, S.** (2003), The Culture of Time and Space: 1880-1918, Harvard University
Press, Cambridge, Massachusetts.
- Lehnert, G.** (2000), A History of Fashion, Könemann, Germany.
- Lynton, N.** (2009), Modern Sanatın Öyküsü, Remzi Kitabevi,
- Martin S.** (2005), Futurism, Taschen, Köln.
- Özön, N.** (2008), Sinema Sanatına Giriş, Agora Kitaplığı, İstanbul.
- Öztürk, R. S.** (1995). Sinemada Akımlar. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Fakültesi Dergisi (Hakemli Dergi), 26 (1), Ankara, ss. 227-235.

- Özüdoğru, Ő.** (2012), 19. Yüzyıldan Günümüze Moda ve Sanat EtkileŐimi, Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Endüstriyel Sanatlar Anabilim Dalı Temmuz, Eskişehir.
- Quinn, B.** (2002), A Note: Hussein Chalayan, Fashion and Technology, Fashion Theory, Cilt 6, Sayı: 4, United Kingdom, ss. 359–363.
- Rainey Lawrence, Christine Poggi, Laura Wittman,** Futurism An Anthology, London: Yale University Press, Kindle Edition, New Haven.
- Russell, D. A.** (1985), Sate Costume Desing: Theory, Technique, an Style, Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc.
- Rye, J.** (1972), Futurism, Blue Star House, High Gate Hill, London.
- Toklucu, K. G.** (2015), Barok ve Rokoko Dönemlerinin Modaya Etkileri, Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tekstil ve Moda Tasarımı Anasanat Dalı Tekstil ve Moda Tasarımı Programı, İstanbul.
- Üçkardeş, M.** (2013), Sinemada Oscar Ödülleri ve Oscar Ödülü Almış Kostüm Tasarımcıları, Haliç Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil Ve Moda Tasarımı Programı, Tekstil ve Moda Tasarımı Ana Sanat Dalı, İstanbul.
- Mark Del Vecchio,** Postmodern Ceramics, Thames&Hudson, 2001.
- Yenidoğan, A. E.** (2013), Kadın Giyim Tasarımının Fütürizm Sanat Akimi İle Olan İliŐisinin İncelenmesi, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Tekstil Anasanat Dalı, İstanbul.
- Yengin, Deniz** (2014). “Yeni Medya ve Dokunmatik Toplum”, Derin Yayınları, İstanbul,
- Yıldırım, L.** (2010), Tekstil Tasarımında Bir Dönüm Noktası: Sonia Delaunay, Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, Sayı: 4, İzmir, s.65.
- Yılmaz, M.** (2013), ehmet Modernizmden Postmodernizme Sanat, Ütopya Yayınları: 127, Sanat Dizisi, s.80 (Birinci Baskı 2006).
- Yılmaz, T.** (t.y.), Futurist manifestolar kitabı, İstanbul

Ziaei, M. ve Öztürk, F. (t.y.), Sinemada Kostüm Tasarım Ve Uygulama Süreci,
Atatürk Üniversitesi GSF Sanat Dergisi

İnternet Kaynakları

<http://www.vogue.fr/thevoguelist/mugler/566> aktaran Gülen, 2014: 25.

<http://gandt.blogs.brynmawr.edu/web-papers/final-papersprojects/androids-in-the-media-a-continuation/> aktaran Gülen, 2014: 25.

<http://www.shukineshu.com> Son ET: 21.05.2017

<http://tulay.nl/tr/dogal-lif-> Son ET: 21.05.2017

<http://www.smashthemag.com/news/hussein-chalayan-ss16> Son ET: 21.05.2017

<http://sembilan30td1a.files.wordpress.com/2008/03/carlos-carra.jpg>

Son ET: 21.05.2017

<http://www.collezioni-f.it/balla.html> Son ET: 21.05.2017

<http://www.unknown.nu/futurism/destruction.html> Son ET: 21.05.2017

<http://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-b/boccioni-umberto/umberto-boccioni-bilinc-devleti-i-ugurlama/> resm ugurlamam Son ET: 21.05.2017

<http://www.photo.rmn.fr/archive/07-509612-2C6NU0CTWXCXY.html> Son ET: 21.05.2017

<http://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-b/boccioni-umberto/umberto-boccioni-bilinc-devleti-ii-gidenler/> Son ET: 21.05.2017

https://tr.pinterest.com/despo20/art_-umberto-boccioni/ Son ET: 21.05.2017

<http://w3.balikesir.edu.tr/~birol/modernizm.pdf> Son ET: 21.05.2017

http://www.imdb.com/title/tt0119116/mediaindex?ref_=tt_pv_mi_sm

<http://www.istanbulsanatevi.com/sanatcilar/soyadi-b/boccioni-umberto/umberto-boccioni-bilinc-devleti-ii-gidenler/> Son ET: 21.05.2017

<http://stylebyportobello.com/blog/vintage-designer-focus-mary-quant/sag> Son ET: 21.05.2017

http://www.turkcebilgi.com/mini_etek Son ET: 21.05.2017

<https://i.materialise.com/blog/iris-van-herpens-new-3d-printed-escapism-couture-collection-for-mgx/> Son ET: 21.05.2017

<http://tr.pinterest.com/pin/73746512620024042/><https://tr.pinterest.com/pin/390828073882517378/> Son ET: 30.05.2017

<https://i.materialise.com/blog/iris-van-herpens-new-3d-printed-escapism-couture-collection-for-mgx/> Son ET: 30.05.2017

<http://www.nytimes.com/2010/03/23/fashion/23iht-fcardin.html> Son ET: 30.05.2017

<http://sauceydogs.com/2013/08/12-unwearable-dresses-paco-rabanne/> Son ET: 30.05.2017

<https://tr.pinterest.com/pin/395753885980388802/> Son ET: 30.05.2017

https://tr.pinterest.com/pinAffCvFtES0iQLMi1cyrq8WxbHXhexNA6mN6E46mbDCEQH0B2Cu_XLd4/ Son ET: 30.05.2017

<http://tr.pinterest.com/pin/428264245788792715/> Son ET: 30.05.2017

<http://tr.pinterest.com/pin/124904589639561889/> Son ET: 30.05.2017

<https://tr.pinterest.com/pin/281545414183394078/> Son ET: 30.05.2017

<http://paragone.no/airplane-dress/> Son ET: 30.05.2017

[http://www.tempomag.com.tr/detail/zamanin-otesinde-bir-modaci-andre-courreges,](http://www.tempomag.com.tr/detail/zamanin-otesinde-bir-modaci-andre-courreges)
Son Erişim Tarihi: 16.01.2017

<http://sauceydogs.com/2013/08/12-unwearable-dresses-paco-rabanne/> Son ET: 23.01.2017

http://idealfuturetechnology.blogspot.com.tr/2011_10_01_archive.html

<https://prezi.com/5r2ndysbd9vj/20-yuzyildan-gunumuze-futurizmin-tekstil-ve-modadaki-yeri/> son erişim Tarihi: 02.02.2017

www.sosyomat.com Son ET: 23.01.2017

<http://www.beyazperde.com/filmler/film-56833/>, Son ET: 21.05.2017

<http://www.imdb.com/title/tt1371111/> Son ET: 23.01.2017

<http://www.btlnews.com/awards/contenders-costume-designers-pierre-yves-gayraud-and-kymbarrett-cloud-atlas/> Son ET: 23.01.2017

http://www.imdb.com/title/tt0133093/?ref_=www.imdb.com/title/tt0371724/

<http://www.imdb.com/title/tt0371724/> Son ET: 10.05.2017

<http://www.imdb.com/title/tt0371724/fullcredits/> Son ET: 10.05.2017

<http://www.imdb.com/title/tt1375666/> Son ET: 10.05.2017

<http://www.imdb.com/name/nm0475794/> Son ET: 10.05.2017

<http://www.sinematurk.com/film/44794-tetikciler/kunye/> Son ET: 10.05.2017

<http://www.imdb.com/name/nm0205446/> Son ET: 10.05.2017

<http://cdn02.cdn.justjared.com/wp-content/uploads/2010/06/inception-stills/leonardodicaprio-inception-stills-02.jpg>, E.T: 10.06.2017

<http://www.imdb.com/title/tt1371111/> Son ET: 10.05.2017

<http://www.btlnews.com/awards/contenders-costume-designers-pierre-yves-gayraud-and-kymbarrett-cloud-atlas/> Son ET: 10.05.2017

http://www.imdb.com/title/tt0133093/?ref_=www.imdb.com/title/tt0371724/ Son ET: 10.05.2017

<http://www.imdb.com/title/tt0371724/> Son ET: 10.05.2017

<http://www.imdb.com/title/tt0371724/fullcredits/> Son ET: 10.05.2017

<http://www.imdb.com/title/tt1375666/> Son ET: 10.05.2017

<http://www.imdb.com/name/nm0475794/> Son ET: 10.05.2017

<http://www.sinematurk.com/film/44794-tetikciler/kunye/> Son ET: 01.06.2017

<http://www.imdb.com/name/nm0205446/> 01.06.2017

<http://www.unilad.co.uk/wp-content/uploads/2017/01/38277UNILAD-imageoptim-Inception-Movie-Theme-Song-1.jpg>, E.T: 10.06.2017

http://www.imdb.com/title/tt1276104/mediaindex?page=2&ref_=ttmi_mi_sm, E.T:10.06.2017

<http://pasifizm.nedemek.net/#ixzz4laB6RCLd>, E.T. 20.01.2017

EKLER

EK-1: IMDB'ye göre Fütüristik Filmler Listesi

	Filmin Orijinal Adı	Türkçe Adı	Yıl	Yönetmen	Kostüm Tasarımcısı	Türü	IMDB Puanı
1	The Hitchhiker's Guide to the Galaxy	Bir Otostopçunun Galaksi Rehberi	2005	Garth Jennings	Sammy Sheldon	BilimKurgu, Macera Filmi	6,8
2	Cloud Atlas	Bulut Atlası	2012	Lana Wachowski, Tom Tykwer, Lilly Wachowski	Kym Barrett, Pierre-Yves Gayraud	Dram, Bilimkurgu, Gerilim	7,5
3	The Matrix	Matrix	1999	Larry ve Andy Wachowski	Kym Barrett	Aksiyon, Bilimkurgu	8,7
4	Inception	Başlangıç	2010	Christopher Nolan	Jeffrey Kurland	BilimKurgu, Aksiyon, Macera	8,8
5	Looper	Tetikçiler	2012	Rian Johnson	Sharen Davis	Bilimkurgu, Aksiyon	7,4
6	Chronicle	Doğüstü	2012	Josh Trank		Gerilim/Drama	7,1
7	Eternal Sunshine of the Spotless Mind	Sil Baştan	2004	Michel Gondry		Bilim Kurgu Filmi/Drama	8,3

8	Somebody Up There Likes Me	Yukarıda Biri	1956	Robert Wise		Spor filmi/Drama	7,5
9	Titan A.E.	Dünyadan Sonra	2000	Don Bluth, Gary Goldman, Art Vitello	Kmy Barret	Aksiyon Filmi/Macera	6,6
10	Rise of the Planet of the Apes	Maymunlar Cehennemi: Başlangıç	2011	Amanda Silver, Rick Jaffa	Renée April	Bilim Kurgu Filmi/Drama	4,1
11	The Box	Kutu	2009	Richard Kelly	April Ferry	Gerilim/Drama	5,6
12	Repo Men	Repo Adam	2010	Miguel Sapochnik	Caroline Harris	Suç filmi/Bilim Kurgu	6,3
13	The Hunger Games	Açlık Oyunları	2012	Gary Ross	Judianna Makovsky	Bilim Kurgu Filmi/Fantezi	7,2
14	Back to the Future	Geleceğe Dönüş	1985	Robert Zemeckis	Deborah Lynn Scott	Fantastik Film/Bilim Kurgu	4,7
15	Back to the Future Part II	Geleceğe Dönüş-2	1989	Robert Zemeckis	Deborah Lynn Scott	Fantastik Film/Bilim Kurgu	
16	Back to the Future Part III	Geleceğe Dönüş-3	1990	Robert Zemeckis	Deborah Lynn Scott	Fantastik Film/Bilim Kurgu	

17	Wall-e	Vol-i	2008	Andrew Stanton		Fantastik Film/Bilim Kurgu	8,4
18	I Am Legend	Ben Bir Efsaneyim	2007	Francis Lawrence	Michael Kaplan	Gerilim/Drama	7,2
19	Cloverfield	Canavar	2008	Matt Reeves	Ellen Mirojnick	Gerilim/Aksiyon	7,0
20	Star Trek	Uzay Yolu	2009	J.J. Abrams	Michael Kaplan	Aksiyon/Macera	8,8
21	Aeon Flux	Aeon Flux	2005	Karyn Kusama	Beatrix Aruna Pasztor	Gerilim/Aksiyon	5,5
22	Independence Day	Kurtuluş Günü	1996	Roland Emmerich	Joseph A. Porro	Fantastik Film/Fantezi	6,9
23	Star Wars	Yıldız Savaşları	1977	George Lucas	John Mollo	Fantastik Film/Bilim Kurgu Film	8,7
24	Star Wars: Episode V- The Empire Strikes Back	Yıldız Savaşları: Bölüm 5- İmparator	1980	Irvin Kershner		Fantastik Film/Bilim Kurgu Film	8,9
25	Star Wars: Episode VI- Return of the Jedi	Yıldız Savaşları: Bölüm VI - Jedi'in Dönüşü	1983	Richard Marquand		Fantastik Film/Bilim Kurgu Film	8,4

26	Ghostbusters	Hayelet Avcıları	2016	Paul Feig	Theoni V. Aldredge-Suzy Benzinger	Fantastik Film/Bilim Kurgu Filmi	7,8
27	Le Cinquième Element	Beşinci Element	1997	Luc Besson	Jean-Paul Gaultier	Fantastik Film/Bilim Kurgu Filmi	
28	Starship Troopers	Yıldız Gemisi	1997	Paul Verhoeven	Ellen Mirojnick	Bilim Kurgu Filmi/Gerilim	7,2
29	Total Recall	Gerçeğe Çağrı	2012	Len Wiseman	Sanja Milkovic Hays	Gerilim/Aksiyon	6,3
30	The Book Eli	Tanrının Kitabı	2010	Albert Hughes	Sharen Davis	Drama/Gerilim	6,9

Kaynak: <http://www.imdb.com/list/ls051708617/>, E.T: 15.03.2017

EK-2: Fütürist Manifestolar

Marinetti'nin Fütürist Manifestosu

“ (...)

1. Tehlike sevgisinin, enerji ve korkusuzluk alışkanlığının şarkısını söylemeye niyetliyiz.
2. Cesaret, cüret ve başkaldırı bizim şiirimizin önemli öğeleri olacaktır.
3. Şimdiye değin edebiyat dalgınca bir durağanlığı, şehveti ve uykuyu göklere çıkardı. Biz saldırgan hareketleri, ateşli bir uykusuzluğu, yarışçının adımlarını, ölümlü sıçrayışı, yumruğu ve tokadı göklere çıkarmaya niyetliyiz.
4. Dünyanın muhteşemliğinin yeni bir güzellik tarafından daha da zenginleştirildiğini onaylıyoruz: hızın güzelliği. Patlayıcı nefesli bir yılan gibi kaportası büyük borularla süslenmiş bir yarış arabası – kükreyen bir araba Semadirek'in Zaferi'ne kıyasla daha güzeldir.
5. Ruhunun mızrağını dünyaya doğru yörüнге halkası boyunca fırlatmış insanoğlunu yüceltmek istiyoruz.
6. Şair kadim öğelerinin heyecan dolu arzularını artırmak için kendisini şevk, ihtişam ve cömertlikle harcamalıdır.
7. Gayret gösterirken karşılaşılanın haricinde, güzellik yoktur. Saldırgan bir karakter olmadan gerçekleştirilen hiçbir iş başarıya ulaşamaz. Şiir bilinmeyen güçlere karşı, onları azaltacak ve insanın önünde diz çöktürecek sert bir saldırı olarak tasarlanmalıdır.
8. Asılların son ucunda duruyoruz! Yapmak istediğimiz imkânsızın gizemli kapılarını yıkmakken neden geriye bakalım? Zaman ve Uzam dün öldü. Zaten mutlaklıkla yaşıyoruz, çünkü sonsuz, her yerde hazır ve nazır hızı yarattık.
9. Savaşı yücelteceğiz -dünyanın tek hijyenini- militarizm, vatanseverlik, özgürlük getirenlerin yıkıcı hareketleri, ölmeye değer güzel fikirler ve kadınların hor görülmesi.
10. Müzeleri, kütüphaneleri, her tür akademileri yıkacağız, ahlakçılıkla, feminizmle, her çeşit fırsatçı ya da faydacı ödelelikle savaşıyoruz.

11. *Çalışmayla, zevkle ve isyanla heyecanlanmış büyük kalabalıkların şarkılarını söyleyeceğiz; modern başkentlerdeki devrimin çok renkli, çok sesli gelgitlerinin şarkılarını söyleyeceğiz; dumanla süslenmiş yılanları yiyip yutan hırslı demiryolu istasyonlarının; dumanların çarpık çizgileriyle bulutlar yaratan fabrikaların; bıçakların pırlıltısıyla güneşte ışıldayan, dev jimnastikçiler gibi nehirlere aşiveren köprülerin; ufku kokusunu alan maceraperest buharlı gemilerin; koca tekerlekleri devasa çelik atlar gibi rayları arşınlayan geniş göğüslü demir başlıklarla zapt edilmiş lokomotiflerin ve pervaneleri rüzgârda bayraklar gibi salınan ve heyecan dolu bir kalabalıkmişçasına bağrışır gibi görünen uçakların sessiz uçuşlarının şarkılarını söyleyeceğiz.”*

Resim Manifestosu

Resim alanında yayınlanmış olan manifestoda seslerin ve kokuların nasıl resmedileceğini şu şekilde açıklanır (Batur, 1999: 98-185);

1. *Yapay olarak karartılmamış bile olsalar bütün yumuşak renkler,*
2. *İpeğin, çok insansal, çok ince, çok pelteleşmiş vücutların ve çok solgun ve sararmış çiçeklerin adı yumuşaklığı,*
3. *Gri, kahverengi ve bulanık renkler,*
4. *Katıksız yatay çizgi, katıksız düşey çizgi ve bütün ölgün çizgiler,*
5. *Tutkusuz ya da duygusuz dediğimiz dik açı,*
6. *Küp, piramit ve bütün statik formlar,*
7. *Zaman ve yer birliği.*

Seslerin, gürültülerin ve kokuların resmi şunları ister:

1. *Kırmızılar, kıııııırmızılar ki baaaaağırırılar,*
2. *Yeşiller, ama uysal yeşiller değil, keskiiiiinin ve çok yeeeeeşiller. Uysal değil infilâk edici sarılar, safran sarılan, bakır sarıları, şafak sarıları,*
3. *Hızın, nesenin, şölenin, en fantastik karnavalın, havai fişeklerin, şarkılı kahvelerin ve müzikhollerin bütün renkleri; mekânda değil ve zaman içinde tasarlanmış hareket halindeki bütün renkler,*

4. Duyarlılığının derinliklerinde sanatçının yarattığı biricik gerçeklik olarak dinamik arabesk,
5. İradenin açılan dediğimiz dar açılardan çarpışması,
6. Gökyüzünden düşen yıldırımlar gibi seyircinin ruhuna düşen eğri çizgiler ve derinlik çizgileri,
7. Küre, anafor gibi dönen elips, sarmal ve sanatçı dehasının sınırsız gücünün bulacağı bütün dinamik formlar,
8. Mesafenin nesnel olarak değil, üstü örtük ya da sert, yumuşak ya da keskin formları öznel olarak derinlemesine iç içe geçiştirme yoluyla elde edilmiş perspektif,
9. Tablonun dinamik kurulumunun (çok sesli mimari bütün), evrensel konu ve yine tablonun kendisinin biricik varlık nedeni olarak anlamlılığı. Mimarlıktan söz edildiği zaman statik bir şey gelir akla. Oysa yanlıştır bu. Biz, tam tersine, fütürist müzikçi Pratella'nın yarattığı dinamik müziksel mimariye benzer bir mimariyi düşünüyoruz,
10. Ters çevrilmiş koni (infilakın formu-Vortex-). Eğik silindir ve eğik koni,
11. İki koninin uç uca çarpışması (denizde oluşan hortumun doğal formu). Eğri çizgilerden oluşmuş ya da yılankavi koniler (palyaçoların, dansözlerin sıçrayışları),
12. Zikzak çizgi ya da dalgalı çizgi,
13. Hareket halinde düz çizgiler olarak ele alınan elipssel eğriler,
14. Plastik aşkıncılık olarak, yani sanatçının ruh durumuyla belirlenen içbükeylik ve eğiklik özelliklerinin derecesine göre ele alınan çizgiler, hacimler ve ışıklar.
15. Hareket halindeki çizgilerin ve hacimlerin yankıları,
16. Eşdeğer karşıtlıklar ve prizma kenarları üzerinde temeli emen plastik tamamlayıcılık (formda ve renkte). Bu tamamlayıcılık, formların dengesizleştirilmesi ve dolayısıyla dengenin hareket etme zorunda kalması yoluyla kurulur. Bunun sonucu da hacimlerin benzerlerinin ortadan

kaldırılmasıdır. Koltuk değneklerine benzeyen ve yalnızca ileri- geri bir tek harekete olanak tanıdıkları ve mekânda küresel genişleme dediğimiz bütünsel hareketi engelledikleri için bu hacim benzerlerini bir yana atmak gerekir,

17. Madenler dünyasının, bitkiler dünyasının, hayvanlar dünyasının ve mekanik dünyanın plastik aşkınlıklarının sürekliliği ve eşzamanlılığı,

18. Soyut plastik bütünler, yani düşsel görümleri değil de çevremizdeki seslerden, gürültülerden, kokulardan ve bilinmeyen bütün güçlerden doğan duyuları dile getiren bütünler (Batur, 1999: 98-185).

Kadın Giyim Manifestosu

Biz Fütüristler bu hallere son derece acımasızca karşılık vermek amacındayız. Bir devrim başlatmaya ihtiyacımız yok. Modanın dinamik değerlerini yüzlerce kez katlamamız, ileri gitmeyi engelleyen dizginlerden kurtulup, absürtlüğün başdöndürücü çenelerini özgür bırakmamız yeterli olacaktır.

➤ Yaratıcılık

Birileri kadın modasında sanatsal yaratıcılık üzerinde gözüpek, cesurca spekülasyon ve tekdüzeliğin parlementer müdahalesine karşı diktatörlüğünü kurmalıdır. Muhteşem bir şair veya ressam bütün büyük kadın moda evlerinin yönetimini eline geçirmelidir. Moda sanattır, mimarlık veya müzik gibi. Yaratıcılıkla tasarlanmış ve ortaya konmuş bir elbise, Michelangelo'nun bir freski veya Titian'ın Madonna'sıyla eş değerdedir.

➤ Cesaret

Fütürist kadın yeni tarz kıyafetleri giyme konusunda İtalyan ve yabancı dinleyicilerin isyankarlığına karşı verdiğimiz özgürlük söylemlerdeki cesarete sahip olmalıdır. Kadın modası asla yeteri kadar eksta-avangart olamaz. Ve biz buna simetriyi ortadan kaldırarak başlayacağız. Zikzak dekolteleleri, birbirinden farklı kolları, pek çok farklı şekilde ayakkabıyı, rengi ve yüksekliği moda haline getireceğiz. İlüzyonist, alaycı, ses getiren, abartılı, ölümcül ve patlayıcı kıyafetler yaratacağız: sürpriz ve değişimlerle dolu yaylar, iğneler, kamera lensleri, elektrik akımları, reflöktörler, parfümlü spreyleyler, havai fişekler, kimyasal prepatlar ve

beceriksiz aşıklarla duygusal budalalar üzerinde en acayip oyunları oynamaya uygun binlerce düzenek. Kadınlar üzerinde, modern yaşamın en hayranlık uyandırıcı keşiflerini uygulamaya koyabiliriz. Böylece, makineli tüfek kadınlar, Thans-de-Somme kadını, radyo-telgraf anteni kadınları, uçak kadınları, denizati kadınları, sürat teknesi kadınlarımız olacaktır.

Zarif kadınlarımızı, gerçek, yaşayan üç boyutlu komplekslere dönüştüreceğiz. Böyle yaparak kadın silüetlerinin kaprisli ve tahrik edici zaferlerini kaybedeceğinden korkmaya gerek yok. Yeni formlar, kadın yarımadasının girinti ve çıkıntılarını saklamayacak, aksine belirginleştirecek, geliştirecek ve büyütecektir. Sanatsal bir büyüme.

Feminin profil üzerine Fütürist resmimizin en agresif çizgileri ve gösterişli renklerini aşılacağız. Kadın bedenini çılgın geometrinin iskarpelasıyla heykele dönüştürmeyi başaracağız!

➤ **Ekonomi**

Yeni modalar, İtalyan halkının tüm güzel kadınları için uygun fiyatlı olmalıdır. Değeri yüksek malzemenin değişken fiyatları, kıyafetin değerini artırır, önereceğimiz form ve renkler tüm İtalyan kadınlarına ücretsiz olacaktır. Üç yıl süren bir savaşın ve hammadde kıtlığının ardından deri ayakkabılar ve ipek elbiseler üretmek komik olur. İpeğin kadın modasındaki saltanatı, mermerin mimari yapılardaki saltanatı gibi sona ermelidir. Devrim niteliğinde yüzbin yeni malzeme, kadın kıyafetlerinin yapımında kullanılmayı talep ederek şehir meydanında isyan çıkaracak. Kağıt, mukavva, cam, folyo, alüminyum, seramik, kauçuk, balık derisi, çuval bezi, üstüğü, kenevir, benzin, büyümekte olan bitkiler ve canlı hayvanlara moda atelyelerinin kapılarını ardına kadar açacağız.” (Raine, Poggi, Wittman, s.253-254 aktaran yenidoğan,2013: 31-33)

Erkek Giyim Manifestosu

...“İnsanoğlu bugüne değin siyah yas rengi ile giyinmiştir.

Biz şunlara karşı savaşmaktayız:

Renklerin ürkekliği ve simetrisine, aptalca noktalar ve çizgiler gibi cicili cicili desenlerle düzenlenmiş renklere karşı

İnsanı yorgun, sıkın, sefil ve üzgün hissettiren ve kederli bir bezginlik yaratan hareketi kısıtlayan tüm cansız kıyafet formlarına karşı

Ruhu zayıflatan ve her adımdan yaşama isteğini çekip alan sözde zevklik ve ahenge karşı

Fütürist kıyafetlerin rahat ve pratik olmalarını istiyoruz

Dinamik

Saldırgan

Şaşırtıcı

Enerjik

Desen değişiklikleri tıpkı değiştirilebilir otomobil lastikleri gibi uygun bir hale getirilmelidir, bu yolla kişi kıyafetlerini ruh halinin ihtiyaçlarına göre değiştirebilsin.

İşe yarar değişiklikler şunları içerecektir:

Sevgi dolu

Kibirli

İkna edici

Diplomatik

Tek renkli

Çok renkli

Gölgeli

Parfümlü...”

Sinemada Fütürizm Manifestosu

Gelecekçi Sinema

“Marinetti, 1916 'da bir de sinemaya ilişkin manifesto yayınladı. Filmlerde mantık ve denge reddediliyor, teknik gösteriler destekleniyor, dünyanın içten geldiğince parçalara ayrılması ve sonra yine aynı yöntemle birleştirilmesi öneriliyordu. Aynı yıl, Marinetti ve birkaç yandaşı, ilk gelecekçi film olduğunu iddia ettikleri Yaşasın Gelecekçilik (*Vita Futuristica*) filmini yaptılar. Yaşasın Gelecekçilik, bir iskemleye

aşık olan adamın, bir ayak, bir çekiç ve bir şemsiyesiyle yaptığı tartışmayı sergiliyordu. Ancak, çok daha önce, 1913 yılında Rusya 'da iki ressam, Natalya Gonçarova ve Mihail Laryanov tarafından 13 nolu Gelecekçi Kabarede Ram (*Dram v Kabare Futuristov no 13*) adlı bir film çekilmişti. Rus sanatçılar, doğanın gücünü denetlemeye hızlı ve etkili bir biçimde olanacak vereceğine inandıkları makineleşmenin yanında yer aldılar. Bu benimseyiş, devrim sonrasında iyice yoğunlaştı. Makine gürültüsünün, endüstrileşmeyle değiştirilip biçimlendirilecek yepyeni bir toplum vaadinin ardından giden bir ülkede, özellikle aydınlar tarafından coşkuyla karşılanması doğaldı. Makine, özgürleştirici bir güç olarak kabul edildi”

(Fütürist Manifestolar, 2008).

ÖZGEÇMİŞ

Sema Guruplar 1991 yılında İstanbulda doğmuştur. İlkokulu Fono Kolej’inde ve Hacı İlbey’de ortaokulu okumuştur. Liseyi ise Sultan Selim Kız Meslek Lisesi’nde tamamladıktan sonra Üniversite eğitimine 2008 yılında İstanbul Arel Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Moda ve Tekstil Tasarımı Meslek Yüksek Okulun’da devam etmiştir. Beykent Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Tekstil ve Moda Tasarımı bölümü’ne 2010 öğrenim yılında girip 2013 yılında mezun olmuştur. Stajını Nej Moda Evi ve Özlem Süer Moda Evi’nde yaptıktan sonra, ilk mesleki deneyimini ise Devip Tekstil Ve Aksesuar da Baş Tasarımcısı ve Tekstil sorumlusu olarak görev yapmıştır. Fashion TV Magazine dergisinde editör olarak görev yapmıştır.

Sema GURUPLAR